

Handläggare
Hans Dahlin,
Elisabeth Forsberg Uvemo,
Annika Risel, Susanne Edner,
Catharina Sackemark Larsson,
Åsa Eckhardt, Johnny Berndtsson,
Peter Fahlander, Petter Bergeå,
Lena Lindegren, Malin Boman,
Åsa Härkegård, Ingrid Olsson

Till
Utbildningsnämnden
2020-02-06

Verksamhetsberättelse 2019 för utbildningsnämnden

Förslag till beslut

1. Verksamhetsberättelse 2019 för utbildningsnämnden godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Resultatenheter och anslagsenheter för 2020 godkänns enligt avsnitt 4 samt bilaga 3 och 4.
3. Utbildningsnämnden ansöker om budgetjustering om 41,5 mnkr för utbetalade bidrag till fristående förskolor med hög hyra, se bilaga 3.
4. Utbildningsnämnden godkänner kvalitets- och ledningssystem för elevhem vid RgRh Stockholm, bilaga 10.
5. Utbildningsnämnden godkänner kvalitets- och ledningssystem för habilitering vid RgRh Stockholm, bilaga 11.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Malin Eriksson
Avdelningschef

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys	5
1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla	13
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskunkaper är kort.....	13
1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i.....	17
1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	19
Förskolerapporten	19
Förskoleundersökningen.....	20
Öka inskrivningsgraden i förskolan	20
Tillsyn	21
Godkännande och rätt till bidrag	22
Stöd för kvalitetsarbete	23
Ökad likvärdighet i stadens grundskolor.....	24
Måluppfyllelse i den kommunala grund- och grundsärskolan	25
Arbete för att nå målen i den kommunala grundskolan	28
Jämförelse av resultat med mera mellan fristående och kommunala grundskolor i Stockholm 2017 – 2019	35
Måluppfyllelse inom den kommunala gymnasieskolan	38
Arbete för att nå målen i den kommunala gymnasieskolan	39
Jämförelse av resultat med mera mellan fristående och kommunala gymnasieskolor i Stockholm 2018 och 2019	44
Förvaltningsgemensamt utvecklingsarbete samt utredningsuppdrag.....	45
Digitalisering	49
Kommunikation med och insyn i fristående skolor.....	53
Tilläggsbelopp i fristående förskolor och pedagogisk omsorg	53
Tilläggsbelopp och verksamhetsstöd i grundskolan.....	54
Tilläggsbelopp och verksamhetsstöd för fristående gymnasieskolor och kommunala gymnasieskolor i andra kommuner i Stockholms län	54
Trygghet och studiero - grundskola	55
Trygghet och studiero - gymnasieskola.....	59
Normkritiskt arbete	60
Barns rättigheter.....	62
Kommunfullmäktiges och utbildningsnämndens indikatorer och aktiviteter kopplade till KF:s mål för verksamhetsområdet 1.3.....	63
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet.....	67
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt	72
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	72
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	74
Planering och utbyggnad	74
Externa inhyrningar	75
Funktionsprogram.....	76
Datakommunikation	77

Avslutade och pågående större projekt.....	77
Skolgårdsutveckling	78
Tillgänglighetsåtgärder	78
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet.....	79
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	79
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	81
Hållbar utveckling	81
Skolmåltider och avfallshantering.....	82
Agenda 2030	83
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	84
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	84
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.....	85
Kompetensförsörjning	86
Kompetensförsörjning i förskolan.....	93
Långt och hållbart arbetsliv.....	96
Lön som verktyg för verksamhetsutveckling.....	100
Upphandling och avtalsförvaltning	101
Inköp	102
Bedömning av nämndens interna kontroll.....	103
Kvalitetsarbete	103
System för systematiskt kvalitetsarbete	103
Redovisning av synpunkter och klagomål	104
Grundskola.....	104
Gymnasieskola och gymnasiesärskola	106
Innovation.....	107
Övrigt	108
Arbete för ökad jämställdhet	108
Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning	110
Kvalitets- och ledningssystem samt patientsäkerhetsberättelser	112
Grundskoleantagningen.....	113
Antagning till gymnasieskolan 2019/2020	113
Verksamhetsförändringar – gymnasieskolan.....	114
4. Uppföljning av ekonomi	117
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	117
Ekonomisk uppföljning per verksamhetsområde	121
Resultatenheter.....	129
Investeringar	130
Analys av balansräkning.....	131

Bilagor

Bilaga 1 Bokslutsbilagor

Bilaga 2 Antal schablonggrundande barn och elever

Bilaga 3 Obligatoriska bilagor

Bilaga 4 Anslagsenheter

Bilaga 5 Nyckeltal 2019 för utbildningsnämnden

Bilaga 6 Kvalitetsarbete samt vissa resultat i den kommunala grundskolan

Bilaga 7 Kvalitetsarbete samt vissa resultat i den kommunala gymnasie- och gymnasiesärskolan

Bilaga 8 Rapport över genomförd internkontroll

Bilaga 9 Uppföljning arbetet med aktiva åtgärder enligt Diskrimineringslagen

Bilaga 10 Kvalitets- och ledningssystem elevhem RgRh Sthlm

Bilaga 11 Kvalitets- och ledningssystem habilitering RgRh Sthlm

Bilaga 12 Patientsäkerhetsberättelse för Elevhälsans medicinska och psykologiska insats

Bilaga 13 Patientsäkerhetsberättelse för Stockholms skolors ungdomsmottagning

Bilaga 14 Patientsäkerhetsberättelse för Riksgymnasiet för rörelsehindrade, Stockholm

Bilaga 15 Målstruktur med bedömning av måluppfyllelse 2019

Sammanfattande analys

KF:s inriktningsmål 1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utbildningsnämnden bedöms i hög grad bidra till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges inriktningsmål, men *sammantaget* är bedömningen att inriktningsmålet endast delvis är uppfyllt. Anledningen är att målen inte fullt ut uppnås när det gäller elevernas kunskapsutveckling, trygghet och studiero samt inflytande.

I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

Målet uppfylls delvis. Anledningen är att alla årsmål inte fullt ut uppnåtts när det gäller elevernas kunskapsutveckling, trygghet och studiero samt inflytande. I verksamhetsplanen angivna uppdrag och aktiviteter har genomförts som planerat liksom en mängd andra insatser som anknyter till nämndens prioriterade områden. Liksom 2017 och 2018 finns det också flera förbättrade resultat när det gäller elevernas kunskapsutveckling.

Det är glädjande att kunna konstatera en positiv resultatutveckling för *grundskolans* elever i årskurs 9. Även förra året uppvisades resultatförbättringar. Samtidigt finns en stor spridning i resultat mellan olika grupperingar av skolor och den segregering utifrån socioekonomiska faktorer som tidigare har noterats kvarstår. Detta gäller både årskurs 9 och årskurs 6. Andelen behöriga till gymnasiet, om man räknar exklusive nyanlända elever, uppvisar en svagt negativ trend.

Det finns skillnader i pojkars och flickors betygsresultat men skillnaderna har inte varit så små sedan 2011. Även här visar resultatanalysen att den socioekonomiska faktorn har betydligt större påverkan på resultaten än den könsmissiga faktorn. Detta åskådliggörs genom att dela upp skolorna i fyra lika stora grupper (kvartiler) utifrån det socioekonomiska indexet. Skillnaden är avsevärt större om man jämför flickor och pojkar i kvartil 1 med flickor och pojkar i kvartil 4, med en skillnad på runt 60 meritpoäng för både flickor och pojkar, än den könsmissiga resultatskillnaden inom samma kvartil.

Förvaltningen bedömer att en bidragande orsak till de uppnådda resultaten är arbetet med att förstärka och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet. Att systematiskt arbeta för att förbättra kvaliteten i verksamheten har haft ett långsiktigt fokus, omfattat olika insatser och lett till utveckling, både på skolnivå och på förvaltningsnivå. Förvaltningen bedömer även att arbetet med de prioriterade områdena - elevhälsa, mottagande och undervisning av nyanlända elever, kvaliteten i fritidshemmet, samt digitalisering som ett verktyg för att utveckla lärandet – på sikt kommer att ge resultat. Utgångspunkten är att hög kvalitet inom dessa områden gynnar alla elever men i synnerhet resurssvaga elever.

Med anledning av den beskrivna resultatutvecklingen är förvaltningens utgångspunkt att fortsätta att arbeta långsiktigt från tidigare prioriteringar och fortsätta att överväga olika

strategier för ökad likvärdighet. Ett led i detta arbete är att försöka skapa mer heterogena elevsammansättningar i skolorna. I detta syfte har förvaltningen fortsatt att erbjuda nyanlända elever i årskurs 7-9 placeringar i förberedelseklasser i innerstad och närförort. Förvaltningen har också utarbetat strategier för ökad jämlikhet inom ramen för statsbidraget för likvärdig skola. Med hjälp av statsbidraget görs olika satsningar och innovativa insatser, till exempel pågår uppbyggnaden av särskilda undervisningsgrupper i vissa stadsdelsnämndsområden bland annat i samverkan med socialtjänsten. Arbetet behöver fortgå en längre tid för att kunna få effekt.

Fortsatta smärre resultatförbättringar uppvisas för stadens *gymnasieskolor* 2019 jämfört med 2018. I flera avseenden är också resultaten högre än för riket. För elever med avslutade studier, enligt Skolverkets definition, ökade andelen med examensbevis till 92,8 procent, vilket är en förbättring med en procentenhet jämfört med i fjol. För elever med examensbevis ökade den genomsnittliga betygspoängen till 16,0. Motsvarande resultat för riket är 14,8. Även genomströmningen visar fortsatta resultatförbättringar och för första gången har staden en större andel elever än riket med examensbevis efter tre år. Av kullen som påbörjade sina gymnasiestudier 2016 var det totalt 67 procent som erhöll examensbevis 2019. Motsvarande andel för riket var 66 procent. Avgränsat till att endast omfatta elever behöriga till nationellt program var det 79 procent som uppnådde full examen, vilket även det är något bättre än riket där andelen var 77 procent.

Utbildningsförvaltningen tog fram tre fokusområden för gymnasieskolan för 2019: systematiskt kvalitetsarbete, ökad närvaro/minskade avhopp/psykisk hälsa samt digitalisering. Arbetet har lett till utvecklade årshjul med planerade aktiviteter både för skolorna och för förvaltningen. En större samstämmighet i aktiviteterna mellan skolornas och förvaltningens respektive årshjul skapar bättre arbetsflöde över året.

För *samtliga skolformer* har utvecklingen av det hälsofrämjande och förebyggande elevhälsoarbetet varit ett prioriterat område under flera år. Elevhälsoarbetet utgår från kvalitetsprogrammet för elevhälsoarbete och omfattar frågor om trygghet och studiero, psykisk ohälsa, kost och rörelse samt att utveckla lärmiljöer som är anpassade utifrån elevernas behov. Under året har förvaltningen fortsatt att arbeta systematiskt med förbättringar för att utveckla samtliga skolors elevhälsoarbete. Uppföljningen sker utifrån en elevhälsoplan som varje skola årligen tar fram och den följs upp i grundskolans och gymnasieskolans resultatdialoger. Utifrån detta identifieras eventuella behov av utvecklingsområden för respektive skola. Under året har förvaltningen haft i uppdrag att undersöka förutsättningarna för en elevhälso-garanti med fokus på bland annat elevernas psykiska hälsa. Förvaltningen kommer att fortsätta se över detta under år 2020.

I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

Arbete pågår, i samverkan med bland annat arbetsmarknadsförvaltningen, för att fler ungdomar i Stockholms stad ska fullfölja sina gymnasiestudier liksom för att skapa

övergångar till arbetsmarknad för elever från gymnasiesärskolan och deltagare inom daglig verksamhet. Årsmålen på indikatorerna har uppnåtts eller delvis uppnåtts.

I samverkan mellan arbetsmarknads-, utbildnings- och socialförvaltningarna, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan genomförs en förstudie i syfte att, genom innovativa arbetsmetoder, skapa övergångar till arbetsmarknad för elever från gymnasiesärskolan och deltagare inom daglig verksamhet. Arbetssätt och metoder ska utvecklas för bland annat en så kallad lotsfunktion på skolan, vägledning inför övergång och koppling till arbetsplatsförlagt lärande. Det utvecklade arbetssättet ska kunna provas vid alla gymnasiesärskolor som önskar.

Utbildningsförvaltningens och arbetsmarknadsförvaltningens projekt SUSA har under tre läsår arbetat för att fler ungdomar i Stockholms stad ska fullfölja sina gymnasiestudier. SUSA avslutades den 31 augusti 2019. En extern utvärderare har följt projektet löpande under hela projekttiden. Utvärderingen konstaterar att en mycket hög andel av de deltagare som fick stöd genom SUSA påbörjade sina gymnasiestudier.

Förvaltningen fortsätter att ha nära och tät samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen för att utveckla arbetssätt och metoder till stöd för ungdomar som riskerar att hoppa av gymnasieskolan eller gå ut med ofullständiga betyg.

Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

Att öka tryggheten och säkerheten i skolorna har hög prioritet. Ett brett arbete har bedrivits som omfattar trygghet och studiero i undervisningen, frihet från kränkningar och våld inom skolan, ett aktivt arbete med säkerhetsfrågor och samverkan med andra aktörer som socialtjänst, polis och civilsamhälle. Arbetet beskrivs även under mål 1.3.2 och 1.4.

Fler än 100 utbildnings- och övningsinsatser, i huvudsak riktade till skolor, har genomförts kring områdena krisledning, säkerhetskultur, krisscenarion samt incidentrapportering. I samverkan med socialförvaltningen har utbildningsinsatser om orosanmälan vid misstanke eller vetskap om att ett barn far illa genomförts, med cirka 80 deltagande skolor. Insatser har skapat en högre grad av förståelse för hur säkerhetskulturen påverkar arbetsmiljö, trygghet och studiero i skolan. Av återkoppling från skolorna framgår att många av dem känner även en större trygghet i krisledningsarbetet, samt genom en kontinuerligt ökad efterfrågan på övning och utbildning.

I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

Samverkan mellan skola och socialtjänst utgår från de lokala BUS-överenskommelserna mellan stadsdelsförvaltning, skola och region kring elever i behov av särskilt stöd, och stödmaterialet för samverkan mellan skola och socialtjänst. Flera stadsdelsförvaltningar har ett pågående arbete med att skapa en tydligare struktur för BUS-samverkan.

Utbildningsförvaltningen har tillsammans med socialförvaltningen kartlagt stadens nuvarande organisation kring elever med upprepad eller längre frånvaro samt sett över hur det gemensamma arbetet kring målgruppen kan stärkas. Arbetet är i sitt slutskede och förväntas bli klart i början av 2020. Resultatet förväntas underlätta för berörda aktörer att vidta gemensamma och snabba åtgärder som leder till att elevernas skolfrånvaro minskar.

Ett arbete har genomförts under 2019 för att ta fram en uppdaterad vägledning för skolans och socialtjänstens arbete med skolsociala team, för att kunna stödja barn och unga att få ökad skolnärvaro och ökad måluppfyllelse. Vägledningen kommer att vara klar i början av 2020.

Förvaltningen har under året genomfört informationsinsatser för socialtjänsten om de skoljuridiska aspekterna som rör skolplikt och frånvaro, i syfte att förbättra förutsättningarna för samverkan.

Socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen utreder tillsammans förutsättningarna för att införa SAMS-modellen för obruten skolgång för placerade barn och unga. Modellen har tagits fram av Skolverket, Socialstyrelsen och Specialpedagogiska skolmyndigheten. En pilot kommer att genomföras i Rinkeby-Kista, Södermalm och Enskede-Årsta-Vantör. Arbetet har påbörjats under 2019.

Stödmaterialet för samverkan mellan skola och socialtjänst har reviderats. Det reviderade materialet innehåller även rutiner och samordning för att säkerställa att utbildningsförvaltningens samordningsansvar för elever med upprepad och längre frånvaro är välfungerande oavsett huvudman, samt organisation och samverkan kring elevers skolfrånvaro och skolplikt.

I riktlinjer och i stödmaterial för samverkan mellan skolan och socialtjänsten har insatser för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten och som skyndsamt kan sättas in när ett barn stängs av från skolan förtydligats med syftet att arbetet med målgruppen ska prioriteras tydligare framöver.

I samarbete med socialförvaltningen pågår ett arbete för att stärka samverkan med stadsdelsförvaltningarna kring elever i behov av samlade insatser från skola och socialtjänst. I samband med detta görs en översyn av gällande riktlinjer med inriktning att alla stadsdelsförvaltningar ska inrätta lokala operativa samverkansforum för denna samverkan. Samverkan mellan framförallt stadsdelsförvaltningarnas socialtjänst, socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen har ökat och förbättrats under året.

KF:s inriktningsmål 2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utbildningsförvaltningen bedömer att nämnden sammantaget uppnått målet.

En hög kvalitet i utbildningen i stadens förskolor och skolor, liksom ett rikt och varierat utbud av förskolor, skolor och inriktningar, ska bidra till att öka attraktiviteten för arbetskraft att

söka sig till staden och för företag att kunna etablera sin verksamhet här. Yrkesutbildningar med hög kvalitet gynnar företagande och näringsliv. Förvaltningen har under året utrett förutsättningarna för en utökad lärlingsutbildning.

Den centrala anskaffningen av praoplatser fortsätter som ett komplement till skolornas eget arbete med praoplatser. Ett tätt samarbete med andra aktörer, arbetsgivare, myndigheter och skolor har varit centralt.

Genom samverkan med lärosäten, myndigheter och andra externa aktörer bedrivs bland annat praktiktäta forskning inom skolområdet.

Utbildningsförvaltningen ingår i SAMS (Samordnad skolplanering i Stockholm) styrgrupp och arbetsgrupp och har bistått i planeringen kring det långsiktiga behovet av grundskolor fram till år 2040. Gymnasieplaneringen följer nämndens uppdrag kring en regional samverkansmodell för gymnasiet och har under år 2019 inte integrerats i det ordinarie samordnade skolplaneringsarbetet.

Förvaltningen för samtal med stadsledningskontoret för utveckling av stadens elevantalsprognoser i syfte att öka tillförlitligheten och få samstämmighet med processen för grundskoleantagningen. Inom flera av stadens större planprogram för nya bostäder, exempelvis inom Fokus Skärholmen och Spångadalen, har utbildningsförvaltningen påverkat placeringen av nya grundskolor för en ökad heterogen elevsammansättning.

En första beskrivning har tagits fram för att tydliggöra utbildningsförvaltningens och SISAB:s gemensamma och egna processer vid förvärv och extern inhyrning av skollokaler. Flera frågor behöver utredas vidare. Det finns också ett behov att tydliggöra roller och ansvar vid externa inhyrningar.

Förvaltningen bedriver sedan 2015 ett övergripande samarbete med idrottsförvaltningen och SISAB i syfte att öka antalet bokningsbara salar för idrotts- och föreningslivet. Under år 2019 uppgick antalet bokade timmar i nämndens skolidrottssalar utanför skoltid till 92 500 timmar, årsmålet var 93 000 timmar.

SISAB har under 2019 upprättat en förslagshandling för åtgärder för att möjliggöra extern uthyrning av andra lokaler än idrottslokaler via idrottsförvaltningens bokningssystem. Kostnaderna är högre än vad som tidigare bedömts. Förvaltningen avser därför att i största möjliga utsträckning samplanera åtgärder för extern uthyrning med övriga byggprojekt. Samplanering kan leda till sänkta kostnader, men innebär också att åtgärderna sprids ut under en längre tidsperiod.

Kulturförvaltningen har genomfört en utredning om införande av kulturpeng i samarbete med utbildningsförvaltningen och stadsledningskontoret. Utredningen visade att det befintliga systemet med Kulan fungerar bra i staden varför ytterligare kulturpeng inte är aktuell. Två

målgrupper identifierades dock som svåra att nå vilket beaktas i kommande arbete. Dessa är gymnasieelever samt elever på fristående skolor i staden.

Arbetet för att utveckla lärande för hållbar utveckling genom samarbeten med stadens andra förvaltningar och myndigheter, det civila samhället och näringslivet har i första hand skett på skolnivån.

Utbildningsnämnden har beslutat att införa ytterligare en mobil naturskola med bas i södra delen av staden. En ledningsgrupp för naturskolorna har etablerats för att få en samordning av insatser.

Förvaltningens verksamheter har under 2019 ökat återbruket av möbler och inventarier genom att använda återbrukstjänsten. Utbildningsförvaltningen är genom skolorna stadens största nyttjare av tjänsten.

Reviderade riktlinjer för skolmåltider antogs av utbildningsnämnden under våren och har under året implementerats i alla grund- och gymnasieskolor. Kompetensutvecklingsinsatser har genomförts i livsmedelssäkerhet. En tvådagarskonferens genomfördes för stadens alla skolkökschefer med fokus på miljö- och klimat utifrån ett livsmedelsperspektiv.

Projektet ”Planetens mat” genomfördes med åtta skolor och fyra förskolor i syfte att minska klimatpåverkan från måltiderna, öka användningen av ekologiska råvaror och minska tallrikssvinnet. Skolorna har erbjudits utbildningar i specialkost, där ett stödmaterial har utformats och finns tillgängligt för alla skolor. Inom projektet har även klimat- och näringsberäknade recept tagits fram. Förvaltningen fortsätter att föra en dialog inom staden om ett stadsgemensamt system för närings- och klimatberäkning av måltider.

KF:s inriktningsmål 3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utbildningsförvaltningen bedömer att målet har uppnåtts helt. Det ekonomiska resultatet är i balans. Genom åtgärder som påbörjades under våren har det befarade underskottet i tertialrapport 2 om 25 mnkr efter resultatfonder vänts till ett överskott om 3,4 mnkr. Resultatfonderna minskar med 118,9 mnkr.

Investeringsutgifterna uppgår till 118,6 mnkr jämfört med investeringsbudget 135,0 mnkr. Det samlade utfallet av indikatorer under målområdet pekar på att målet delvis är uppfyllt. Förvaltningen vill ändå ange hel måluppfyllelse med tanke på de mycket omfattande åtgärder för kompetensförsörjning och kompetensutveckling som genomförts under året. Det gäller medarbetare inom såväl den egna regins grundskole- och gymnasieskoleverksamhet som stadsdelsnämndernas och enskilda huvudmäns förskola. De åtgärderna speglas inte i någon indikator, men är av allra största vikt för att upprätthålla kvaliteten i verksamheterna.

Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Utbildningsförvaltningen bedömer att målet har uppnåtts helt. Det ekonomiska resultatet är i balans. Genom åtgärder som påbörjades under våren har det befarade underskottet i tertialrapport 2 om 25 mnkr efter resultatfonder vänts till ett överskott om 3,4 mnkr. Resultatfonderna minskar med 118,9 mnkr.

Investeringsutgifterna uppgår till 118,6 mnkr jämfört med investeringsbudget 135,0 mnkr.

Utbildningsförvaltningens långsiktiga och strategiska arbete inom kompetensförsörjningsområdet har fortsatt under 2019. Förvaltningens verksamheter står inför kompetensförsörjningsutmaningar med brist på såväl utbildade lärare som andra yrkeskategorier som till exempel inom elevhälsans professioner. För att möta rekryteringsbehoven arbetar utbildningsförvaltningen strategiskt med kompetensförsörjningens alla delar – utveckla och behålla, attrahera, rekrytera och introducera och samtliga delar ska utvecklas och kvalitetssäkras på alla nivåer i organisationen. Attraktiva anställningsvillkor, en god arbetsmiljö och möjligheter till kompetensutveckling ska finnas.

Åtgärder för att möta utmaningarna är bland annat

- Utåtriktat arbete för att locka fler till Stockholms stad och läraryrket
- Stärkt introduktion för nyanställda nyexaminerade lärare
- Kompletterande kompetenser i skolan
- Digital vikarieförmedling i egen regi
- Verksamhetsförlagd utbildning
- Teach for Sweden
- Från nyanländ till nyanställd
- Förbättra stadens möjligheter att rekrytera speciallärare
- Chefsprogrammet
- Stärkta karriärvägar för lärare
- Leda Lärande 2019
- Professionsutveckling för rektorer
- Fler utbildade barnskötare i fritidshem och vidareutbildning till lärare i fritidshem
- Nya Pedagog Stockholm

Inom ramen för sitt samordningsansvar ska utbildningsnämnden också verka för en god tillgång till barnskötare och legitimerade förskollärare i stadens kommunala och fristående förskolor och för ett gott ledarskap genom satsningar på förskolechefer och förskollärarnas pedagogiska ledarskap. Åtgärder inom området är bland annat

- Barnskötareutbildning; grundläggande- samt fördjupningsutbildning.
- Ledarskapsprogram för blivande rektorer inom förskola
- Stadsövergripande kompetensutvecklingsinsatser i förskolan som Förskolesummit, stöd i implementering av reviderad läroplan för förskolan, digitalisering i förskolan, arbete med nationella minoriteters rättigheter samt språkutvecklande arbetssätt

För att säkerställa att det systematiska arbetsmiljöarbetet är av hög kvalitet och bidrar till en god arbetsmiljö som främjar hälsa och kontinuitet i verksamheten samt förebygger sjukfrånvaro har förvaltningen bland annat tagit fram nya stödmaterial för att stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet, till exempel ett årshjul för skolors systematiska arbetsmiljöarbete samt exempel på krisplan med checklistor. För att säkerställa att förvaltningens verksamheter har kontinuerliga mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön har även gjorts tillägg i anvisningarna till chefer avseende mål i enhetens verksamhetsplan.

Förvaltningen uppvisar under 2019 en minskad total sjukfrånvaro, liksom för kvinnor, jämfört med motsvarande period föregående år.

Ett flertal aktiviteter har genomförts för att främja målen om lika rättigheter och möjligheter på arbetet och förhindra diskriminering, bland annat en kommunikationssatsning i syfte att uppmärksamma medarbetare på funktionsnedsättning som diskrimineringsgrund och hur bristande tillgänglighet kan yttra sig på arbetsplatsen.

Pilotprojektet med syfte att öka attraktiviteten genom ett lönetillägg till legitimerade lärare, utbildade fritidspedagoger samt biträdande rektorer vid två grundskolor med högt socioekonomiskt index avslutades den sista december 2019. De positiva effekterna av projektet tillvaratas i en modell där rektor i skolor med högt socioekonomiskt index kan besluta om ett tidsbegränsat lönetillägg för särskilt marknadskänsliga och skickliga legitimerade lärare, förskollärare, biträdande rektorer, kuratorer, psykologer och skolsköterskor. Modellen förutsätter att utrymme finns inom skolans budgetram.

Arbetet med att ta fram en handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för förskollärare och barnskötare avslutades 30 juni 2019. Slutrapporten tar upp 10 fokusområden som i intervjuerna återkommande beskrivits som dilemman i förskolepersonalens vardag. Handlingsplanen kan ses som en sammanfattning av de viktigaste förslagen på åtgärder som framkommit i kartläggningen och som sedan måste anpassas efter den lokala kontexten på varje stadsdelsförvaltning eller på varje enhet eller förskola. Utbildningsförvaltningen har fått i uppdrag att stödja stadsdelsförvaltningarna i det fortsatta arbetet. Insatser vid stadsdelsförvaltningarna utifrån handlingsplanen kommer att inledas 2020.

KF:s inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

● Uppfylls helt

Målet bedöms vara helt uppfyllt genom de insatser som görs för att erbjuda feriejobb och praktikplatser till ett stort antal ungdomar och vuxna. Arbete pågår, i samverkan med bland annat arbetsmarknadsförvaltningen, för att fler ungdomar i Stockholms stad ska fullfölja sina gymnasiestudier liksom för att skapa övergångar till arbetsmarknad för elever från gymnasiesärskolan och deltagare inom daglig verksamhet.

Utbildningsförvaltningen har under året erbjudit 107 platser för Stockholmsjobb. 92 personer har tagits emot och utbildningsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen träffade under året en avsiktsförklaring om att erbjuda ytterligare 15 personer arbete som serviceassistent inom utbildningsförvaltningens verksamheter. Anställningarna skulle påbörjas under 2019, men blev försenade då de arbetsrättsliga förutsättningarna behövde utredas närmare. Serviceassistenterna förväntas att istället kunna tas emot under 2020.

Under 2019 har cirka 3 450 lärarstudenter varit inskrivna i verksamhetsförlagd utbildning, VFU, i Stockholms skolor och förskolor och arbetet för att erbjuda en likvärdig och kvalitativ verksamhetsförlagd utbildning är pågående. De lärarstudenter som gör och har gjort sin VFU i stadens skolor och förskolor utgör en bred grund för rekrytering och det är därför viktigt att medarbetare och chefer förmedlar en positiv bild av läraryrket och är goda ambassadörer för Stockholms stad som arbetsgivare.

Indikator	Utfall 2019	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2018	Årsmål 2019	KF:s årsmål	Period
● Antal tillhandahållna platser för feriejobb	380* st			289	250 st	9 000 st	2019
◆ Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	107 st			121	120 st	1 050 st	2019
◆ Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	3 450 st			3 500	3 500 st	Tas fram av nämnd	2019
● Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	79 st	40	39	78 st	74 st	9 000 st	2019

* Avser feriejobb under sommaren

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna stärka samverkan kring personer med olika funktionsnedsättningar och förbättra målgruppens möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Alla stadens ungdomar studerar eller arbetar

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Alla elever i gymnasieskolan fullföljer sin utbildning, fortsätter att studera i eftergymnasiala utbildningar eller börjar arbeta. Alla elever från grundskolan som inte sökt till gymnasiet identifieras, kontaktas, erbjuds och tackar ja till en utbildningsplats eller plats i en motivationsskapande verksamhet anpassad till ungdomens förutsättningar, behov och intressen. Efter den motivationsskapande verksamheten går ungdomen vidare till utbildning, eller arbete.

Förbättrade möjligheter för personer med funktionsnedsättning att komma in på arbetsmarknaden

Samordningsförbundet Stockholms stad är en del av Stockholms Stad. Förbundet skapar samverkan mellan staden och förbundets andra parter Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Stockholm. Verksamhet samordnas även finansiellt mellan dessa myndigheter. Medel har beviljats från Samordningsförbundet till en ettårig förstudie som benämns BRON och som sker i samverkan mellan arbetsmarknads-, utbildnings- och socialförvaltningarna, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Förstudien BRON syftar till att, genom innovativa arbetsmetoder, skapa övergångar till arbetsmarknad för elever från gymnasieskolan och deltagare inom daglig verksamhet. I förstudien ska arbetssätt och metoder utvecklas för en så kallad lotsfunktion på skolan, vägledning innefattande tidigt stöd och motivation inför övergång, koppling till arbetsplatsförlagt lärande (APL), samverkan mellan deltagande myndigheter och anhörigträffar.

Arbetsmarknadsförvaltningen har också beviljats medel för BRON som delprojekt i Samordningsförbundets ESF-projekt *Rätt stöd för mig*, vilket innebär en möjlighet att prova det utvecklade arbetssättet vid alla gymnasieskolor som önskar delta. Projektet kommer att börja arbeta med deltagare från gymnasieskolorna och dagliga verksamheter den 1 juni 2020. Det första styrgruppsmötet har genomförts i oktober 2019.

Samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen

Förstärkta vidaregångar

Förstärkta vidaregångar är ett treårigt metodutvecklingsprojekt i samverkan mellan utbildningsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen som påbörjades våren 2018. Projektet finansieras av sociala investeringsfonden i Stockholms stad och beräknas pågå till och med december 2020. Hittills har projektet haft kontakt med cirka 200 unika elever. Resultatet följs upp läsårsvis.

Projekt SUSA – Stockholms unga studerar eller arbetar

Utbildningsförvaltningens och arbetsmarknadsförvaltningens ESF-finansierade projekt SUSA har under totalt tre läsår arbetat för att fler ungdomar i Stockholms stad ska fullfölja sina gymnasiestudier. SUSA avslutades den 31 augusti 2019.

Totalt träffade SUSA 350 unika deltagare, fördelat på 56 procent manliga och 44 procent kvinnliga deltagare. Av dessa fick 91–93 procent deltagare per läsår en skolplacering inom ordinarie antagningsperiod och övriga fick stöd i att göra en sen ansökan.

En extern utvärderare har följt projektet löpande under hela projekttiden. Utvärderingen konstaterar att en mycket hög andel av de deltagare som fick stöd genom SUSA påbörjade sina gymnasiestudier. Drygt 97 procent av deltagarna i SUSA påbörjade en gymnasieutbildning alternativt fortsatte sina studier på ESS-gymnasiet efter avslutad insats. Eleverna som deltog i SUSA tillskriver stödet från SUSA en avgörande roll kring detta. Det stöd som erbjöds i SUSA anses ha kompletterat och förstärkt studie- och yrkesvägledningen inom grundskolan. Flera av rektorerna på de skolor där SUSA har arbetat beskriver att SUSA har underlättat, stöttat och utvecklat arbetet med en bredare studie- och yrkesvägledning på skolorna som bidrog till att skapa en ökad trygghet och studiemotivation hos de ungdomar som deltog. Utvärderingen lyfter fram en central lärdom från arbetet med SUSA; det är en framgångsfaktor att ge ett tydligt uppdrag till en funktion inom skolan som med relationen som främsta verktyg skapar förutsättningar för en hållbar skolgång för ungdomar med särskilda utmaningar.

Ett av delprojekten, SUSA sommar, implementerades sommaren 2019 i befintlig form inom arbetsmarknadsförvaltningen. Övriga resultat/erfarenheter ligger till grund för utvecklingsarbete inom staden till exempel när det gäller övergångar mellan grund- och gymnasieskola och arbetssätt och uppdrag till den kompletterande kompetensen socialpedagog. Ett rutindokument för övergångar mellan grund- och gymnasieskola för stadens verksamheter har tagits fram. Projektet har tagit fram ett ramverk med en beskrivning av socialpedagogens roll i SUSA och hur en socialpedagog kan arbeta inom skolan och några grundskolor har anställt socialpedagoger i sina verksamheter, vilket utifrån projektresultatet är positivt.

Delprojekt SUSA grund följde skolans tidsplanering. 16 kommunala grundskolor deltog i projektet under läsåret 2018/2019. Fokus låg på att förbereda deltagarna inför valet av gymnasiestudier samt att söka och delta i sommarjobb. Genom olika aktiviteter försökte projektmedarbetarna att vidga ungdomarnas vyer och få dem att lära känna sig själva bättre. SUSA arbetade med totalt 103 elever i årskurs 9.

Kommunala aktivitetsansvaret

Förvaltningen fortsätter att ha nära och tät samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen för att utveckla arbetssätt och metoder till stöd för ungdomar som riskerar att hoppa av gymnasieskolan eller gå ut med ofullständiga betyg. Detta arbete bedrivs inom ramen för den fortsatta utvecklingen av samarbetet omkring det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). Den handlingsplan som är framtagen med hänsyn till bestämmelserna om kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar, revideras årligen.

Inom Fokus Unga på arbetsmarknadsförvaltningen samordnas KAA i Stockholms stad. Arbetet sker i samverkan med utbildningsförvaltningen. Totalt 8 724 ungdomar omfattades någon period under 2019 av KAA. 764 skrevs ut efter stöd, varav 368 ungdomar (48 procent)

till studier och 148 ungdomar (19 procent) till arbete. Att följa resultaten inom KAA är komplicerat eftersom registret är rörligt och uppdateras automatiskt. Många ungdomar finns i registret endast en kort period innan de hinner fylla 20 år, påbörjar studier eller flyttar från kommunen. De försvinner automatiskt ur registret innan de hunnit svara på kommunens kontaktförsök. KAA slutar då söka ungdomen, som inte längre är synlig i registret och inte längre omfattas av KAA.

Antalet unga som övergår till studier har ökat jämfört med tidigare år. Arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen har gemensamt lämnat in en ansökan till stadens sociala investeringsfond för att bredda utbudet och stödet mot studier. Syftet är att bygga ett mobilt studieteam med lärare, studie- och yrkesvägledare samt specialpedagog, som kan ge unga individuellt stöd och förbereda för en återgång till skolan. Beslut fattas i kommunfullmäktige under början av 2020.

Under året har också en övergripande och mer fördjupad samverkan mellan KAA och stadens skolor börjat ta form, både avseende övergångar från grundskolan och med gymnasieskolor samt vuxenutbildningen. Den regionala samverkan kring KAA via Storsthlm, samverkansförbundet för länets kommuner, har utökats. Bland annat har diskussioner förts om behov av gemensamma rutiner när en elev avbryter sina studier. Om en elev börjar eller slutar vid en gymnasieskola med annan huvudman än hemkommunen, ska huvudmannen snarast meddela detta till hemkommunen. För att underlätta för skolorna som kan ha elever från många olika kommuner kommer samtliga kommuner att ha en mejladress som anger KAA och namn på kommunen.

Skolslussen

Från och med januari 2019 har arbetsmarknadsförvaltningen uppdraget för UngVux, det vill säga ungdomar i gymnasieåldern som läser inom komvux. Elever som beviljas dispens att påbörja studier via Komvux har ett kartläggande samtal på Skolslussen. Under hösten 2019 har 50 ungdomar fått stöd i att ansöka om dispens för studier på Komvux i förtid.

Efter den slutliga antagningen i juni saknade 834 sökande folkbokförda i Stockholms stad gymnasieplats, varav 481 var obehöriga. Av de obehöriga sökande som saknade gymnasieplats, sökte ungefär hälften direkt från årskurs 9.

Vid skolstart var 452 elever inte antagna till någon utbildning enligt antagningssystemet. Av dessa var 161 behöriga till nationellt program. Många av dessa ungdomar påbörjade studier i början av höstterminen. Av de elever som stod utan plats var cirka 300 inte behöriga vid terminsstart. Dessa elever antogs successivt när skolorna tog över ansvaret för antagningen, av skolor i egen regi, fristående skolor eller skolor i annan kommun. De elever som inte antogs erbjöds insatser inom KAA.

Antalet skolor som erbjuder slussplatser har under 2019 utökats från två till sex enheter. Slussplatser erbjuds nu på Enskede gårds gymnasium, ESS-gymnasiet, Stockholms hotell-

och restaurangskola, Kärrtorps gymnasium, Stockholms byggtkniska gymnasium och Spånga gymnasium. Skolslussen ansvarar för en kontinuerlig antagning samt samverkan kring de 90 slussplatser som erbjuds på dessa enheter. Under hösten 2019 placerades 35 elever på slussplatser. Antalet placerade ökar under läsåret, i takt med att kommunala aktivitetsansvaret får kontakt med ungdomar i det uppsökande arbetet.

Skolslussen har deltagit både med operativt och strategiskt arbete kring utformning av rutiner och insatser för ungdomar som omfattas av nya gymnasielagen. Arbetet har skett i samverkan med arbetsmarknads- och socialförvaltningarna samt externa aktörer.

Löpande under läsåret sker en ökning av besök och kontakter i anslutning till skolloven, då ungdomar tenderar att avbryta sina gymnasiestudier.

Skolslussen har under 2019 arbetat med att effektivisera och tydliggöra interna rutiner. Genom att hantera fler ärenden via funktionsbrevlåda och telefonslinga samt tydligare information i olika kommunikationskanaler, har det totala antalet kontakter ökat.

Ökningen kan också förklaras av ett tätare samarbete med och informationsinsatser till grundskolor, gymnasieskolor, START Stockholm, arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen. Arbetsmarknadsförvaltningen har nått fler ungdomar genom sitt uppsökande arbete och därigenom har fler ungdomar fått möjlighet att återgå till studier. Antalet ungdomar som återgick till studier ökade 2019. Totalt var det 368 ungdomar som återgick till studier 2019 och 2018 var motsvarande siffra 328 ungdomar.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

 Uppfylls helt

Målet bedöms vara uppfyllt i förhållande till de uppdrag utbildningsnämnden har inom området. Att öka tryggheten och säkerheten i skolorna har hög prioritet. Ett brett arbete har bedrivits som omfattar trygghet och studiero i undervisningen, frihet från kränkningar och våld inom skolan, ett aktivt arbete med säkerhetsfrågor och samverkan med andra aktörer som socialtjänst, polis och civilsamhälle. Arbetet beskrivs även under mål 1.3.2 och 1.4.

Indikator	Utfall 2019	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2018	Årsmål 2019	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	88 %				100 %	100 %	2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och i samverkan med polis och fritidsverksamhet inrätta och bidra till lokala operativa samverkansforum för barn i behov av samlade insatser från skola och socialtjänst.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Förebyggande arbete leder till en säker stad

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Förebyggande arbete tillsammans med vårdnadshavare, socialtjänst och polis, liksom insatser för barn och elever i behov av stöd, minskar bakgrundsorsaker till brott och otrygghet. Organisationen av förebyggande säkerhetsarbete och krishantering är sådan att frågorna kan hanteras så nära berörda som möjligt och att effekterna av inträffade händelser minimeras. Säkerhetsarbetet ingår som en naturlig del i den ordinarie verksamheten med ständiga förbättringsåtgärder och leder till säkerhet och trygghet för elever och medarbetare.

Att öka tryggheten och säkerheten i skolorna har hög prioritet. Ett brett arbete har bedrivits som omfattar trygghet och studiero i undervisningen, frihet från kränkningar och våld inom skolan, ett aktivt arbete med säkerhetsfrågor och samverkan med andra aktörer som socialtjänst, polis och civilsamhälle. Ett arbete pågår med att se över befintliga överenskommelser mellan utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna och en mall har tagits fram för mer likvärdig samverkan mellan skola-stadsdel i staden. En övergripande samverkansöverenskommelse mellan Stockholms stad och Polisregion Stockholm har fastslagits för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet och handlingsplaner för arbetet ska tas fram både på övergripande och lokal nivå. Just nu pågår ett arbete för att ta fram lokala lägesbilder om brott och otrygghet där respektive verksamhet ska bidra med sina perspektiv i handlingsplanen. Arbetet beskrivs även under mål 1.3.2 och 1.4.

Under 2019 har förvaltningen genomfört 95 utbildnings- och övningsinsatser riktade till skolor. Insatserna har behandlat områdena krisledning, säkerhetskultur, krisscenario som innehåller situationer kring pågående dödligt våld samt incidentrapportering. Utöver dessa har ytterligare nio utbildnings- och övningsinsatser genomförts inom central förvaltning i krisledning samt säkerhetskultur. Förvaltningen har också tagit fram en exempelmall för utbildnings- och övningsplan på skola.

I samverkan med socialförvaltningen har fyra utbildningsinsatser om orosanmälan vid misstanke eller vetskap om att ett barn far illa genomförts. Under dessa insatser har cirka 80 skolor deltagit. Fyra utbildningsinsatser inom systematiskt brandskyddsarbete har utförts tillsammans med extern upphandlad leverantör. Utbildning i försäkringsfrågor genomfördes vid ett tillfälle under 2019, då rektorer samt skolornas administrativa chefer var inbjudna. Försäkringsärenden har följts upp löpande under året i nära samarbete med S:t Erik försäkring. Förvaltningens uppföljning av samtliga försäkringsärenden har medfört återförande av ekonomiska medel till verksamheten.

De utbildnings- och övningsinsatser som genomförts har skapat en högre grad av förståelse för hur säkerhetskulturen påverkar arbetsmiljön, tryggheten och studieron i skolan. Många skolor känner även en större trygghet i krisledningsarbetet, vilket framgår av återkoppling från skolorna samt genom en kontinuerligt ökad efterfrågan på övning och utbildning.

Efter genomförda skolbesök och i samarbete med S:t Erik försäkring kan konstateras att det systematiska brandskyddsarbetet generellt håller en hög nivå på stadens kommunala skolor. Detta har resulterat i lägre utgifter kopplat till försäkringsärenden gällande brand jämfört med tidigare år.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

◆ Uppfylls delvis

Målet uppfylls delvis. Anledningen är att alla årsmål inte fullt ut uppnåtts när det gäller elevernas kunskapsutveckling, trygghet och studiero samt inflytande. I verksamhetsplanen angivna uppdrag och aktiviteter har genomförts som planerat liksom en mängd andra insatser som anknyter till nämndens prioriterade områden för skolverksamheten. Liksom 2017 och 2018 finns det också flera förbättrade resultat när det gäller elevernas kunskapsutveckling. Till måluppfyllelsen bidrar det stadsövergripande arbetet med tillsyn, ersättningar och samordning kring förskola.

Nämndmål:

1.3.0 Alla förskolor i staden ska erbjuda en utbildning och undervisning med god kvalitet som gynnar barnens lärande och utveckling

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Den långsiktiga effekten av förvaltningens arbete med samordning, uppföljning, tillsyn och utveckling av stadens förskolor är att barn i Stockholm ges en likvärdig förskola och pedagogisk omsorg med god kvalitet i enlighet med nationella och kommunala styrdokument.

Förskolerapporten

Förskolerapporten syftar till att ge en övergripande bild av förskoleverksamheten i Stockholms stad, både kommunal och fristående, med utgångsläge i år 2018. Utifrån olika underlag har relevant statistik och resultat sammanställts och analyserats i förhållande till förskolans uppdrag. Det lyfts även fram vilka underlag som saknas eller behöver utvecklas för att kunna ge en tydligare övergripande bild.

Det framkommer i rapporten en samsyn kring vilka som är de viktigaste utvecklingsområdena. Dessa är kompetensförsörjning, kompetensutveckling och att utveckla underlagen för att kunna bedöma utbildningens måluppfyllelse i förhållande till läroplanens mål. Det behövs en mer systematisk kartläggning av personalens utbildningsnivå, uppföljning av effekterna av olika övergripande insatser, och att det förtydligas i organisationen vilka resultat som ska samlas in på respektive nivå. Detta för att ge en mer samlad bild av förskolans måluppfyllelse utifrån läroplanens mål.

Rapporten är ett av underlagen för stadens fleråriga budgetplanering och för att omsätta rekommendationerna i rapporten genomfördes ett seminarium med avdelningschefer och strateger från stadsdelsförvaltningarna. Rapporten har även delgetts de fristående förskolorna. Arbetet med förskolerapporten har utvärderats så att slutsatser och erfarenheter ligger till grund för arbetet med nästa rapport.

Under hösten har arbetet med att ta fram Förskolerapport för 2019 inletts.

Förskoleundersökningen

Stockholms stad genomför årligen en undersökning riktad till vårdnadshavare med barn i förskola oavsett regiform. Svarsfrekvensen är relativt stabil kring 67 procent, med något högre andel svarande i de kommunala förskolorna. Det sammanfattande omdömet från vårdnadshavarna är fortsatt högt och visar en liten uppgång 2019 jämfört med 2018. Index 2019 uppgår till 87, jämfört med 86 år 2018. KF-indikatorn ”Jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola” uppgår 2019 till 86, samma värde som 2018.

Index för området ”Utveckling och lärande” uppgår till 81, samma värde som förra året. Dock uppmäts en uppgång just på frågan om användning av digitala verktyg. Andelen som instämmer i att de upplever att barnen använder digitala verktyg/hjälpmiddel i sitt lärande har ökat från 61 procent 2018 till 64 procent 2019.

För området ”Normer och värden” ligger index kvar på 90, och andelen instämmande på de enskilda frågorna inom området är också praktiskt taget oförändrade. Index för området ”Samverkan med hemmet” har sjunkit från 83 2018 till 82 2019. Störst skillnad uppmäts på frågan om digital kommunikation med förskolan, där andelen som upplever att de på ett enkelt sätt kan kommunicera digitalt med barnets förskola har minskat, från 68 till 65 procent.

Vårdnadshavare till flickor är överlag mer nöjda än vårdnadshavare till pojkar. Skillnaderna är marginella (cirka 2–3 procentenheter) men genomgående. Ett likartat mönster syns vid jämförelser mellan vårdnadshavare med barn i fristående förskolor och vårdnadshavare med barn i kommunala förskolor, där de förstnämnda är mer nöjda. Skillnaderna är ganska marginella men samtidigt konsekventa inom alla områden.

Öka inskrivningsgraden i förskolan

I kommunfullmäktiges budget för 2019 fick utbildningsnämnden i uppdrag att fortsätta samverka med stadsdelsnämnderna i arbetet för att öka andelen inskrivna barn i förskolor där inskrivningsgraden är låg, med fokus på områden som är mindre socioekonomiskt gynnsamma, bland annat genom introduktionsförskolor.

Utbildningsförvaltningen har under hösten 2019 genomfört en kartläggning av hur stadsdelsnämndsområden med låg inskrivningsgrad arbetar för att öka andelen inskrivna barn i förskolan. Kartläggningsuppdraget innefattade att redovisa uppgifter om andel barn som är inskrivna i förskola och att så långt det är möjligt ta reda på varför vissa barn inte går i

förskola. I uppdraget för kartläggningen ingick även att följa upp introduktionsförskola och hur den påverkar inskrivningsgraden i förskolan.

Kartläggningen visar, liksom föregående år, att stadsdelsförvaltningarna genomför olika insatser för att öka inskrivning i förskola. En sådan insats är introduktionsförskola, en öppen förskola där vårdnadshavare kan få sfi-undervisning och samhällsvägledning. Flera stadsdelsförvaltningar konstaterar dock att de inte kunnat påvisa några tydliga effekter av insatserna på antalet inskrivna barn i förskolan. Kartläggningen visar vidare att de flesta av de undersökta stadsdelsförvaltningarna i Stockholms stad inte på ett systematiskt sätt kartlägger vilka barn som inte går i förskola. Därmed saknar de också kunskap om orsaker till att barnen inte skrivs in, vilket gör det svårt att utforma adekvata insatser. Kartläggningen och analyser av den har samlats i en rapport och tyder sammanfattningsvis på ett behov av ett systematiskt kvalitetsarbete i flera led – för att få fram kunskap om faktiska orsaker till att barn inte deltar samt utveckla insatser för att tillmötesgå barns och vårdnadshavares behov. Stadsdelsförvaltningarna kommer att få ta del av rapporten.

Tillsyn

Enligt skollagen har kommunen tillsyn över de fristående förskolor, fritidshem och enskild pedagogisk omsorg samt insyn i fristående öppen fritidsverksamhet till vilka kommunen har gett godkännande och rätt till bidrag. I tillsynen granskar kommunen att huvudmännen för dessa verksamheter följer de lagar, riktlinjer och bestämmelser som gäller för utbildningen.

Den regelbundna tillsynen omfattar bland annat områdena utbildningens utformning och miljö, personal och bemanning, systematiskt kvalitetsarbete samt styrning och ledning. I budgeten 2019 utpekades kontroll av att Stockholms stads ramöppettider följs som ett särskilt fokusområde. Detta är något som alltid kontrolleras i tillsynen.

Under 2019 prioriterades de huvudmän som inte har haft tillsyn under lång tid eller tidigare har uppvisat många/omfattande brister. Det behov av upprepade uppföljningar som då uppstått påverkar även det antal tillsyner som kunnat genomföras.

Tillsynen har tydligare riktats mot huvudmannens ansvar och i anslutning till det har arbetet med råd och vägledning utvecklats. Att granska en huvudmans alla förskolor i ett sammanhang gör tillsynen mer effektiv fler tillsyner kan utföras utan att kvaliteten försämras.

Antal tillsyner under 2019

	Beslut fattat	Påbörjade
Förskolor	97	27*
Pedagogisk omsorg	1	
Uppföljning förskola	109	11
Uppföljning pedagogisk omsorg	13	

*Avslutas under januari månad.

Något färre tillsynsbeslut har fattats än under förra året. Då särskildes dock inte genomförda från påbörjade beslut i statistiken vilket gör att jämförelsen haltar. Totalt sett har fler tillsynsbesök och fler uppföljningar genomförts än något av de senaste 4 åren.

Anmälningar

Förvaltningen utreder anmälningar från enskild om upplevda missförhållanden i fristående förskolor, enskild pedagogisk omsorg, fristående friliggande fritidshem samt öppen fritidsverksamhet. De vanligaste anmälningsgrunderna rör barnsäkerhet eller rutiner för barnsäkerhet, öppettider i förhållande till stadens ramöppettider, bristande tillgång till förskollärare och faktorer som hänger samman med bemötande.

Anmälningar som berör kränkande behandling av barn eller missförhållanden som är kopplade till den enskilda förskollärares lämplighet ska anmälas till Skolinspektionen och under året har förvaltningen överlämnat fyra ärenden rörande kränkande behandling. Anmälningar där misstanke finns att ett barn far illa anmäls omgående till ansvarig socialnämnd.

Förvaltningen har under året tagit emot 76 anmälningar, vilket är ungefär på samma nivå som under 2018. I nio ärenden har anmälan avsett så omfattande misstankar om missförhållanden att förvaltningen beslutat om fullständig tillsyn av förskolan. I fyra ärenden har förvaltningen avstått från att ingripa eftersom huvudmannen under utredningens gång avhjälpt bristerna. I två ärenden har förvaltningen konstaterat brist och förelagt huvudmannen att åtgärda bristen.

I 40 ärenden har förvaltningen beslutat att överlämna anmälan till förskolans huvudman för utredning och åtgärder, vilket kan jämföras med 26 ärenden 2018.

Antal anmälningsärenden under 2019

	Inkomna	Utreds på förvaltningen	Kritik, föreläggande	Till tillsyn	Överlämnas till huvudman eller annan myndighet
Fristående förskola	74	36	2	9	40
Enskild pedagogisk omsorg	2*	0	0	0	0

* I ett ärende hade barnet slutat i den pedagogiska omsorgen och i det andra ärendet fanns en pågående tillsyn.

Godkännande och rätt till bidrag

Ansökningsstatistik för 2019

	Inkomna	Beviljade	Antal platser	Avslag	Under utredning, avskrivna eller återtagna
Nya ansökningar	17	6	291	4	7
Permanent utökningar	10	8	38		2
Tillfälliga utökningar	22	14		1	7

Utöver dessa ansökningar har förvaltningen också hanterat en (1) ansökan om att starta pedagogisk omsorg samt enstaka tillfälliga utökningar av platser i pedagogisk omsorg.

Totalt har staden genom nya ansökningar och permanenta utökningar fått ett tillskott av 329 platser. Under året har utbildningsnämnden emellertid återkallat ett godkännande för

62 platser. Två föräldrakooperativ (15 respektive 17 platser) har gått i konkurs. Fyra verksamheter med totalt 176 platser har upphört på egen begäran. Detta innebär att antalet platser i staden ökat med netto 59 platser.

Med anledning av den införda ägarprovningen har processen när det gäller handläggning av ansökningsärenden reviderats för att säkerställa likvärdig bedömning. Nya bestämmelser i bland annat skollagen har även medfört att ansökningsblanketter, mallar, rutiner och informationsmaterial har reviderats. Handläggningen genomförs numera i tre steg: behörig firmateckning, ägarprovning och handläggning av ansökan i sin helhet.

I samband med den nya ägarprovningen har även en utredning om möjligheten att ta ut avgifter genomförts. Utredningen har föreslagit att avgiftens storlek beror på typ av ansökan samt ansökans omfattning. Utbildningsnämnden har godkänt förslaget om avgifter och ärendet har överlämnats för att beslutas i kommunfullmäktige. Avgifterna kan gälla tidigast från och med februari 2020.

Vidare har en revidering av Stockholms stads riktlinjer för fristående förskolor genomförts utifrån ägarprovningen. Mot bakgrund av det har även en ny blankett för anmälan om förändring i ägar- och ledningskretsen tagits fram.

Stöd för kvalitetsarbete

Förvaltningen ska genom sitt samordningsuppdrag bidra till en likvärdig förskola med hög kvalitet för alla barn. Vidare har utbildningsnämnden i samarbete med kommunstyrelsen ansvar för uppföljning av stadens förskola. Det senare innebär att förvaltningen på olika sätt följer upp utvecklingen och resultaten i förskolan. Nedanstående aktiviteter har genomförts, och resultatet av den kommunala utvärderingen beskrivs mer utförligt.

- Samverkansforum med kommunala och fristående förskolor
- Dialog om stadsdelsnämndernas kvalitetsredovisning
- Kommunikation via nyhetsbrev och hemsida
- Omvärldsbevakning av styrdokument, domar och forskning
- Utvärdering av kommunal förskola i form av analysstöd

Utvärdering av kommunal förskola

Den utvärdering i kommunal förskola som förvaltningen genomför ska främst vara kvalitetsstödande och verksamhetsutvecklande på stadsdelsförvaltnings- och förskoleenhetsnivå. Initialt ska utvärderingen främst stödja rektor och ses som rekommendationer att användas i det systematiska kvalitetsarbetet på respektive besökt förskoleenhet.

Utvärderingens inriktning under åren 2017 - 2018 var att belysa hur förskollärare tar ansvar för undervisningen och hur rektor får kännedom om verksamhetens måluppfyllelse. Inriktningen på uppdraget från 2019 är att synliggöra den nationella målstyrningen på olika nivåer i styrkedjan; främst på arbetslags- och förskoleenhetsnivå men även stadsdelsför-

valtningsnivå. Vidare är syftet att tydliggöra vilka resultatunderlag som används på respektive nivå i styrkedjan för att ge en samlad bild av kvalitet och måluppfyllelse.

En modell för kartläggning och nulägesanalys arbetades fram under perioden januari till mars utifrån en omvärldsbevakning. Den framtagna modellen bygger på Skolverkets material för analys inom Samverkan för bästa skola och förskola. Tre pilotutvärderingar har genomförts under perioden april - september i stadsdelsnämndsområdena Hässelby-Vällingby, Hägersten-Liljeholmen och Spånga-Tensta. De var även representanter i en referensgrupp för arbetet med piloterna. Utvärderingen med referensgrupp och berörda rektorer visar att kartläggning och nulägesanalys bidrar till att synliggöra resultatunderlag på individ-, process- och strukturnivåer från enheten och stadsdelsförvaltningen. Vidare bidrar kartläggningen enligt dem till att synliggöra system för planering, uppföljning och utvärdering med fokus på den nationella målstyrningen.

Förvaltningens kvalitetsstödande uppdrag genomfördes fram till augusti 2019 av två utredare. Från september utökades gruppen till fyra utredare som även har andra uppdrag. Gruppen har under oktober – december reviderat syfte och arbetssätt för utvärderingen samt påbörjat besök till stadsdelsförvaltningarnas rektorsgrupper för att informera om detta.

Nämndmål:

1.3.1 Alla elever utvecklas och når målen för sin utbildning

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Lärare har höga förväntningar på eleverna. Utbildning och undervisning utgår alltid från läroplanernas mål och kunskapskrav respektive examensmålen och ämnesplanernas kunskapskrav samt från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Alla lärare är engagerade och kompetenta, och planerar undervisningen gemensamt. Eleverna får i förväg veta vilka mål de arbetar mot, är delaktiga i planeringen av hur undervisningen ska genomföras och vilka olika former för redovisning och bedömning som kommer att användas. Återkopplingen till eleverna är en central del i undervisningen. Bedömning i formativt syfte, med avsikten att stärka elevens lärande, används både för att synliggöra och stödja elevernas kunskapsutveckling samt för att kontinuerligt bedöma, utveckla och förbättra undervisningen. Digitala verktyg är en naturlig del av undervisning, kommunikation och uppföljning. Kvalitativa analyser av resultat genomförs på alla nivåer för att utveckla verksamheten.

Ökad likvärdighet i stadens grundskolor

Förvaltningen har ett viktigt uppdrag i att öka likvärdigheten mellan skolor och ett led i detta arbete är att försöka skapa mer heterogena elevsammansättningar i skolorna. I detta syfte har förvaltningen fortsatt att erbjuda nyanlända elever i årskurs 7-9 placeringar i förberedelseklasser i innerstad och närförort. Förvaltningens arbete med de prioriterade områdena elevhälsa, mottagande och undervisning av nyanlända elever, kvaliteten i fritidshemmet, övergångar mellan skolformerna samt digitalisering som ett verktyg för att utveckla lärandet

syftar också till att öka likvärdigheten i utbildningen. Utgångspunkten är att hög kvalitet inom dessa områden gynnar alla elever men i synnerhet resurssvaga elever.

Förvaltningen har också utarbetat strategier för ökad jämlikhet inom ramen för statsbidraget för likvärdig skola. Med hjälp av statsbidraget görs olika satsningar och innovativa insatser, till exempel pågår uppbyggnaden av särskilda undervisningsgrupper i vissa stadsdelsnämndsområden bland annat i samverkan med socialtjänsten. Detta syftar till att förbättra möjligheterna för elever med mindre gynnsamma förutsättningar att lyckas i skolan. Detta arbete är påbörjat men behöver fortgå en längre tid för att kunna få effekt.

Måluppfyllelse i den kommunala grund- och grundsärskolan

Betygsresultaten i årskurs 9 har ökat jämfört med 2018. Andelen elever som är godkända i samtliga ämnen och det genomsnittliga meritvärdet har tydligt ökat, medan andelen behöriga till yrkesprogram har ökat marginellt. För betygsmåttan andelen elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och det genomsnittliga meritvärdet rör det sig om historiskt sett höga siffror, vilket också var fallet 2017 och 2018. Andelen behöriga till yrkesprogram är den högsta sedan 2013.

Resultaten exklusive nyanlända elever har minskat något i år och har en svag negativ trend. Det rör sig dock inte om några större förändringar.

Resultatspridningen mellan skolor i årskurs 9 utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar är fortsatt stor. Under 2017 och 2018 minskade spridningen rejält, men i år har den ökat något för behörigheten till yrkesprogram. En anledning till de kraftigt minskade skillnaderna 2017 och 2018 är att fördelningen av nyanlända elever på skolor förändrats, genom att skolor med gynnsamma socioekonomiska förutsättningar (vilka vanligtvis också har högre resultat) tog emot en större andel nyanlända än tidigare.

Sedan tidigare har det över en dryg tioårsperiod funnits en kontinuerlig ökning av skillnaderna i behörighet till yrkesprogram mellan skolor med höga och låga resultat. Här minskade skillnaderna 2017 och 2018, men även här har skillnaderna ökat något igen i år.

I årskurs 9 har flickor högre resultat jämfört med pojkar när det gäller det genomsnittliga meritvärdet och andel elever som har minst godkänt i samtliga ämnen. I år finns en mycket liten skillnad mellan flickor och pojkar i behörighet till yrkesprogram. Sammantaget har skillnaderna mellan flickors och pojkars resultat inte varit så liten sedan 2011, då det nuvarande betygssystemet infördes. Dock är skillnaden i det genomsnittliga meritvärdet fortsatt stor till flickornas fördel.

Vårterminen 2019 var 83 stockholms elever i årskurs 9 mottagna i grundsärskolan. Av dessa läste 24 elever enligt grundsärskolans ämnesområden. Det innebär att 59 elever läste ämnen. Totalt valde 52 av dessa 59 elever att ta ut betyg. Antalet betyg i de olika ämnena varierar mellan 43 och 46 förutom i ämnena modersmål där 9 elever fick betyg och svenska som

andraspråk där 10 elever fick betyg. Att totalt antal satta betyg inte stämmer överens med antalet elever som valde att ta ut betyg (52) beror på att eleven inte har klarat kunskapskraven i ämnet eller har läst en kombination av ämnen och ämnesområden eller en kombination av grundsärskolans och grundskolans ämnen. I jämförelse med mätningen 2017 har andelen högre betyg, från C och uppåt, ökat i de flesta ämnena. 2018 var det inte möjligt att få ut betygsstatistiken för grundsärskolans elever i Skolplattformens nya system.

Analys

Det är glädjande att kunna konstatera en positiv resultatutveckling för grundskolans elever i årskurs 9. Även förra året uppvisades resultatförbättringar. Samtidigt finns en stor spridning i resultat mellan olika grupperingar av skolor och den segregering utifrån socioekonomiska faktorer som tidigare har noterats kvarstår. Detta gäller både årskurs 9 och årskurs 6. Andelen behöriga till gymnasiet, om man räknar exklusive nyanlända elever, uppvisar en svagt negativ trend. Likaså noteras en nedåtgående trend i resultaten i årskurs 6, med undantag av meritvärdet.

För årskurs 9 har skillnader i skolornas resultat ökat när det gäller behörigheten till yrkesprogram utifrån elevers socioekonomiska förutsättningar. Samtidigt ökar meritvärdet för alla indelningar i grupperingar av skolorna utifrån socioekonomiska förutsättningar, och i vissa fall är ökningen ganska betydande. Detta som i sig är positivt innebär dock att de elever som presterar bra presterar ännu bättre på betygsskalan medan andelen elever som inte uppnår kraven för ett nationellt gymnasieprogram ökar i skolor med höga socioekonomiska index.

Det finns skillnader i pojkars och flickors betygsresultat men skillnaderna har inte varit så små sedan 2011. Även här visar resultatanalysen att den socioekonomiska faktorn har betydligt större påverkan på resultaten än den könsmissiga faktorn. Detta kan åskådliggöras genom att dela upp skolorna i fyra lika stora grupper (kvartiler) utifrån det socioekonomiska indexet¹. Skillnaden är avsevärt större om man jämför flickor och pojkar i kvartil 1 med flickor och pojkar i kvartil 4, med en skillnad på runt 60 meritpoäng för både flickor och pojkar, än den könsmissiga resultatskillnaden inom samma kvartil.

När det gäller behörighet till gymnasiet är Järva det område i staden som i störst utsträckning har försämrat sina resultat. Ett intensifierat arbete har under året gjorts för skolor på Järvafältet. Flera skolor har påbörjat ett aktivt samarbete med Skolverket kallat ”Samverkan för bästa skola”. Detta är en treårig satsning för att stödja skolor och förskolor med låga kunskapsresultat som har särskilt svåra förutsättningar att förbättra elevernas resultat på egen hand. Skolverkets uppdrag är att genom riktade insatser stärka förskolan, skolan och

¹ Socioekonomiskt index (ju högre index, desto sämre socioekonomiska förutsättningar) för skolorna i de fyra kvartilerna är för 2019: Kvartil 1 (12-55), Kvartil 2 (57-70), Kvartil 3 (80-177), Kvartil 4 (205-395). Det finns 15 skolor i kvartil 1 till 3 och 16 skolor i kvartil 4. Det finns något fler elever i de två första kvartilerna (runt 30 procent) jämfört med de två sista (runt 20 procent)

huvudmannen (kommunen eller skolans styrelse om det är en fristående skola) i arbetet med att planera, följa upp och utveckla utbildningen efter deras unika mål och behov. Regionala särskilda undervisningsgrupper har också etablerats på Järva. En förhållandevis stor del av statsbidraget för stärkt likvärdighet har riktats till skolor på Järvafältet för att användas för lokala insatser. Tidigare har förvaltningen genom en ökad fördelning av nyanlända elever mellan olika områden och skolor kunnat påverka resultatskillnaderna. Att åstadkomma mer heterogena elevsammansättningar på skolorna är fortsatt angeläget.

På aggregerad nivå konstateras förbättrade kunskapsresultat. Förvaltningen bedömer att en bidragande orsak till de uppnådda resultaten är arbetet med att förstärka och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet. Att systematiskt arbeta för att förbättra kvaliteten i verksamheten har haft ett långsiktigt fokus, omfattat olika insatser och lett till utveckling, både på skolnivå och på förvaltningsnivå. Förvaltningen bedömer även att arbetet med de prioriterade områdena - elevhälsa, mottagande och undervisning av nyanlända elever, kvaliteten i fritidshemmet, samt digitalisering som ett verktyg för att utveckla lärandet – på sikt kommer att ge resultat. Med anledning av den beskrivna resultatutvecklingen är förvaltningens utgångspunkt att fortsätta att arbeta långsiktigt från tidigare prioriteringar och fortsätta att överväga olika strategier för ökad likvärdighet.

Det finns omständigheter att förhålla sig till för att dra eventuella slutsatser från årets resultat och jämföra med de tidigare årens resultat. Självfallet är resultaten alltid intressanta utan någon uppdelning eftersom de visar på elevernas möjlighet att ta sig vidare i utbildningssystemet. En resultatförbättring är ur detta perspektiv bra eftersom det ger fler elever behörighet till de nationella programmen, vilket normalt ger dem bättre förutsättningar än om de hade behövt börja på introduktionsprogram i gymnasieskolan.

För att förstå utbildningens kvalitet är resultatutvecklingen över tid mest givande och här behöver främst två saker beaktas. Dels om måttet (betygen) som används är ett bra sätt att mäta elevernas kunskapsnivåer och dels om det är motsägelsefritt och konsekvent över tid.

Det finns problem med betygen som mått för elevernas kunskapsnivåer och betygssättningen kan variera mellan enskilda lärare och i vissa fall skolor, men på sammanlagd nivå finns det inte någon större anledning att ifrågasätta betygen som ett robust mått på elevernas kunskapsnivåer. En annan sak att beakta är om det finns förändringar över tid när det gäller den elevgrupp som mäts. Framförallt 2016 men även 2017 var antalet till Sverige nyanlända elever betydligt högre än normalt. Därtill ska läggas att de flesta av de nyanlända eleverna i årskurs 9 var pojkar. Elever som är nyanlända till Sverige har svårt att nå kunskapsmålen under sina första år i svensk skola, då de allra flesta inte har några kunskaper i svenska när de kommer till Sverige. Därför är 2016 och 2017 inte särskilt bra jämförelseår när man ska koppla resultaten till kvalitet. Ett sätt att komma runt problematiken är att också väga in resultatsiffrorna exklusive nyanlända elever.

När det gäller betygsresultat i grundskolans årskurs 9 skiljer sig elevernas kognitiva förutsättningar mycket åt vilket gör att det är problematiskt att kunna dra långtgående slutsatser utifrån resultaten och göra jämförelser över tid. Vid årets resultatdialoger har det visat sig att elevernas kunskapsutveckling på individnivå, oavsett om eleven läser grundskolans ämnen eller ämnesområden, generellt visar på en progression. Dock kan förvaltningen konstatera att betygssättning och bedömning är ett utvecklingsområde där ett arbete pågår för att utveckla den så kallade mira-modellen främst när det gäller uppföljning av kunskapsutvecklingen hos elever som läser grundskolans ämnen.

Kunskapsresultaten i grundskolan och grundskolan analyserades i tertialrapport 2 2019. Se även bilaga 6 Kvalitetsarbete och vissa resultat i den kommunala grundskolan 2019.

PISA 2018 (Programme for International Student Assessment)

År 2018 genomfördes för sjunde gången OECD:s internationella kunskapsundersökning PISA. Studien har sedan 2000 genomförts vart tredje år och undersöker 15-åriga elevers kunskaper i läsförståelse, matematik och naturvetenskap. I Sverige ledde de nedslående resultaten i PISA 2012 till en omfattande debatt om den svenska skolan. De svenska resultaten i läsförståelse, matematik och naturvetenskap är nu tillbaka på samma nivåer som 2006, innan nedgången började. Dessutom presterar svenska 15-åringar nu resultat på en nivå som är högre än OECD-genomsnittet inom samtliga tre ämnesområden.

Sverige är således på rätt väg när det gäller kunskapsresultaten, men däremot återstår mycket att göra när det gäller hur likvärdigt den svenska skolan lyckas med att ge alla elever möjligheten att ta del av dessa kunskaper. I Sverige och i OECD presterar elever med utländsk bakgrund på en lägre genomsnittlig nivå jämfört med elever med inhemsk bakgrund. Även efter att hänsyn tas till skillnader i elevernas socioekonomiska bakgrund kvarstår resultatskillnader, även om de minskar. Resultatskillnaderna mellan elever med inhemsk bakgrund och elever med utländsk bakgrund (både födda i landet och födda utomlands) är större i Sverige än i övriga OECD, dock skiljer sig invandringens sammansättning avsevärt mellan olika länder. Utifrån PISA:s åtta likvärdighetsfaktorer framstår Sverige sammantaget som ett genomsnittligt land när det gäller likvärdighet i resultaten.

PISA-resultaten speglar i stort den positiva resultatutvecklingen i åk 9 som de kommunala grundskolorna i Stockholm uppvisar men visar samtidigt på utmaningar med en bristande likvärdighet. Detta tyder på att insatser behöver genomföras på både nationell och kommunal nivå för att kunna minska kunskapssegregationen.

Arbete för att nå målen i den kommunala grundskolan

Utifrån en skolas socioekonomiska förutsättningar räknar förvaltningen fram ett förväntat värde för en skolas behörighet till yrkesprogram och jämför detta med skolans faktiska resultat. Sammantaget har ungefär hälften av grundskolorna i årskurs 9 varierande resultat enligt Stockholmssalsa mellan åren 2017-2019. Det vill säga, hälften av skolorna växlar

mellan att över- och underprestera. Detta ger en annan bild av skolornas kvalitet och visar att skolorna i kvartil 4 utifrån sina förutsättningar har presterat på en högre nivå än skolorna i kvartil 1 de senaste tre åren, även om de i år underpresterat något. Man bör dock också ta hänsyn till att på grund av att skolorna i kvartil 1 har så höga förväntade värden överpresterar få skolor i kvartil 1. Statsbidraget för stärkt likvärdighet används framförallt för att stödja och utveckla verksamheten i skolor med ett högt socioekonomiskt index samt med låga faktiska resultat. Dessa insatser har pågått under ett års tid och är ännu svåra att utvärdera.

Förutsättningar

Höstterminen 2019 gick cirka 78 000 elever i stadens grundskolor i egen regi. Antalet elever i de kommunala grundskolorna har ökat med cirka 2 000 elever jämfört med föregående år. Elevantalet har haft en jämn ökning de senaste tre åren med cirka 2 000 elever per år.

Ungefär 8 800 elever gick i förskoleklass, en ökning med cirka 230 elever i förhållande till förra året. I fritidshemmen (förskoleklass till och med årskurs 3) gick cirka 34 000 elever, en ökning med drygt 500 elever i jämförelse med 2018. I den öppna fritidsverksamheten för elever i årskurs 4-6 fanns cirka 11 000 elever, en ökning med drygt 200 elever.

I den kommunala grundsärskolan var cirka 800 elever mottagna, en ökning med ungefär 60 elever i jämförelse med föregående år.

Systematiskt kvalitetsarbete

Uppföljning av det systematiska kvalitetsarbetet finns i bilaga 6, Kvalitetsarbete samt vissa resultat i den kommunala grundskolan 2019.

Förvaltningen har under året gett analysstöd till tio grundskolor när det gäller resultat, systematiskt kvalitetsarbete och uppföljning av olika satsningar. Under året har också fem grundskolor vid tre tillfällen deltagit i en fördjupad workshop om analys och systematiskt kvalitetsarbete.

Under året har en riktad utvärdering av undervisning och lärande som omfattar åtta kommunala grundskolor genomförts. Syftet med utvärderingarna är att bidra till att utveckla och öka kvaliteten i verksamheten och även att bidra med underlag till det förvaltningsövergripande kvalitetsarbetet.

Det har även genomförts en tematisk utvärdering av 23 grundskolors (samtliga i Bromma och Skärholmen) arbete med trygghet och studiero. Arbetet har återrapporterats till berörda rektorer, och ger en generell positiv bild av studieron på skolorna. Resultatet har även använts i resultatdialogerna som en del i det förvaltningsövergripande kvalitetsarbetet.

Förskoleklass

Hitta språket och *Hitta matematiken* är nationella kartläggningsmaterial som Skolverket tagit fram och som är obligatoriska att använda under hösten i förskoleklass. De är en del av *Läsa Skriva Räkna – en garanti för tidiga stödinsatser*. Syftet med verktygen är att kartlägga elevernas språkförståelse och matematiska tänkande. Materialen är ett stöd för lärarens undervisning i förskoleklass och ger läraren hjälp för att tidigt identifiera de elever som visar indikation på att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i årskurs 1 och 3. Därmed kan läraren få syn på elever som är i behov av särskilt stöd eller extra anpassningar.

Förvaltningen har under året anordnat sex heldagar med en introduktion till *Läsa Skriva Räkna – en garanti för tidiga stödinsatser* samt *Hitta matematiken* och *Hitta språket*. Närmare 375 personer har deltagit i insatserna som är frivilliga att delta i och alla skolor har ännu inte deltagit. Syftet är att se till att pedagogisk personal i förskoleklass har god kompetens att använda kartläggningsmaterialet och insatserna kommer fortsatt att erbjudas för att nå all personal som är verksamma i en förskoleklass.

Fritidshem och fritidsklubbar

Det pågående arbetet med att stödja fritidshemmens utveckling har fortsatt under året både i form av generella och av riktade insatser. Riktade insatser har genomförts för cirka 40 skolor under perioden 2017-2019. Insatserna omfattar stöd i det systematiska kvalitetsarbetet och skolsamverkan. Inom insatsen ges även handledning till utvecklingsgrupper och skolledare om fritidshemmets uppdrag enligt Lgr 11. De insatser som har genomförts har ökat personalens medvetenhet om fritidshemmets uppdrag kring elevers lärande. Kunskapsnivån har höjts utifrån de olika personalkategoriernas tidigare kompetens och behov.

Nätverken för fritidshemmen har fortsatt sitt arbete utifrån olika teman och har anordnat föreläsningar om skolsamverkan och barnkonventionen. Genom kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte har nätverken bidragit till ett långsiktigt processarbete för att stärka och öka likvärdigheten inom stadens fritidshem. Deltagarna ger uttryck för att det innehåll som presenterats har varit användbart på den egna skolan.

Genom fritidshemmens nätverk för utveckling av skolornas rastverksamhet, som finns i olika närliggande områden, delas goda exempel på hur lärande kan ske under rasten och genom samarbete med nätverket "Spring i benen" har rasterna nu mer inslag av fysisk aktivitet och lek med rörelseinslag under organiserade former.

Det påbörjade nätverket för fritidsklubbar som startades 2019 och är gemensamt för alla grundskoleområden har fortsatt.

Förvaltningen deltar med sju skolor/fritidshem i Ifous FoU-program *Fritidshemmets pedagogiska uppdrag*. Från varje skola deltar både skolledare och behöriga lärare mot fritidshem, sammanlagt 45 personer samt två lokala processledare och en styrgrupps-

representant. Det är ett treårigt program (höstterminen 2019 – vårterminen 2022) med syfte att utveckla verksamheten och kunskapen om hur fritidshemmens verksamhet och samarbete med grundskolan kan bidra till goda förutsättningar för elevers lärande. Programmet syftar också till att öka medvetenheten om rektors ansvar att leda och styra fritidshemmens verksamhet. Förutom Stockholms stad deltar tre andra skolhuvudmän samt två forskare.

Grundsärskola

Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet har förvaltningen vid höstens resultatdialoger haft ett särskilt fokus på grundsärskolans utveckling. I vissa grundskoleområden har separata resultatdialoger gällande grundsärskolan genomförts och i vissa fall har dialogerna skett i grupp med skolor som har grundsärskoleklasser för att främja det kollegiala lärandet skolor emellan. Mer om detta står i bilaga 6, Kvalitetsarbete samt vissa resultat i den kommunala grundskolan 2019.

Av resultatdialogerna framgår det bland annat att det inom grundsärskolan är ett ökat fokus på kunskapsuppdraget i förhållande till omsorgsdel. Inom en del grundsärskolor är det svårt att anställa behörig, kompetent personal och personalomsättningen kan vara ganska hög. Kontinuerlig kompetensutveckling och handledning är därför viktigt och anordnas av skolorna, till exempel utbildningar i att använda tecken som kommunikation. Elevhälsans kompetens och insatser är av stor vikt för grundsärskolan och är en viktig resurs i arbetet med att främja elevernas lärande och utveckling. Många skolor har arbetat för att öka inkluderingen med grundskolan och fritidshemmet, vilket görs utifrån den enskilda elevens förutsättningar och behov. Digitala och kompensatoriska verktyg används i stor utsträckning på många skolor, men kompetensen om verktygen, funktionaliteten och utvecklande av undervisning behöver fortsätta att förbättras.

Som tidigare nämnts har det framkommit att betygssättning och bedömning är ett utvecklingsområde inom grundsärskolan. Förvaltningens kompetensnav för grundsärskoleverksamheter har därför fått i uppdrag att hålla i utbildningar om bedömning och mira-modellen för uppföljning av elevernas kunskapsutveckling inom ramen för pedagogernas nätverk. Nya nätverk för pedagoger i grundsärskolan har skapats, ett i Rinkeby-Kista och ett för grundsärskoleverksamheter i innerstaden.

Förvaltningen har utvecklat den interna samverkan kring elever i grundsärskola i syfte att underlätta för vårdnadshavare som har barn med utvecklingsstörning att söka skola samt att samordna arbetet kring antalet skolplatser i grundsärskolan.

Förvaltningen har deltagit i nätverket "Fritid för alla" med idrotts-, kultur- och stadsdelsförvaltningarna. Elever som är mottagna i grundsärskola erbjuds fysiska aktiviteter på skol-, fri- och fritidstid vilket på sikt syftar till att ge bättre förutsättningar för elevernas välmående och kunskapsresultat i skolan.

Elever i behov av särskilt stöd

Förvaltningen har fortsatt att arbeta utifrån strategin för utveckling av arbetet med elever i behov av särskilt stöd i grundskolan. Det har handlat om att utveckla verksamheten i de kommunövergripande särskilda undervisningsgrupperna, centrala grupper med särskild inriktning CSI, för att erbjuda en lärmiljö och undervisning som bättre möter elevernas behov. Detta utvecklingsarbete sker genom två olika nätverk, ett för skolledare och ett för pedagoger. Ett arbete pågår med att ta fram ett gemensamt ramverk med utgångspunkter för de kommunövergripande särskilda undervisningsgrupperna i syfte att kvalitetssäkra samt skapa bättre likvärdighet för grupperna. Nätverket för pedagoger har fortsatt att arbeta med hur man anpassar undervisning och lärmiljö för att kunna möta nedsatta kognitiva funktioner.

Förutom den CSI-grupp som under hösten har etablerats i Järva har även en CSI-grupp startats i Skärholmen och den kommer att utöka sitt elevintag under vårterminen. I de stadsdelsnämndsområden där särskilda undervisningsgrupper byggs upp, bland annat i samverkan med socialtjänsten, har arbetet fortsatt utifrån de behov som finns i området.

Förvaltningen har under året startat kompetensnav inom hörselnedsättning, rörelsehinder, språkstörning och grundsärskola. Samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) pågår för att stötta kompetensnaven i deras respektive uppdrag, liksom inom förvaltningen för att utveckla kompetensnaven utifrån grundskolornas behov.

Förvaltningens arbete med att ta fram olika erbjudanden för att öka kompetensen kring elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och att utveckla lärmiljöerna har fortsatt under hösten.

Idrott och rörelse

För att öka elevernas möjlighet till fysisk aktivitet under skoldagen har nätverket ”Spring i benen” med 145 grundskolor gett möjligheter till kollegialt lärande där skolorna har ett erfarenhetsutbyte och delger goda exempel för ökad rörelse. En studie i samarbete med Gymnastik- och idrottshögskolan har visat att trygghet, trivsel och studiero samvarierar med ökad fysisk aktivitet på skolan, vilket ger bättre förutsättningar för att eleverna ska kunna uppnå goda skolresultat.

En insats har varit att utbilda handledare som verkar för att öka elevernas fysiska aktivitet på skolan. En utvärdering har visat att skolor som fått handledning i större utsträckning har utvecklat arbetet med fysisk aktivitet på skolan i jämförelse med de skolor som inte har fått det. En gemensam handledarutbildning har också anordnats för skolor med grundsärskoleverksamheter. Skolor som har deltagit i nätverksarbetet oavsett handledning har också ökat elevernas fysiska aktivitet. 600 elever har deltagit på elevledarutbildningar för att själva kunna leda en del av den fysiska aktiviteten under skoldagen.

Barn och unga med en funktionsnedsättning är idag den grupp i samhället som är minst aktiva på fritiden både vad gäller förenings- och fritidsaktiviteter samt friluftsliv. Mot denna bakgrund har förvaltningen startat 15 drop-in-aktiviteter i samarbete med stadens sim- och idrottshallar riktat till grund- och gymnasiesärskoleelever. Förvaltningen har också i samverkan med idrottsförvaltningen erbjudit grundsärskoleelever att åka skridskor med fallskyddstödet ”NoFall” på två platser i staden. 118 elever har provat detta vilket är en ökning med 15 procent i jämförelse med föregående år. Ett samarbete med en forsknings- och utvärderingsgrupp kring ung livsstil har inletts för att öka fysisk aktivitet inom grundsärskolan och ett pilotprojekt med processtöd har genomförts på en grundsärskola.

I samband med hälsobesök har elevhälsan börjat fånga upp elever på högstadiet i behov av fysisk aktivitet genom att erbjuda tre olika koncept: en ”må-bra-kurs” för flickor i årskurs 7–9, ett träningskort och en livstils kurs. De kurser som har genomförts under 2019 ska utvärderas vid årsskiftet.

Andra arrangemang under året har varit anordnande av friluftsdagar i samarbete med friluftsförbund och föreningar, en löparklubb med 2 000 elever har startats och ett utökat samarbete med skolrestaurangerna har skett för att koppla samman goda kostvanor och fysisk aktivitet. Nordiska skolspelen för elever har liksom tidigare år gått av stapeln. Skidåkning för årskurs 4 genom aktiviteten ”Alla på snö” har genomförts med 4 000 elever, vilket är en fördubbling jämfört med förra året och en utökning av antalet grundsärskoleelever.

Simskola

Förvaltningen har i samarbete med andra förvaltningar gjort en satsning på vattenvana och simkunnighet. För att kunna ta del simundervisningen erbjuds delar av denna verksamhet kostnadsfritt i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar. Simundervisning anordnas både för elever i förskoleklass och elever i äldre årskurser som behöver få betyg i ämnet idrott och hälsa och där simning är den del som saknas.

Som tidigare år har höstlovsimskola genomförts. Till årets simskola anmäldes 329 elever, av dessa deltog 227 elever, 124 flickor och 103 pojkar. Höstlovssimskolan genomfördes under fem tillfällen och efter dessa tillfällen klarade 75 procent av eleverna som redan kunde simma 25 meter i mag- eller ryggläge simkunnighetsmålet, det vill säga 200 meter varav 50 meter i ryggläge. Av de elever som saknade förkunskaper i simning uppnådde 76 procent simkunnighet på minst 25 meter i mag- eller ryggläge. En bra progression kan noteras för elever som deltar på samtliga simkurser för årskurs 6–9 på sportlov, sommarlov och höstlov.

I samarbete med idrottsförvaltningen och fem stadsdelsförvaltningar erbjöds även kostnadsfri simskola på strandbad under sommaren för elever i förskoleklassålder. 248 deltog av totalt 319 anmälda. Efter kursen kunde 96 elever (30 procent) alla vattenvanemoment och 79 elever (32 procent) kunde simma 10 meter eller mer.

Nyanlända elevers lärande i grundskolan

Arbetet med att höja likvärdigheten i och kvaliteten kring nyanländas lärande i Stockholms stads grundskolor fortgår genom förvaltande av påbörjade insatser samt fortsatt arbetet med att driva utvecklingen framåt.

Nätverket för lärare i svenska som andraspråk/lärare som arbetar med nyanlända elever har fortsatt sitt arbete och bland annat genomfört olika studiedagar. Nätverket är ett forum för erfarenhetsutbyte, för att ta del av aktuell forskning och information och är även ett didaktiskt forum. Nätverket leder till ökad likvärdighet och högre kvalitet när det gäller de nyanländas skolgång inom stadens skolor. Lärarna i nätverket uttrycker att de är väldigt nöjda med att nätverket finns och lärare tar med sig erfarenheter och kunskaper till sina skolor.

Förvaltningen har anordnat ett seminarium med efterföljande diskussioner med en världsledande professor, Jim Cummins, i flerspråkighetsforskning. Drygt 200 skolledare och lärare med nyckeluppdrag kring flerspråkiga elevers lärande inom grund- och gymnasieskolan samt berörd personal på central förvaltning deltog.

Ett stödmaterial har tagits fram för ämnet svenska som andraspråk och dess organisering i syfte att bidra till att öka likvärdigheten i undervisningen av nyanlända och flerspråkiga elever i stadens skolor. Stödmaterialiet kommer att spridas genom förvaltningens kommunikationskanaler och konsultativt stöd till skolor som efterfrågar det kommer att erbjudas.

Förvaltningen har erbjudit alla nyanlända elever från årskurs 7-9 och på språkintruktionsprogrammet en introduktionsstudiehandledning enligt den så kallade Stockholmsmodellen. Syftet är att nyanlända elever ska få ökad förståelse för den svenska skolan och under höstterminen genomfördes mellan 55-65 introduktionshandledningar inom grundskolan. Responsen har varit positiv från både studiehandledare och elever. Flera studiehandledare har vittnat om hur viktigt det är att få samtala med elever om det svenska skolsystemet i relation till elevens tidigare skolerfarenheter och ge utrymme till frågor som eleven har efter en kort tid i svensk skola. Handledningsmaterialiet används även i modersmålsundervisningen.

Lovskola och läxhjälp

Förutom den obligatoriska lovskolan för elever i åk 8 och 9 som inte beräknades att nå målen i ett eller flera ämnen eller som inte uppnådde gymnasiebehörighet i åk 9, erbjöd grundskolorna lovskola, sommarskola och övrig lovskola till de elever i årskurs 4-7 som inte beräknades att nå målen i ett eller flera ämnen som ett led i att öka elevers måluppfyllelse. Totalt deltog 2 048 elever i lovskolorna. 178 elever i åk 8 och 9 deltog i lovskolorna utöver de 50 obligatoriska undervisningstimmarna. Skolorna samverkar i arrangerandet av lovskola, i år arrangerade 51 skolor en eller fler lovskolor.

Samtliga ämnen är representerade på lovskolorna men matematik och svenska/svenska som andraspråk är de ämnen som de flesta eleverna läser in, engelska och samhällsorienterade ämnen följer därefter.

Stockholms stad tilldelades inte statsbidrag för läxhjälp år 2019. Läxhjälpverksamhet är dock en etablerad del i skolornas arbete med att stödja eleverna i att nå kunskapskraven. Ett antal av stadens skolor samarbetar även med ideella föreningar.

Kultur i skolan

Arbetet med kultur i skolan har utgått från Stockholms stads program för barn- och ungdomskultur ”Kultur i ögonhöjd - för, med och av barn och unga”.

Från Statens kulturråd har förvaltningen beviljats 9 mnkr för Skapande skola som kan användas under läsåret 2019/2020 och alla kommunala grundskolor utom fem har beviljats medel. Webbplatsen Kulan kvalitetssäkrar utbudet av professionella kulturaktörer för skolorna i detta arbete via kulturförvaltningen. Skapande skola har under åren bidragit till att skolorna i allt högre grad kopplar skolans uppdrag, ämnesmål och övergripande mål till kultur och estetiska lärprocesser.

”Barn och böcker” för åk F-6, med tävlingen ”En bok i världen”, syftar till att främja skolornas läs- och språkutvecklande arbete och ge elever möjlighet att läsa litteratur från olika delar av världen. Det är ett samarbete med Stadsbiblioteket, ALMA (Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne) och stiftelsen Skansen. Utlån och omlån av böcker från Cirkulationsbiblioteket ökar ständigt och tillsammans lånade och läste deltagande elever, utifrån temat ”Sanning”, 8 891 böcker och talböcker. Det är 1 200 fler lån än förra året. Deltagande av grupper från Språkcentrum har ökat. Särskilda ”Bok afterwork” har anordnats inom ramen för uppdraget där presentation av litteratur, workshops och seminarier har genomförts för pedagoger och dessa tillfällen har varit uppskattade och fullsatta.

Utvärderingar visar att skolorna är mycket nöjda med ”Barn och böcker”, som blivit en viktig didaktisk del av skolornas undervisning inom olika ämnen. Många skolor kompletterar detta uppdrag med Skapande skola, genom att professionella författare kan tas in under arbetet med eleverna och på så sätt ge ytterligare en dimension och fördjupning till det läs- och språkutvecklande arbetet för eleverna.

Jämförelse av resultat med mera mellan fristående och kommunala grundskolor i Stockholm 2017 – 2019

Elevantalet i grundskolor i Stockholms stad (Skolverket läsåret 2018/2019) var totalt 95 602 elever. De kommunala grundskolorna hade under läsåret 66 029 elever och de fristående grundskolorna hade 27 109 elever. Därutöver gick 2 464 elever i internationella grundskolor, av vilka merparten har en fristående huvudman. Därutöver är det totalt 10 835 elever i

förskoleklass, varav 8 619 går på kommunala skolor, 2 078 i fristående skolor och 138 på internationella skolor.

Tabell 1 Kunskapsresultat i årskurs 9 2016-2019 – grundskolor i Stockholm (Källa: Skolverket)

Variabel	Fristående grundskolor			Kommunala grundskolor		
	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Andel elever (%) som uppnått målen i alla ämnen, totalt	82,1	83,1	83,4	78,4	79,2	80,5
Andel elever (%) som uppnått målen i alla ämnen, exklusive nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund	83,8	83,8	84,2	85,8	84,2	84,5
Andel som uppnått målen i alla ämnen utifrån kön						
Flickor	85	85	84	83	81	82
Pojkar	79	81	83	74	77	80
Andel som uppnått målen i alla ämnen utifrån bakgrund						
Svensk bakgrund	88	87	88	90	89	89
Utländsk bakgrund, födda i Sverige	75	80	77	75	72	75
Utländsk bakgrund, födda utomlands	70	73	70	54	53	50
Andel som uppnått målen i alla ämnen utifrån vårdnadshavarnas utbildningsnivå						
Vårdnadshavare med förgymnasial eller gymnasial utbildning	70	72	72	70	67	67
Vårdnadshavare med eftergymnasial utbildning	91	90	95	90	89	95
Genomsnittligt meritvärde						
Genomsnittligt meritvärde, 17 ämnen, totalt	257	260	261	242	246	250
Genomsnittligt meritvärde, 17 ämnen, flickor-pojkar	268 - 244	271 - 248	273 - 250	261 - 226	257 - 236	260 - 241
Genomsnittligt meritvärde, 17 ämnen, exkl. nyinvandrade och elever med okänd bakgrund	260	261	263	256	255	257
Andel behöriga till yrkesprogram						
Andel elever (%) i åk 9 behöriga till yrkesprogram	91,2	92,0	91,9	84,7	86,9	87,4
Andel elever (%) i åk 9 behöriga till yrkesprogram, flickor - pojkar	91 - 91	93 - 91	93 - 91	89 - 81	88 - 86	88 - 87
Andel elever (%) i åk 9 behöriga till yrkesprogram, exkl. nyinvandrade och elever med okänd bakgrund	92,9	92,6	92,5	92,3	92,1	91,4

De fristående grundskolorna i Stockholms stad har något bättre resultat i årskurs 9 än de kommunala grundskolorna för de tre redovisade resultatmåttens genomsnittligt meritvärde, andel behöriga till yrkesprogram och andel elever som uppnått minst godkänt betyg i alla ämnen.

Utifrån socioekonomiska variabler (vårdnadshavarnas utbildningsbakgrund) och elevernas migrationsbakgrund finns det en tydlig skillnad för de elever som har utländsk bakgrund och är födda utomlands, där kommunala grundskolor har lägre resultat jämfört med fristående grundskolor. Det förklaras i stor utsträckning av de kommunala skolorna har en högre andel nyinvandrade elever, och således har elever som varit en kortare tid i Sverige jämfört med de fristående grundskolorna. När det gäller resultaten för nyinvandrade elever och elever med

okänd bakgrund (Skolverkets definition för officiell statistik) är det inte någon större skillnad mellan fristående och kommunala grundskolor. Även för elever med vårdnadshavare som har förgymnasial eller gymnasial utbildning har de fristående grundskolorna ett högre resultat jämfört med de kommunala.

För det genomsnittliga meritvärdet har flickorna ett klart högre resultat jämfört med pojkarna. Däremot är skillnaderna mellan könen för de övriga två resultatmått inte särskilt stor, dock till flickornas fördel.

Tabell 2 Förutsättningar grundskola, 2017-2019 (Källa: Skolverket)

Variabel	Fristående grundskolor			Kommunala grundskolor		
	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Elever per lärare	13,3	13,3	13,6	12,4	13,2	12,8
Andel lärare (%) med pedagogisk högskoleexamen	65	63	62	85	85	86
Andel lärare (%) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne, heltidstjänster	60	60	62	76	77	77

Lärartätheten är något högre på kommunala grundskolor jämfört med fristående, och andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen och andel lärare med lärarlegitimation är klart högre på kommunala grundskolor. Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen har varit konstant på kommunala grundskolor under perioden, men för fristående grundskolor finns en negativ trend.

Nationella prov

Tabell 3 Andel elever som uppnått kravnivån på samtliga delprov (årskurs 6) och som har godkänt provbetyg (årskurs 9) i nationella prov, 2018-2019 Källa: Skolverket

Ämne	Årskurs 6				Årskurs 9			
	Fristående grundskolor		Kommunala grundskolor		Fristående grundskolor		Kommunala grundskolor	
	2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019
Engelska	98	99	97	97	99	99	98	98
Matematik	93	92	94	92	i.u.	90	i.u.	87
Svenska	98	97	97	97	98	98	98	98
Svenska som andraspråk	86	82	82	82	80	84	80	78

I årskurs 6 är det generellt sett små skillnader i provresultaten mellan fristående och kommunala grundskolor för 2019. Det är heller inte några stora skillnader mellan 2018 och 2019.

De fristående och kommunala grundskolorna i årskurs 9 har resultat på samma nivå i svenska och engelska och på samma nivå som 2018. I svenska som andraspråk och matematik har de fristående grundskolorna högre resultat jämfört med de kommunala grundskolorna.

Måluppfyllelse inom den kommunala gymnasieskolan

Höstterminen 2019 gick det cirka 17 300 respektive drygt 300 elever i de 28 kommunala gymnasieskolorna och gymnasiesärskolorna.

Fortsatta smärre resultatförbättringar uppvisas för stadens gymnasieskolor 2019 jämfört med 2018. I flera avseenden har stadens gymnasieskolor också högre resultat än riket. För elever med avslutade studier, enligt Skolverkets definition, ökade andelen med examensbevis till 92,8 procent, vilket är en förbättring med en procentenhet jämfört med i fjol. För elever med examensbevis ökade den genomsnittliga betygspoängen till 16,0. Motsvarande resultat för riket är 14,8.

Även i ett genomströmningsperspektiv uppvisas fortsatta resultatförbättringar. För första gången har staden en större andel elever än riket med examensbevis efter tre år. Av kullen som påbörjade sina gymnasiestudier 2016 var det totalt 67 procent som erhöll examensbevis 2019. Motsvarande andel för riket var 66 procent. Om populationen avgränsas till att endast omfatta elever behöriga till nationellt program var det 79 procent som uppnådde full examen, vilket även det är något bättre än riket där andelen var 77 procent.

Sammanställningen, baserad på Skolverkets resultat från december 2019, redovisas mer utförligt i bilaga 7, Kvalitetsarbete samt vissa resultat i kommunala gymnasieskolor 2019. Kunskapsresultaten i analyserades även i tertiärrapport 2 2019.

Gymnasiesärskolan

Den nya brukarenkäten för gymnasiesärskolan utförs för andra gången och i år deltog Stockholms samtliga gymnasiesärskolor, både i egen regi och fristående. Svarefrekvensen var totalt 72 procent, där eleverna på de nationella programmen deltog i något större utsträckning än eleverna på de individuella programmen. En generell fråga ”Tycker du om att gå i skolan?” har tillkommit. En fråga rörande källkritik har reviderats och en fråga om besök på arbetsplatser har utgått. Skolorna erbjuder utbildning av så kallade frågeassistenteter som stödjer eleverna när de svarar. En dialog förs kring ytterligare revideringar för att få en enkät som så många som möjligt kan besvara. En justering av enkäten för elever på de individuella programmen är därför planerad inför nästa år. Generellt ser elevernas svar inte ut att skilja sig nämnvärt från förra årets enkät. På enhetsnivå finns mindre skiftningar men resultaten behöver ses och analyseras utifrån skolornas skilda målgrupper, programsammansättning och uppdrag.

En process är inledd vad gäller möjlig redovisning av resultat för gymnasiesärskolans individuella program. Frågeställningen är om innehållet i skolornas samtal – inskrivnings-samtal, utvecklingssamtal och utskrivningssamtal - kan systematiseras på ett sätt så att de kan vara underlag för verksamhetens resultat. Utvecklingsarbetet har inletts och fortsätter under 2020. Även mira-modellen kommer att tas i beaktande som ett möjligt verktyg för skolorna för att diskutera och analysera resultat på de individuella programmen.

Under år 2019 har beslut fattats om en förändring av organisationen av gymnasieskolan inom Stockholms stad: Spånga gymnasium kommer att anordna programmet för fastighet, anläggning och byggnation, Midsommarkransens gymnasium programmet för administration, handel och varuhantering samt programmet för hälsa, vård och omsorg samt Stockholms transport- och fordonstekniska gymnasium programmet för fordonsvård och godshantering. Berörda skolor har med redan befintliga verksamheter deltagit i möten med information om skolformen och ytterligare insatser är planerade. Även SPSM är engagerad i satsningen.

Arbete för att nå målen i den kommunala gymnasieskolan

Systematiskt kvalitetsarbete

Utbildningsförvaltningens ledning för gymnasieskolan tog fram tre fokusområden för 2019: systematiskt kvalitetsarbete, ökad närvaro/minskade avhopp/psykisk hälsa samt digitalisering. Dessa områden kommer att vara fortsatt prioriterade år 2020 och bedrivs i form av kollegialt lärande i rektorsgrupperna. Arbetet har lett till utvecklade årshjul med planerade aktiviteter både för skolorna och för förvaltningen. En större samstämmighet i aktiviteterna mellan skolornas och förvaltningens respektive årshjul skapar bättre arbetsflöde över året.

Under höstens resultatdialoger provades ett nytt underlag på tre utvalda skolor per gymnasieområde. Syftet var att med stöd av visualiserad data synliggöra skolornas måluppfyllelse för att få ett tydligt kommunikationsunderlag till resultatdialogen mellan gymnasiechef och rektor/rektorer. Flera kompetenser deltar numera också i resultatdialogerna. Det ökade deltagandet bedöms stärka avdelningens huvudmannaskap genom att flera specialistkompetenser bidrar i dialogen och att fler är med och lyssnar in skolornas perspektiv. Resultatdialogerna och övrigt analyserat material kommer att ge upphov till riktade insatser under kommande kalenderår både avseende skolnivån och huvudmannanivån.

Förvaltningen har under året gett analysstöd till fem gymnasieskolor när det gäller resultat, systematiskt kvalitetsarbete och uppföljning av olika satsningar.

Under året har förvaltningen utvärderat stadens arbete med att starta och etablera nya kommunala gymnasieskolor. Utvärderingen har utgått från två olika perspektiv – ett skolperspektiv och ett förvaltningsperspektiv. Utvärderingen visar bland annat på vikten av att det finns en tydlig pedagogisk ledningsvision i uppstartsarbetet samt att det finns ett behov av att stärka samordning och rutiner kring centrala stödinsatser i olika skeden av etableringsprocessen. Det handlar exempelvis om stöd kring kostnads kalkyler och marknadsföring.

Stadens arbete med att planera och utforma utbildningen för elever som sökt och antagits till programinriktat val mot högskoleförberedande program har också utvärderats. Här framgår att staden kan behöva se över antagningsprocessen så att elever som antas också har förutsättningar att läsa på ett högskoleförberedande program.

Satsningen på en kommunikationsstrategi för elevens val till gymnasiet, med fyra pilotskolor, utvärderades med positivt resultat. Av utvärderingen framkom att det är viktigt med samsyn och delaktighet när man skapar och förmedlar bilden av sin skola. Fortsatt stöd i strategisk kommunikation är en förutsättning för att det fortsatta arbetet med fler skolor ska få långsiktig effekt.

En utvärdering av arbetet kring arbetsplatsförlagt lärande (APL) inom Pedagogikcollege på Midsommarkransens gymnasium visar bland annat att eleverna överlag är väldigt nöjda med sina APL-platser, men att trepartssamtalen mellan elev, lärare och APL-handledare kan stärkas.

Planen för utbildningen på introduktionsprogrammen

Mot bakgrund av ny lagstiftning för introduktionsprogrammen reviderades planen våren 2019. Till planen hör en bilaga om hur introduktionsprogrammen ska följas upp, både kvantitativt och kvalitativt. En katalog för elever och föräldrar, med närmare information om skolornas olika introduktionsprogram och dess innehåll, har arbetats fram under året.

Utbildningar om introduktionsprogrammen har under hösten 2019 genomförts för samtliga rektorer i gymnasieskolan. Detta som en utgångspunkt för det fortsatta arbetet med att höja kompetensnivån samt ge möjlighet till kollegialt erfarenhetsutbyte och lärande när det gäller introduktionsprogrammen. Frågor som vid dessa tillfällen har fångats upp, kommer förvaltningen att arbeta vidare med nästa år.

Nyanlända elevers lärande i gymnasieskolan

För att öka likvärdigheten och kvaliteten i utbildningen för nyanlända elever på språkintröduktion har framtagna stödmaterial och insatser fördjupats och implementerats under året. Stödmaterialen har fokuserat på nyanlända elever, men kan omfatta alla elever på introduktionsprogram. Processbeskrivningen som är ett stödmaterial för organisation, mottagande och undervisning av nyanlända elever kan på ett enkelt sätt anpassas för övriga introduktionsprogram. Materialet har under året presenterats för rektorer, lärare och elevhälsopersonal på skolor med språkintröduktion. Intröduktionshandledningen ger en förklaring till svensk skola och utbildning. Den har använts av studiehandledare som har gått igenom materialet på elevens modersmål för en väl förberedd och smidigare start i svensk skola. Materialet tar upp frågor som betyg, bedömning, olika skolämnen, värdegrundsfrågor, rättigheter och skyldigheter. Nyanlända elever har efterfrågat mer information om vad som gäller i svensk skola och materialet är en god hjälp för nyanlända elever att förstå vad som förväntas av dem och vilka förväntningar de kan ha på skolan. Bedömningsmaterialet Bygga svenska ska användas för bedömning av nyanlända elevers språkutveckling i svenska. Skolor kan få stöd i arbetet genom kompetensutveckling. Även tillfällen för lärare att bedöma med kollegor i staden har erbjudits under året.

Modersmålskurser på grundläggande nivåer har fortsatt att erbjudas för elever på språkintröduktion på Liljeholmens gymnasium. Elever som får sin grundläggande litteracitet på sitt modersmål kan utveckla ett andraspråk snabbare och därmed också nå målen med sin utbildning.

Pedagogiska nätverket för språkintröduktion och rektorsnätverket för språkintröduktion

Under året har nätverket för pedagoger på språkintröduktion träffats nio gånger för erfarenhetsutbyte och för att diskutera relevanta frågor som exempelvis digitala verktyget Studi, brukarenkäten för språkintröduktion, individuella studieplaner, START Stockholm, den nya tillfälliga gymnasielagen, elevtyper för placering på språkintröduktion, betyg och bedömning samt planen för intröduktionsprogram. Ett samarbete inleddes under hösten med två utvecklingslärare från förvaltningen. De kommer att vara med i arbetet med nätverket framöver.

Rektorsnätverket för språkintröduktion har träffats sex gånger under året. Deltagare är rektorer/biträdande rektorer från stadens skolor med språkintröduktion. Vid varje tillfälle har även minst en av gymnasiecheferna varit med. I rektorsnätverket har frågor som organisation av språkintröduktion, planen för intröduktionsprogram och brukarenkätens resultat diskuterats. Nätverken har varit viktiga i arbetet med att öka likvärdigheten och kvaliteten i utbildningen för nyanlända, eftersom det har varit ett forum för erfarenhetsutbyte, kunskapsinhämtning och reflektion över den egna verksamheten.

De båda nätverken ser behov av utveckling kring bland annat tid för att arbeta med Bygga svenska och processbeskrivningen, studiehandledning på modersmålet, studie- och yrkesvägledning och arbetet med elevens individuella studieplaner. En utmaning är också att ha rätt utbud med ämnen, kurser och program som matchar elevernas individuella studieplan.

NySTART Stockholm

Förvaltningen har beviljats medel från Europeiska Socialfonden för ett treårigt projekt inom START Stockholm med start i januari 2018. Målgrupp är ungdomar i gymnasieskolans språkintröduktionsprogram som har stora brister i sin skolbakgrund och som bedöms ha omfattande behov av stöd. En central del är att varje ungdom får en egen coach som följer med i kontakter och möten kopplade till skolstarten eller annan insats.

Fem coacher har under 2019 genomfört aktiviteter tillsammans med 120 ungdomar tillhörande målgruppen från fem gymnasieskolor. Ungdomar som deltar i projektet erbjuds en individuell handlingsplan med stöd och olika insatser återkommande under ett års tid.

Utvärderingen efter halva projektiden visar på goda resultat. En majoritet av ungdomarna är kvar i studier, antingen på språkintröduktion eller nationellt program, eller har gått till arbete eller andra studier. Projektet har ett extra fokus på att arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv och nästan hälften av deltagarna i projektet är tjejer.

Samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen

Utbildningsförvaltningen och Elevteam komvux på arbetsmarknadsförvaltningen har fortsatt sitt samarbete under året. Under våren besöktes alla skolor med språkintröduktion för att informera om komvux. Elevteam komvux har fokuserat på ungdomar som omfattas av den nya tillfälliga gymnasielagen för att säkerställa att de får en studieplats som leder till etablering på arbetsmarknaden. Nu finns en fastslagen struktur för hur elevteamet ska samarbeta med utbildningsförvaltningen med två möten per år med fokus på frågor kring nyanlända.

Utbildningsförvaltningen har tillsammans med arbetsmarknads- och socialförvaltningarna fortsatt att samverka innovativt kring att säkerställa att ungdomar som omfattas av den tillfälliga gymnasielagen erbjuds studier som leder till etablering på arbetsmarknaden. Under våren togs ett vägledningsmaterial fram som skickades ut till gymnasieskolorna med mer information om gymnasielagen och vad studie- och yrkesvägledare skulle tänka på i samtal med elever.

Medarbetare i staden som möter målgruppen bjöds in till ett seminarium i maj då förvaltningarna presenterade vilket stöd som fanns för målgruppen. I oktober erbjöds ytterligare ett seminarium då Migrationsverket informerade om lagen och frågor om psykisk ohälsa togs upp.

Under hösten har dessutom studie- och yrkesvägledare från utbildningsförvaltningen deltagit när Stadsmissionen vid fyra tillfällen har erbjudit ungdomar hjälp med förlängningsansökan till Migrationsverket. Totalt fick 189 ungdomar hjälp med sina förlängningsansökningar.

Mellan 82–100 ungdomar som omfattas av den nya tillfälliga gymnasielagen studerar sitt sista år på språkintröduktion 2019/2020 och kommer att behöva fortsatta studier inom vuxenutbildningen till hösten. 83 ungdomar har påbörjat olika utbildningar inom komvux under året.

Lärlingsutbildning

Förvaltningen har undersökt förutsättningarna för utökad lärlingsutbildning. I dagsläget finns många gymnasiala lärlingsplatser att söka i Stockholmsregionen, framförallt på fristående gymnasieskolor. Det fanns totalt 1 358 lärlingsplatser att söka till åk 1 hösten 2019. Av dessa lärlingsplatser var 1 206 (89 procent) på fristående skolor och 152 (11 procent) på kommunala skolor. Vid slutantagningen var 649 elever antagna, motsvarande 48 procent av de erbjudna platserna, vilket innebär det fanns betydligt fler lärlingsplatser än behöriga sökande elever.

Inom Stockholms stad erbjöds 364 lärlingsplatser, varav 350 på fristående skolor. Av dessa 364 platser var 214 antagna vid slutantagningen, vilket motsvarar 59 procent av platserna. Vid de kommunala skolorna i Stockholms stad fanns 14 lärlingsplatser att söka till åk 1 2019, men skolorna fick statsbidrag för 111 lärlingselever vårterminen 2019. Denna skillnad beror på att lärlingsplatserna på stadens kommunala skolor främst är förlagda till åk 3.

Utredningen visar att lärlingsutbildning kan vara mycket framgångsrik. Viktiga förutsättningar för att skolorna ska lyckas med lärlingsutbildning är främst ett väl utvecklat samarbete med arbetslivet och att de elever som antas på utbildningen verkligen förstår att detta är en kvalificerad och krävande utbildning. De gymnasieskolor och program som har rätt förutsättningar skulle kunna utveckla fler lärlingsplatser i första hand för att höja kvaliteten på utbildningen men något beslut är inte fattat om detta ännu.

Gymnasieutbyggnad och utbud

Uppdraget att utveckla analyser för hållbart utbildningsutbud har fortsatt under året. Syftet är att utveckla gymnasieskolornas utbudsprocess på kort samt lång sikt för att uppnå maximalt kapacitetsutnyttjande och anpassa utbudet efter elevantalsutveckling, elevernas valmönster och behov. Nya mötesstrukturer har introducerats inom utbildningsförvaltningen för att på olika sätt belysa en komplex gymnasiemarknad med fristående aktörer och andra kommunala huvudmän och deras kommande studieplatsutveckling. Nya metoder för att stärka omvärldsperspektivet inför egna utbudsbeslut prövas kontinuerligt. Utvärdering av gymnasieantagningen 2019 genomfördes med syfte att få underlag för beslut inför utbildningsutbudet 2020. Att regelbundet analysera gymnasieskolans behov av utbildningsplatser i längre tidsperspektiv kommer att bli en del av en kontinuerlig årsprocess.

Koncept och programsammansättning för en ny gymnasieskola i Slakthusområdet har arbetats fram. Planeringen har samordnats med planering av förändringarna för Enskede gårds gymnasium.

Regional samverkan och kostnadstäckning

Förvaltningen fortsatte under året att samverka med Storsthlm och länets kommuner kring ett växande Stockholm. Gymnasieregionen, Storsthlm, ska bland annat planera för framtida utbud och gymnasieutbyggnad. Storsthlm har analyserat hur elevernas resmönster mellan folkbokföringskommun och vald skolkommun ser ut. Där eleverna i hög omfattning rör sig mellan kommuner har kluster bildats. Syftet med kluster är att i mindre delar bryta ner behovet av studieplatser i förhållande till lokal elevantalsutveckling. I detta perspektiv kommer diskussionerna att föras vidare inom Stockholms län.

Då Storsthlms befolkningsprognos visar en stor befolkningsökning för 16–18-åringar (i främst Stockholms grannkommuner) de närmaste åren, finns ett stort behov av kapacitetsökning i hela länet. Sammanställningar gjorda av Storsthlm visar att Stockholms stad hade ett nettoinflöde av drygt 2 000 elever under 2018. Nettoinflödet kan öka om det inte sker en utbyggnad av platser i hela länet. Enligt Storsthlm finns det behov av att skapa cirka 22 000 nya gymnasieplatser fram till 2027. För att klara detta behövs cirka 20 nya gymnasieskolor och 1 500 nya lärare. Kostnaderna för gymnasieskolan beräknas öka i regionen för denna period med 8 – 10 mdkr och för att klara denna utmaning utvecklar Storsthlm nya samarbetsformer.

Storsthlm diskuterade kapacitetsbehovet med kommunerna i länet med förslag på finansieringsmodeller och andra åtgärder. Diskussionerna kommer att fortsätta under kommande år parallellt med att ärenden tas upp i politiska grupper och nätverk.

En översyn av programpengen har presenterats under hösten som visar att ersättningen till kommunala gymnasieskolor och fristående gymnasieskolor är likvärdig.

Jämförelse av resultat med mera mellan fristående och kommunala gymnasieskolor i Stockholm 2018 och 2019

Elevantal i gymnasieskolor i Stockholms stad (Skolverket läsåret 2018/2019) var totalt 37 651 elever, varav 16 619 elever i kommunala skolor och 21 032 elever i fristående skolor.

Kunskapsresultat* efter läsåret 2018/2019, 2017/2018 års resultat inom parentes

	Fristående huvudmän			Kommunal huvudman		
	Yrkesprogram	Högskoleförberedande program	Nationella program, totalt	Yrkesprogram	Högskoleförberedande program	Nationella program, totalt
Andel elever med examen (%)	88,4 (86,1)	89,9 (86,2)	89,6 (86,2)	84,3 (83,8)	93,9 (92,9)	92,8 (91,8)
Andel elever med grundläggande behörighet (%)	46,2 (46,9)	89,9 (86,2)	81,2 (78,0)	33,7 (33,4)	93,9 (92,9)	86,8 (85,6)
Genomsnittlig betygspoäng	13,6 (13,7)	14,9 (14,6)	14,7 (14,4)	13,4 (13,3)	15,8 (15,7)	15,5 (15,4)
Andel elever med examen från gymnasieskolan inom 3 år, (%)	65,1 (64,2)	73,3 (69,1)	71,8 (68,2)	60,6 (60,5)	81,1 (79,3)	78,7 (77,0)

*Endast nationella program. Resultat på introduktionsprogrammen inkluderas inte, då dessa program finns i förhållandevis liten utsträckning på fristående skolor. (Källa: Skolverket)

Resultatredovisningen omfattar alla avgångselever från de kommunala och fristående gymnasieskolorna 2019.

De kommunala gymnasieskolorna har totalt sett högre resultat jämfört med de fristående i år. För yrkesprogrammen är resultaten högre för de fristående gymnasieskolorna, och för de högskoleförberedande programmen har de kommunala gymnasieskolorna högre resultat.

Samtliga resultatmått har ökat för de kommunala gymnasieskolorna jämfört med föregående år. Ökningen är dock koncentrerad till de högskoleförberedande programmen. För yrkesprogrammen är resultaten på ungefär samma nivå som förra året. För de fristående gymnasieskolorna har resultaten förbättrats i år, med något enstaka undantag.

Förutsättningar, 2017–2019 (Källa: Skolverket)

Läsår	Fristående huvudmän			Kommunal huvudman		
	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Elever per lärare	16,3	15,8	16,6	15,5	14,8	15,2
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen (%)	75	72	74	89	88	90
Andel lärare (%) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne, heltidstjänster	75	72	75	83	86	88

De kommunala gymnasieskolorna har en högre lägre lärartäthet jämfört med de fristående gymnasieskolorna. Även lärare med pedagogisk högskoleexamen och lärarlegitimation är tydligt högre bland de kommunala gymnasieskolorna.

Förvaltningsgemensamt utvecklingsarbete samt utredningsuppdrag

Elevhälsa

Utvecklingen av det hälsofrämjande och förebyggande elevhälsoarbetet har varit ett prioriterat område under flera år inom utbildningsförvaltningen. Elevhälsoarbetet utgår från kvalitetsprogrammet för elevhälsoarbetet och omfattar frågor om trygghet och studiero, psykisk ohälsa, kost och rörelse samt att utveckla lärmiljöer som är anpassade utifrån elevernas behov. Redovisningar av delar av detta arbete finns därför även under andra rubriker i denna verksamhetsberättelse.

Under året har förvaltningen fortsatt att arbeta systematiskt med förbättringar för att möta skollagens krav och förebygga den psykiska ohälsan genom ett aktivt arbete för att utveckla samtliga skolors elevhälsoarbete. Uppföljningen av elevhälsoarbetet sker utifrån den elevhälsoplan som varje skola årligen tar fram och som bifogas skolornas verksamhetsberättelse. Denna följs årligen upp i grundskolans och gymnasieskolans resultatdialoger, där grundskolan med stöd av en checklista följer upp bemanning och kompetens i respektive skolas elevhälso-team. Utifrån resultatdialogen identifieras eventuella behov av utvecklingsområden för respektive skola.

Stödet till elevhälsoteamen har ökat för att stärka det hälsofrämjande och förebyggande elevhälsoarbetet. En mängd gemensamma utbildningsinsatser kring att utveckla skolans lärmiljöer har genomförts, företrädesvis med utgångspunkt i Petri Partanens bok ”Att utveckla elevhälsa”. Förvaltningen har bland annat använt statsbidraget för att stärka insatserna för barn och unga med psykisk ohälsa i sitt utvecklingsarbete kring elevhälsan.

För att ständigt utveckla elevhälsans professioner i gemensam riktning finns ett professionsnätverk. Arbetet med att utveckla nätverken för elevhälsans professioner har fortsatt under året och förvaltningen har arbetat för att skapa en gemensam grund för nätverksledarna inom de olika professionerna. I linje med förvaltningens övriga arbete kring problematisk skolfrånvaro är temat för läsåret 2019/2020 att främja närvaro. Temat har engagerat såväl nätverksledare som deltagare i de lokala nätverken.

Skolorna har också möjlighet att få stöd av enheten för elevhälsa som är en stödenhet för elevhälsans professioner, studie- och yrkesvägledare, skolors elevhälsoteam och skolledning.

Stockholms skolors ungdomsmottagning, SKUM, har riktad verksamhet främst till skolungdomar och bedriver även ett utåtriktat arbete för att informera ungdomar om ungdomsmottagningen. Under 2019 har SKUM genomfört 63 klassbesök, fyra storföreläsningar har genomförts för elever och pedagoger på uppdrag av skolorna och SKUM har vid sju tillfällen

presenterat verksamheten och ställt ut bokbord för elever på gymnasieskolor. Föreläsningar har också genomförts för Språkcentrums lärare och för grupp med vårdnadshavare. Totalt har över 1 800 elever nåtts i det utåtriktade arbetet. Utöver detta har skolorna också samarbete och stöd i sitt elevhälsoarbete av stadsdelsförvaltningarnas ungdomsmottagningar och preventionssamordnare.

Under året har förvaltningen haft i uppdrag att undersöka förutsättningarna för en elevhälso-garanti med fokus på bland annat elevernas psykiska hälsa. Förvaltningen kommer att fortsätta se över detta under år 2020.

Rutiner för övergångar, studie- och yrkesvägledning samt prao

Utvecklandet av väl fungerande rutiner för övergångar från grund- till gymnasieskola har fortsatt under hösten. Ett övergångsteam är bildat i samverkan mellan grundskoleavdelningen och gymnasieavdelningen med fokus på väl fungerande och sömlösa övergångar med fokus på elever i behov av särskilt stöd samt obehöriga elever. Arbetet kommer också att vara ett stöd för förvaltningens arbete på kort och lång sikt i planeringen av gymnasieutbud utifrån elevernas stödbehov.

Nätverken för studie- och yrkesvägledare har under året utvecklats och formats om för att ge ytterligare utrymme för kollegialt lärande. Fokus har legat på att träffas i mindre sammanhang kring olika teman som årshjul, antagning och överlämning samt ett utvecklat samarbete med nyckelfunktioner inom förvaltningen.

Den centrala anskaffningen av praoplatser som ett komplement till skolornas eget arbete med praoplatser fortsätter. Ett tätt samarbete med andra aktörer, arbetsgivare, myndigheter och skolor har varit centralt. En högre andel platser har under hösten använts av skolorna jämfört med våren.

Handlingsplan för särskilt begåvade elever

Under året har förvaltningen arbetat fram en handlingsplan för att möta särskilt begåvade elevers behov. Handlingsplanen beslutades av utbildningsnämnden i november. Syftet med planen är att stödja och vägleda lärare, skolledare och övrig skolpersonal i stadens skolor, i deras strävan att bemöta och tillgodose särskilt begåvade elevers behov i ett skolsammanhang. Handlingsplanen innefattar seminarier för lärare, skolledare och personal inom elevhälsan. En så kallad navskola har utsetts och ett par seminarier har genomförts under hösten.

Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds (OB)

Under våren 2019 genomfördes en utredning av OB-verksamheten i kommunal regi. Utredningen föreslog att all verksamhet bör koncentreras till en enhet. Enheten föreslogs ansvara för hela stadens omsorg i egen regi under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds. Utifrån utredningens förslag fick utbildningsnämnden ett uppdrag i budget för 2020 att från

och med halvårsskiftet 2020 ansvara för allt utförande av omsorg på obekväm arbetstid. Under våren 2020 kommer en organisation för detta att fastställas.

Det har kommit in 407 ansökningar om omsorg på obekväm arbetstid under perioden vilket är något färre än tidigare år. Av dessa har 334 godkänts, 12 har avslagits, 10 avskrivits (inte längre aktuella) och 7 har avvisats (inte kompletta). I dagsläget håller 17 ansökningar på att handläggas, de kommer med stor sannolikhet att avskrivas eftersom de inte är kompletta.

Nationella minoriteter

Stockholms stad ingår i förvaltningsområde för finska och sedan 2019 även för samiska och meänkieli. Det övergripande ansvaret för det arbetet, som exempelvis samråd, ligger hos stadsledningskontoret.

Förvaltningen har i samverkan med stadsdelsförvaltningarna påbörjat en inventering av behovet av förskola på de tillkommande språken. En möjlighet för vårdnadshavare att markera intresse för förskola helt eller till väsentlig del på finska vid ansökan om förskoleplats har funnits sedan flera år och kommer att läggas till för samiska och meänkieli under 2020. Det är dock möjligt att markera även dessa önskemål redan 2019 via pappersansökan.

Förvaltningen ansvarar för att sammanställa underlag kring efterfrågan och tillgång på platser i finsk förskoleverksamhet.

Förvaltningen har under året erbjudit kompetensutveckling för pedagoger som arbetar i förskolor med verksamhet på finska. Syftet med nätverksträffarna har varit att utöka pedagogernas digitala kompetens. Med hjälp av digitala verktyg kan arbetet med att utveckla det finska språket hos barnen möjliggöras.

I december genomförde förvaltningen tillsammans med stadsledningskontoret, representanter från fyra stadsdelsförvaltningar och samrådsgrupperna för samiska och meänkieli en studieresa till Luleå kommun. Syftet var att ta del av Luleås arbete med nationella minoriteter. I besöket ingick bland annat en presentation av kommunens vision och strategier för detta arbete och ett besök på en förskola där det bedrivs i väsentlig del tvåspråkig verksamhet såväl på nordsamiska, meänkieli som finska.

Under året har förvaltningen deltagit i två samråd som är gemensamma för samtliga minoriteter samt tre separata samråd för minoriteterna under hösten. På samråden har det kommit fram ett behov av förtydligande gällande arbetet med nationella minoriteter. I syfte att samla och systematisera förvaltningens arbete med nationella minoritetsfrågor har en handlingsplan för 2019-2020 tagits fram. Handlingsplanen utgår från de stadsgemensamma strategierna kring nationella minoriteter och romsk inkludering samt de samråd som under året har genomförts med representanter för minoriteterna. Kommunikationsinsatser till skolor, vårdnadshavare och skolpersonal kring nationella minoriteters rättigheter, kultur och historia

liksom satsningar på mångspråksbiblioteket, webbplatser och inspirationsföreläsningar har genomförts och kommer att fortsätta nästa år.

Inom ramen för romsk inkludering har förvaltningen tagit emot en romsk ungdomsambassadör som sommarjobbare. Förvaltningen har också samverkat med arbetsmarknadsförvaltningen kring korta filmer - riktade till såväl den romska minoriteten som personal i staden - kring romers rättigheter. Förvaltningen deltar i ett nätverk tillsammans med arbetsmarknads-, kultur- och socialförvaltningarna kring det fortsatta arbetet med romsk inkludering. I nätverket ingår brobyggare från arbetsmarknads- och socialförvaltningarna och andra tjänstepersoner från respektive förvaltningar. Ambitionen är att vidga nätverket till att även omfatta representanter från stadsdelsförvaltningarna. Under året har förvaltningens särskilda projektledare stöttat skolor i arbetet med romsk inkludering, med särskilt fokus på att uppmuntra elever att efterfråga modersmålsundervisning på romani chib.

Läromedelspolicy

Under våren har förvaltningen genomfört ett antal seminarier för lärare kring val och kvalitetssäkring av läromedel. En ny, modifierad, seminarieserie kring val av digitala läromedel med särskilt fokus på tillgänglighet genomfördes under hösten. Stödmaterialet på intranätet ska även kommuniceras i andra lämpliga kommunikationskanaler tillsammans med en uppdaterad checklista för val av läromedel.

Programmering i ämnesundervisningen

Förvaltningen har under året deltagit i det fristående forskningsinstitutet Ifous FoU-program *Programmering i ämnesundervisningen*. Det är 8 rektorer, 8 lärare med processledaruppdrag samt ett 60-tal lärare från 8 grundskolor som deltagit från Stockholms stads skolor. Syftet med projektet är att utveckla kunskap om hur programmering kan användas för att stödja elevers lärande. Inom ramen för detta har deltagande lärare, med stöd från projektets forskare, utvecklat och testat ett antal lektionsaktiviteter- och sekvenser. Resultatet har presenterats och diskuterats på nationella seminarier och i något fall har det även presenterats på konferenser.

Uppföljning av programmering

Under hösten inleddes en uppföljande kartläggning av användandet av programmering i undervisningen i Stockholms stads skolor. Den förra kartläggningen genomfördes 2017. Den del av uppföljningen som, genom en självskattningsenkät, kvantitativt mäter omfattningen av programmering i grundskolorna avslutades i december 2019. En analys av resultaten från enkäten, som hade en svarsfrekvens på 60,6 procent, visar en påtaglig ökning sedan 2017 vad gäller omfattningen av programmering i undervisningen i grundskolorna. På en fyrgradig skala, där 1 står för att inga elevgrupper programmerar i undervisningen, och 4 för att en majoritet av elevgrupperna programmerar i undervisningen gäller följande skillnader i medelvärden mellan 2017 och 2019: För årskurserna F-3 ökar medelvärdet från 1,7 till 3; för årskurserna 4-6 från 1,8 till 3,2, för årskurserna 7-9 från 2,2 till 3,1, och för fritidsverksamheten från 1,3 till 2,5.

Central rättning av nationella prov

Under 2019 har förvaltningen utrett möjligheten till central rättning av nationella prov i Stockholms stads skolor. Idag sker sambedomning av proven i många skolor. Mycket pekar på att sambedomning är det enskilt mest verksamma sättet att motverka ett flertal källor till olikvärdighet i bedömningen av nationella prov. I utredningen framkommer att det också finns skäl att lära mer av i staden redan befintliga exempel på provbyten, sambedomning och extern rättning mellan skolor, samt att detta slags samverkan kan främjas och utvecklas. En sådan lösning kan realisera flera likvärdighetsvinster, samtidigt som riskerna och kostnaderna inte är lika påtagliga som för ett mer omfattande centralt organiserat system.

På uppdrag av regeringen arbetar Skolverket just nu med digitalisering av de nationella proven, med målsättning att detta ska vara klart till 2022. Givet det arbete som just nu bedrivs på nationell nivå finns en tydlig risk att ett separat utarbetat system för extern eller central rättning i Stockholm blir överspelat i samma stund som det står färdigt, om nationellt bindande regler om extern eller central rättning enligt en nationell modell införs. Förvaltningen kommer därför istället att stödja en vidareutveckling av den sambedomning av proven som sker idag.

Förberedelser för digitala nationella prov

Förvaltningen har erbjudit alla stadens grund- och gymnasieskolor att använda DigiExam för att genomföra de nationella proven 2019. Verktygen fungerade bra under de genomförda nationella proven, trots hög belastning. Det har även genomförts ett antal introduktionsutbildningar för skolorna för att säkerställa att användarna känner sig trygga med verktyget vid genomförandet av de nationella proven.

Digitalisering

Gemensam it-service, GSIT 2.0

Under 2019 gick alla utbildningsförvaltningens verksamheter över till en ny leverantör. Utbildningsförvaltningens team med it-controllern och processledare har stöttat verksamheternas chefer, rektorer och it-personal vid denna övergång. Etableringen av it-tjänster hos leverantören pågår och tjänsterna har fortsatt att utvecklas under hösten. Efter överföringarna av datorer och övriga funktioner som tidigare låg hos en annan leverantör så har även iPads och mobiltelefoner börjat föras över. Detta arbete kommer att fortsätta i januari-februari 2020.

Året har inneburit ett antal utmaningar för verksamheterna med anledning av leverantörens förseningar med service desk och den portal som ska användas för beställningar och administration. Innan den nya portalen är lanserad med fler tjänster än lösenordsbyte, används manuella processer som innebär ett högre tryck på service desk. Under året har leverantören arbetat med att öka lösningsgrad och minska svarstider, ett arbete som kommer att intensifieras under första kvartalet 2020. Det har även funnits brister kopplade till kontohantering och åtkomst till verksamhetssystem. De första skolorna som nyttjar Googles ekosystem och Chromebooks har fått sina digitala enheter under året. Staden och den nya leverantören har

arbetat med att ta fram lösningar för enklare inloggning på Mac och Chromebooks, vilka förväntas lanseras i början av 2020.

Utbildningsförvaltningen har beslutat om en förvaltningsorganisation för de verksamhetsnära delarna av GSIT, samt organisation för samordning med stadsdelsförvaltningarnas, arbetsmarknadsförvaltningens och kulturförvaltningens IT-organisationer. Arbetet fortsätter under 2020.

Skolplattformen

Skolplattformprojektet avslutades formellt den 31 mars och övergick då i förvaltning med undantag för de restkrav som återstår. Dessa hanteras dock av förvaltningen.

Skolplattformens modul för elevdokumentation stängdes helt den 21 augusti på grund av ett säkerhetsintrång. Efter omfattande åtgärder öppnades den i slutet av året. Stängningen gjorde att det under perioden inte fanns åtkomst till betyg, nationella prov, omdömen och individuella utvecklingsplaner, bedömningsstöd, åtgärdsplaner eller extra anpassningar. Ett externt säkerhetsföretag anlätades för att granska alla delar av skolplattformen. Detta arbete fortgår året ut.

Utbildningar inom skolplattformen riktade mot skollära har hållits under hösten. Inom ramen för Nära nätverk har utbildningar hållits rörande praktisk digitalisering och kunskapsdelning verksamheter emellan. Utbildningar samt kom-och-jobba-tillfällen har hållits för administratörer för barn- och elevregistret, schema och inom modulen elevdokumentation. Arbetet med att kontinuerligt utveckla säkerheten i skolplattformen har fortsatt under hösten med att till exempel begränsa dataomfång i behörighetsroller. Detta har gjorts i samarbete med en extern konsult.

Det pågår ett arbete kring förskolan och skolplattformen där förslag på arbetssätt, inhämtande av behov, gemensamma rutiner och gemensamma dokument ingår. Flera förbättringar har skett i barn- och elevregistret för förskolan och för handläggare som hanterar förskoleärenden inom området *ansökan och ersättningar*. I E-tjänsten *förskola- och pedagogisk omsorg* har förbättringsåtgärder skett gällande ändringar enligt lagkrav, exempelvis ändring av förvaltningsområde.

Fristående grundskolor har fått tillgång till barn- och elevregistret för att ta del av utbetalningsunderlag. Därutöver pågår utveckling för att fristående grundskolor ska kunna utföra ytterligare moment som innebär fortsatt effektivisering av ersättningshanteringen.

Som en del av utbildningsförvaltningens uppdrag om tillsyn av fristående förskolor och fristående pedagogisk omsorg ska verksamheten utföra en kvalitetskontroll (egenkontroll) av sin verksamhet. Förvaltningen har arbetat med att utveckla en funktionalitet för egenkontroll i barn- och elevregistret som ska ersätta den tidigare e-tjänsten för detta. En utbildningsinsats genomfördes vid införandet och manualer samt supportguider har tagits fram som stöd.

Migreringen till GSIT 2.0 och byte av leverantörer har haft stor påverkan på skolplattformen för samtliga användare på grund- och gymnasieskolorna, då hälften av skolorna var migrerade till den nya leverantören inför sommarlovet och hälften låg kvar hos den gamla.

Verksamheterna berördes av detta då konton inte skapades vilket medförde att elever, pedagoger och vårdnadshavare på migrerade och ännu ej migrerade skolor fick problem med åtkomsten till skolplattformen.

Ansvar för skolplattformen överförs från stadsledningskontoret till utbildningsförvaltningen från och med den 1 januari 2020 enligt beslut i kommunfullmäktige den 2 december 2019.

Tillgänglighet i skolplattformen

Förvaltningen har inom ramen för statsbidraget för likvärdig skola anställt en specialpedagog med digitaliseringskompetens för att arbeta med ökad tillgänglighet i skolplattformen för elever, skolpersonal och vårdnadshavare med nedsatt funktionsförmåga avseende rörelse och orientering (syn, hörsel, kognition). Under hösten har en inledande inventering och kartläggning påbörjats för att identifiera utvecklingsbehov.

Beslutsstöd skola

Förvaltningen har under det gångna året arbetat intensivt med att förbättra rutiner och systemstöd för att följa, systematisera och analysera skolornas resultat. Vårens resultatinsamling kunde därför genomföras med färre problem och förseningar än förra året, även om en del problem kvarstår. Svårigheterna beror bland annat på fel i överföring mellan olika system. Under hösten har förvaltningen fortsatt att identifiera och åtgärda de tekniska problemen, men ytterligare arbete behöver fortsätta även under 2020. Därutöver har ett projekt initierats för att föreslå en plan för etablering av verksamhetsnära förvaltning av digitalt beslutsstöd.

ESF-projekt – behovsdrivet lärande med innovativa verktyg och arbetssätt

Utbildningsförvaltningen har beviljats projektmedel på 30 mnkr från Europeiska socialfonden för ett treårigt kompetensutvecklingsprojekt för lärare och skolledare kring professionsutveckling med digitalisering. 10 gymnasieskolor och 26 grundskolor har anmält intresse att delta. Projektet har fått namnet BLIVA (Behovsdrivet Lärande med Innovativa Verktyg och Arbetssätt). Projektet ska utgå från etablerade strukturer, processer och nätverk, samt skapa nya innovativa mötesformer där behov finns. Kompetensutvecklingsinsatser som görs inom projektet ska utgå från identifierade behov i det systematiska kvalitetsarbetet. Stort fokus ska ligga på undervisningsutveckling. Samtliga rektorer kommer att involveras i utbildningsinsatser kring förändringsledning och för att stärka skolornas utvecklingsorganisation.

Webbplatserna under .stockholm

Under 2019 flyttades och bearbetades majoriteten av innehållet på stockholm.se och jämför service till webbplatser under domänen .stockholm: förskola.stockholm, grundskola.stockholm, gymnasieskola.stockholm samt tillstand.stockholm (tillstånd och regler) och leverantor.stockholm

(leverantör och utförare). Tjänsten Hitta service har ersatt jämför service. Mediatekets webbplats stängdes under slutet av året och innehållet flyttades till nya Pedagog Stockholm.

eDok

Under året har förvaltningen genomfört ett förberedande projekt inför införandet av eDok. Överlämning av projektets resultatet (riktlinjer och rekommenderat scenario) pågår till det införandeprojekt av eDok som leds av Stadsarkivet och som är under uppstart.

Demoskola

I utbildningsnämndens verksamhetsplan för 2018 angavs att nämnden skulle utreda förutsättningarna för att utse en demoskola för digital utveckling. Under hösten 2018 ansökte förvaltningen om utvecklingsmedel av Stockholms stads satsning *Smart stad* för att genomföra ett projekt tillsammans med två grundskolor. Medlen beviljades dock inte och därmed saknades förutsättningar för att driva projektet vidare och det avslutades under våren 2019.

Digitalisering i förskolan

Förvaltningen har haft en nära samverkan med stadsdelsförvaltningarna i frågor som rör digitalisering för och i förskolan.

Införandeprojektet för Skolplattformen i förskolan avslutades den 31 mars och har övergått till förvaltning. Under första tertialet skulle Startsidan för vårdnadshavarna och Planering- och bedömning driftsatts för stadens förskolor. Det har dock inte skett på grund av att en konsekvensbedömning först behöver göras enligt dataskyddslagstiftningen eftersom många personuppgifter hanteras i systemen.

Utbildningsförvaltningen har samordnat ett digitalt nätverk med representanter från stadsdelsförvaltningarna för att samordna driftsfrågor, ta fram gemensamma arbetsätt och rutiner och definiera utvecklingsbehov för de olika systemen i Skolplattformen.

Förvaltningen har tillsammans med representanter från stadsdelsförvaltningarna och Mediateket samordnat förskolans föreläsningar och deltagande i SETT-mässan 2019. En av dagarna hade fokus på användandet av digitala verktyg i förskolan. De pedagoger som arbetar med samordning av finsk förskola deltog med en föreläsning i stadens monter där de även demonstrerade digitala verktyg. Stadens monter med de föreläsningar och aktiviteter som erbjöds var som vanligt mycket uppskattade av besökarna.

Förvaltningen har bistått stadsdelsförvaltningarnas i arbetet med digitalisering utifrån den målbild som tagits fram. Bland annat har en digital basnivå tagits fram i samverkan med stadsdelsförvaltningarna för att komplettera målbilden.

Under 2019 har utbildningsförvaltningen genomfört tre parallella nätverk för programmering i förskolan, där varje stadsdelsförvaltning anmält utvalda förskollärare, pedagogiska utveck-

lingsledare och/eller biträdande rektorer. Syftet var att fördjupa den grundläggande programmeringsförståelsen i förskolan kopplat till nya skrivningar i Lpfö 18. Deltagarnas utvärderingar visar en hög nöjdhetsgrad och många beskriver att synen på programmering i förskolan breddats och att de utvecklat en större förståelse för hur det både kan introduceras och grundläggas redan i förskolan. Återkopplingen från stadsdelsförvaltningarna har beskrivit att nätverkets verksamhet färgat av sig, samt att det lagts in verksamhetsmål inför 2020 kopplade till nätverkets fortsättning ute i stadsdelen.

Kommunikation med och insyn i fristående skolor

Under året har insynsbesök gjorts på elva fristående grundskolor, tre gymnasieskolor samt fyra grundsärskolor. Förvaltningen har under hösten arbetat med att se över hur kommunens insynsrätt kan utvecklas, utifrån syftet att inhämta och lämna information på områden där staden har ett ansvar gentemot elever hos de enskilda huvudmännen. Men även inom områden där det finns samverkanspunkter mellan staden och de fristående skolorna.

Förvaltningen har också genomfört fyra informationsmöten för fristående skolor om bland annat kultur i undervisningen, krisberedskap, skolplikt och utredning av elevers frånvaro.

Under året har förvaltningen även arbetat med att ta fram rutiner för att, om en fristående skola avvecklas, på ett samordnat sätt kunna ta emot elever i stadens skolor. En fristående grundskola avslutade under sommaren sin verksamhet på grund av bristande lokaltillgång, och samtliga stockholmselever fick under sommaren ett erbjudande om plats på en kommunal skola. Ytterligare en fristående grundskola fick sitt tillstånd återkallat under sommaren och förvaltningen förberedde att ta emot elever vid stadens skolor. Återkallandet överklagades dock och skolan bedriver fortsatt verksamhet i väntan på förvaltningsrättens avgörande.

Tilläggsbelopp i fristående förskolor och pedagogisk omsorg

För läsåret 2019/2020 har förvaltningen, till och med den 2 december 2019, fått in 521 ansökningar om tilläggsbelopp från fristående förskolor. Antalet ansökningar som avser kalenderåret 2019 är 704.

Ansökningar förskola	Totalt	Beviljade	Avvisade	Avslag	Avskrivna	Registrerade	Under arbete
Ansökningar för 2018/2019	602	442	1	59	100		
Ansökningar för 2019/2020	521	394	3	34	76	2	12
Totalt antal ansökningar 2019	704	513	3	59	115	2	12

Från pedagogisk omsorg har förvaltningen, till och med den 2 december 2019, fått in totalt 14 ansökningar för läsåret 2019/2020. Av dessa har 12 godkänts, 2 har avskrivits och 0 har avslagits. Siffrorna är desamma för kalenderåret 2019.

Förvaltningen har hittills fått in 413 ansökningar om tilläggsbelopp som avser läsåret 2019/2020. Antalet ansökningar under perioden har ökat med 55 jämfört med tidigare år.

Antalet godkända ansökningar är i det närmaste lika många som läsåret 2018/2019. Däremot har antalet avskrivningar ökat med 43 procent. Det ökade antalet avskrivningar beror i de flesta fall på att flera ansökningar lämnats för ett och samma barn. Förmodligen beror detta i sin tur på att rutinerna för att lägga in ansökningar i barn- och elevregistret (BER) är nya och att utförarna inte fått tillräcklig utbildning i systemet.

Tilläggsbelopp och verksamhetsstöd i grundskolan

Under 2019 har 2 685 ansökningar om tilläggsbelopp för fristående grundskolor och verksamhetsstöd från kommunala grundskolor inkommit, varav 2 441 ansökningar har handlagts före årsskiftet. Det är något fler ansökningar än tidigare år. Av årets hittills handlagda ansökningar gäller 1 259 för kommunala skolor och 1 182 avser fristående skolor. Det är stora skillnader generellt när det gäller kön, drygt 73 procent av ansökningarna gäller pojkar.

1 499 ansökningar beviljades 2019, vilket är ungefär lika många som föregående år. Eftersom en del av ansökningarna gäller elever som det finns fler än en ansökan för, är andelen beviljade ansökningar något högre än antalet berörda elever. Av de beviljade ansökningarna gäller knappt 25 procent flickor. Andelen beviljade ansökningar från kommunala skolor och från fristående skolor är ungefär 50 procent vardera. Orsaken till att antalet beviljade ansökningar är jämnt fördelat mellan egen regi och fristående, trots att det finns fler elever totalt i egen regi, är att 603 beviljade ansökningar kommer från fristående skolor med begränsat mottagande av elever i behov av särskilt stöd.

Under 2019 har processen för ansökan till CSI-grupperna ytterligare utvecklats för att kunna handlägga inkomna ansökningar på ett likvärdigt sätt, så att de elever som behöver det får tillgång till plats skyndsamt. Under årets ansökningsomgångar har 274 ansökningar bedömts och vårdnadshavarna till 113 elever har fått erbjudande om plats i CSI-grupp. Av de som erbjudits plats har 33 (29 procent) vårdnadshavare tackat ”nej” till CSI-plats.

Förvaltningen kommer under 2020 att utreda behov av en ny ersättningsmodell för verksamhetsstöd och tilläggsbelopp. Det pågår även statliga utredningar som har i uppdrag att belysa likvärdigheten för eleverna och resursfördelningen, vilka ska redovisas under 2020 och som förvaltningen bevakar. I avvaktan på dessa utredningar, har förvaltningen utarbetat ett förslag på en temporär ersättning till skolor som har elever från Stockholms stad, där samtliga elever är i behov av särskilt stöd.

Tilläggsbelopp och verksamhetsstöd för fristående gymnasieskolor och kommunala gymnasieskolor i andra kommuner i Stockholms län

Förvaltningen har beslutat om tilläggsbelopp till fristående skolor för elever på nationella program och introduktionsprogrammet programinriktat val. För elever som går i andra kommuners gymnasieskolor har samma system för interkommunalt verksamhetsstöd tillämpats. Dessutom har extra ersättning beviljats till fristående gymnasieskolor för enstaka elever på introduktionsprogram med omfattande behov av särskilt stöd. En överenskommelse

om extra ersättning har slutits med fyra fristående gymnasieskolor för elever på introduktionsprogrammen individuellt alternativ, språkintröduktion och yrkesintröduktion.

Under 2019 kom knappt 260 ansökningar in om tilläggsbelopp och verksamhetsstöd varav 225 är handlagda före årsskiftet. Det är något fler ansökningar av både tilläggsbelopp och verksamhetsstöd i år jämfört med föregående år. Förvaltningen har fattat beslut om 211 ansökningar om tilläggsbelopp, och 129 beviljades vilket motsvarar 61 procent. Förvaltningen har fattat beslut om 14 ansökningar om verksamhetsstöd, varav 5 beviljades vilket motsvarar 36 procent.

Nämndmål:

1.3.2 Alla elever har en trygg och god lärmiljö

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Alla elever känner sig trygga i skolan. Skolan erbjuder en god lärmiljö där bemötande och stöd ger eleverna förutsättningar att fokusera på utbildning och arbetsuppgifter. Det finns tydliga och kända rutiner på skolan för hur man ska hantera olika situationer, exempelvis frånvaro och olika former av kränkningar. Medvetenheten om den fysiska miljöns betydelse för en trygg och kunskapsstödjande arbetsmiljö är hög. Skolan har god samverkan med vårdnadshavare samt socialtjänst, polis och andra relevanta aktörer.

Trygghet och studiero - grundskola

Den årliga skol-/elevundersökningen inom grundskolan genomfördes under våren 2019 som en totalundersökning i årskurserna 2, 5 och 8 och den besvaras även av vårdnadshavare till elever i förskoleklass och årskurs 2.

Utifrån elevundersökning går det att utläsa vissa mönster. Ett mönster är att elever i årskurs 8 i lägre utsträckning instämmer i påståendena jämfört med de yngre eleverna. Förvaltningen kan även se lägre och sjunkande resultat för flickor i årskurs 8 jämfört med pojkar.

Ett annat mönster är att påståenden om studiero och stämning har lägre resultat jämfört med frågor om trygghet och trivsel. Resultaten visar att en ungefär lika stor andel elever instämmer i påståendena om trygghet, trivsel och studiero jämfört med 2018. Högst resultat får påståendena ”Jag trivs i skolan” och ”Jag känner mig trygg i skolan”. En betydligt lägre andel elever instämmer i ”Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna” och ”Vi har en bra stämning på skolan”. Det mönstret finns för elever i samtliga årskurser.

När det gäller grundsärskolan är elever och vårdnadshavare överlag positivt inställda till påståenden när det gäller trivsel och trygghet. Precis som i grundskolan är resultaten lägre när det gäller att kunna arbeta i lugn och ro och inflytande. Dock uppvisar resultaten för grundsärskolan i nästan samtliga fall högre resultat än i grundskolan, även om siffrorna inte är helt jämförbara på grund av att det är andra årskurser som svarar i grundsärskolan.

Området trygghet och studiero kommenteras ytterligare i bilaga 6, Kvalitetsarbete samt vissa resultat i den kommunala grundskolan 2019.

Förvaltningens åtgärder

Förvaltningens arbete på övergripande nivå har handlat om att stötta och ge förutsättningar för skolorna i arbetet kring trygghet och studiero. Det förväntansdokument som under året har fastställts används av många skolor i staden som har anpassat detta utifrån skolans egen kontext. Förvaltningens riktlinjer för trygghet och studiero som har beslutats av utbildningsnämnden under året ska kompletteras med ett stödmaterial, som konkretiserar arbetet på skolorna, och där kvalitetssäkring av materialet för närvarande pågår. En handlingsplan som stöd för det lokala arbetet gällande alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT) är framtagen och kommer att spridas till stadens skolor tillsammans med en mall för skolans egen plan som kan användas för de som vill.

Som ett led i det systematiska kvalitetsarbetet har under våren kontinuerlig återkoppling och uppföljning av anmälningar och utredning av kränkande behandling genomförts. Antalet anmälningar har ökat från förra året vilket tyder på att arbetet gett resultat och kan tolkas som att rutinerna på skolorna har förbättrats. Vidare har förvaltningen granskat grundskolornas planer mot kränkande behandling och har gett såväl generell som individuell återkoppling.

Under året har förvaltningen genomfört två informationstillfällen om kränkande behandling, samt har vid ett flertal tillfällen besökt grundskolor och informerat hela eller delar av personalen utifrån skolans önskemål.

Nedan beskrivs förvaltningens arbete kring våldsprevention och under andra mål finns uppföljning av arbetet kring kränkande behandling och normkritik.

Våldspreventivt arbete

Ett tjugotal grundskolor har under 2019 arbetat med våldspreventionsprogrammen Mentorerna i våldsprevention, MVP, och Agera tillsammans. Totalt har 160 personal från skolor och stadsdelsförvaltningar under året grundutbildats för att kunna leda lektionerna med våldsprevention. Nio nya skolor har börjat arbeta våldspreventivt under året och tre nya stadsdelsförvaltningar har involverats i arbetet. Dessutom har ett tiotal skolor fått kunskaper om programmen. En gymnasieskola och en gymnasiesärskola arbetar med MVP.

Sex skolor i staden har i samverkan med organisationen MÄN deltagit i utvecklingsarbetet med att ta fram sex nya lektioner kring hedersrelaterat våld och förtryck, rasism och pornografins påverkan. Lektionerna har förändrats och förbättrats under hösten 2019 utifrån de synpunkter skolorna har lämnat och kommer att bli del av den ordinarie MVP-manualen från och med 2020. Under året har också förvaltningen erbjudit två utbildningstillfällen för de som vill leda och utbilda andra i våldspreventionsprogrammen MVP och Agera tillsammans. Totalt har ett tiotal lärare, personal från elevhälsan och stadsdelsförvaltningar utbildat sig till

att bli utbildare och för att i framtiden kunna stödja skolor och stadsdelsförvaltningar med grundutbildningar.

Våldsbejakande extremism – grundskolor och gymnasieskolor

En ny handlingsplan för det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism har fastställts under året. Grund- och gymnasieskolor erbjuds stöd från förvaltningen och staden i detta arbete. Under 2019 har personal på förvaltning och på skolorna genomgått stadens nya webbutbildning i arbetet mot våldsbejakande extremism. Utöver detta har personal från skolor och förvaltning deltagit i utbildningar kring källkritik, bilders makt, traumamedveten omsorg, utbildningar kring normkritik och processutbildning kring att prata om rasism, vilka alla syftar till att lyfta frågor som rör skolan uppdrag gällande att arbeta med frågor som demokrati, normer, yttrandefrihet och allas lika värde.

Förvaltningen har erbjudit totalt fem tillfällen till all personal att öka kunskaperna kring orosanmälningar, stadens arbete och rutiner gällande våldsbejakande extremism och barnrätt. Totalt närvarade ett femtiotal grund- och grundsärskolor samt ett tjugotal gymnasie- och gymnasiesärskolor vid utbildningstillfällena, från tretton olika stadsdelsnämndsområden. Många skolor representerades av flera olika yrkesgrupper. De stora yrkesgrupperna som deltog i utbildningen var skolledare (36 st), skolkuratorer (39 st) och övrig elevhälsopersonal (48 st). Utöver det deltog även många lärare, fritidspedagoger, elevassistenter, handläggare från förvaltning och gruppchefer på utbildningen. Förvaltningen har även genomfört fem riktade utbildningstillfällen till stadens modersmåls lärare där fokus bland annat har varit kunskaper om anmälningsplikten till socialtjänsten vid oro för en elev och kunskaper kring rutiner och stöd som finns i staden.

Vid tre tillfällen har personal på förvaltningen samt grund- och grundsärskolors rektorer fått ökade kunskaper om nämndens handlingsplan, rutiner mot våldsbejakande extremism, information om det stöd som finns på intranätet samt om vilken roll skolan har i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Under hela hösten 2019 har alla stadens skolkuratorer haft ett temaarbete på sina nätverks-träffar för att öka kunskaperna hur skolor kan främja skolnärvaro och minska skolfrånvaron. Detta är ett viktigt kunskapsområde i arbetet mot våldsbejakande extremism, då en av de viktigaste skyddsfaktorerna för att förhindra radikaliserings av barn och unga är en väl fungerande skolgång. Skolan är också en viktig del i stadens arbete med att utveckla skolsociala team (SST) i stadsdelarna. Skolsociala team har till uppgift att arbeta för att främja elevers skolnärvaro.

I oktober 2019 anordnade förvaltningen en konferens i samverkan med Forum för levande historia och Segerstedts institutet, som var riktad till lärare för att öka deras kunskaper kring demokrati, yttrandefrihet och våldsbejakande extremism. I samband med konferensen bjöd Forum för levande historia in stadens skolklasser till deras utställning och utbildning om ”Yttrandefrihetens gränser”, som sträcker sig fram till juni 2020.

I slutet av året lanserades nya Pedagog Stockholm. Under 2020 kommer förvaltningen att samla och sprida information gällande våldsbejakande extremism, skolans demokratiuppdrag, trygghetsfrågor och våldsprevention på denna webbplats.

Förvaltningen har under 2019 infört nya rutiner gällande att följa upp alla incidenter som rapporteras in i stadens incidentrapporterings system IA, som har en koppling till våldsbejakande extremism. En direkt kontakt med skolan tas för att i dialog samtala om eventuellt behov av stöd i arbetet och rådgöra kring eventuella åtgärder samt hur skolan kan arbeta förebyggande för att förhindra fler incidenter uppstår och arbeta strategiskt mot våldsbejakande extremism.

I handlingsplanen för år 2019 ingick att förvaltningen skulle utreda vilket ansvar som finns i förhållande till fristående skolor och förskolor gällande arbetet mot våldsbejakande extremism. När det gäller utbildningsinsatser är det respektive huvudmans ansvar. Utbildningsförvaltningen kan dock i mån av plats och till ett självkostnadspris erbjuda utbildningsplatser till fristående skolor och förskolor. Förvaltningen ser också fördelar med att de stadsövergripande utbildningarna öppnas upp även för fristående förskolor och skolor.

Utbildningsförvaltningen ska enligt handlingsplanen också utreda vilka kontroller av enskilda huvudmän som är möjliga att göra inom ramen för lednings- och ägarprövningen för att säkerställa att det inte finns kopplingar till våldsbejakande extremism. Förvaltningen har tydliga rutiner inför varje ny ansökan om att bedriva fristående förskola. Förvaltningen kontrollerar utdrag ur belastningsregistret på samtliga personer som kommer att ingå i verksamhetens styrelse. Av utdragen framgår eventuella begångna våldsbrott, sexualbrott och ekonomisk brottslighet. I både ansökningsförfaranden och inom tillsynen gör förvaltningen en granskning av en huvudmans ekonomi för att kontrollera ekonomisk stabilitet och att den ekonomiska kalkylen är rimlig i förhållande till antalet barn och personal i verksamheten och att verksamheten i övrigt ges de resurser som behövs för att uppfylla kraven. I förekommande fall granskar förvaltningen också koncernförhållanden. Misstänks ekonomiska oegentligheter eller finns andra signaler om huvudmannen, som inte ligger inom ramen för förvaltningens tillsynsansvar, anmäls detta alltid till polisen.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck – grundskolor och gymnasieskolor

Förvaltningen har i samverkan med socialförvaltningen och Origo, Stockholms läns resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck, tagit fram en handlingsplan i arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck för perioden 2019-2020. Personal från grundskolor, gymnasieskolor och förvaltning har även deltagit i utbildningen "Våld i nära relation" som omfattar 3 högskolepoäng, en utbildning som socialförvaltningen ansvarar för i samarbete med Karolinska Institutet.

Inför sommarlovet fick alla rektorer en särskild uppmaning att agera i tid om en elev misstänktes befinna sig i riskzonen för tvångsäktenskap. Brevet till rektorerna innehöll dels

information om vad skolpersonalen skulle göra inför lovet, dels information om nya rutiner efter lovet. Rektorerne fick också material som riktade sig direkt till elever.

Under höstterminen har ett antal personal från elevhälsan, rektorer och biträdande rektor deltagit i stadens fördjupade utbildningar i hedersrelaterat våld och könsstymning. Origo har också erbjudit utbildningar riktade till bland annat skolpersonal för att öka kunskaperna kring hedersrelaterat våld och förtryck och hur man kan arbeta förebyggande för att upptäcka och kunna stödja elever. En riktad utbildning har under hösten getts till stadens modersmåls lärare om bland annat orosanmälan, sexuella övergrepp, våld i nära relation och hedersrelaterat våld.

Socialförvaltningen har i samarbete med utbildningsförvaltningen samt AMEL-mottagningen på Södersjukhuset, en mottagning med fokus på könsstymning, anordnat en utbildning om kvinnlig könsstymning. Utbildningen har hösten 2019 genomförts vid fem tillfällen med föreläsare från AMEL-mottagningen.

Cirka 400 personer deltog, majoriteten från elevhälsa och socialtjänst men även personal från förskola och grundskola. Utbildningen fick genomgående goda omdömen i utvärderingen då 98 procent svarade att de i framtiden kan använda kunskaperna i arbete.

Trygghet och studiero - gymnasieskola

Brukarundersökningen genomfördes och målgruppen var elever i årskurs 2, på nationella program. Elever som går introduktionsprogram omfattas sedan föregående år inte i det totala resultatet utan erhåller egna redovisningar. Elever inom språkintröduktion har sedan förra året en egen enkät och resultatredovisning.

Årets brukarenkät innebär totalt sett ett försämrat resultat jämfört med föregående år. För en majoritet av påståendena försköts svaren i negativ riktning. Resultaten redovisades närmare i tertialrapport 2 för 2019. Tolkningen av resultaten från brukarenkäten är dock komplex. Brukarundersökningens främsta syfte är att stödja lokalt utvecklingsarbete och resultaten har följts upp i årets resultatdialoger.

När det gäller trygghet och studiero har 85 procent av eleverna uppgett att de *inte* har varit utsatta för kränkande behandling eller trakasserier. 9 procent av eleverna uppgav att de har upplevt kränkningar på sin skola, en minskning med en procentenhet jämfört med föregående år. 55 procent av dessa har angett att det har skett någon enstaka gång per termin. När det gäller tryggheten i skolan är resultatet på samma nivå som förra året men när det gäller arbetsro på lektioner har resultatet sjunkit något. Skolinspektionens granskning av skolors arbete med trygghet och studiero visar att undervisningens innehåll och lärares ledarskap har störst betydelse för studieron, men även elevers inflytande liksom arbetet med skolans värdegrund. På grund av svårhanterligt underlag på skolnivå i brukarenkäten och då antalet anmälningar om kränkande behandling är lågt har inga slutsatser kunnat dras kring samband mellan brukarundersökningens resultat i förhållande till antalet kränkningar. Däremot har anmälningarna behandlats i gymnasieskolornas resultatdialoger vid behov.

Förvaltningens åtgärder

Gymnasieskolornas planer mot kränkande behandling har samlats in och några uppfyller inte de krav som kan ställas på en sådan plan. Förvaltningen kommer därför att arbeta med att ta fram stöd till skolorna när det gäller planen i form av riktlinjer och en mall. Under 2020 ska skolornas planer mot kränkande behandling samlas in genom att biläggas skolornas verksamhetsberättelser.

Ett kortfattat stöddokument, när det gäller gymnasieskolornas arbete med trygghet och studiero, har tagits fram som ett första steg för mer riktade insatser. Utbildningsnämndens riktlinjer för trygghet och studiero har tagits upp på rektorsmöten och kommer fortsätta att implementeras under kommande år.

Under året har 24 elever stängts av från sin gymnasieutbildning. De flesta eleverna stängdes av en kortare tid, en till högst två veckor. Tre elever stängdes av en längre tid, knappt en termin.

Förvaltningen har utrett möjligheterna för en så kallad skolakut för gymnasieskolan och konstaterar att andra insatser skulle vara mer ändamålsenliga. De elever som stängs av en längre tid har ofta allvarliga problem, går i fel skolform, är kriminella eller är i behov av psykiatrisk vård. De har behov av andra insatser än de som utbildningen i gymnasieskolan ska erbjuda. En elev i gymnasieskolan kan endast tillfälligt omplaceras mot sin vilja i två veckor. Om det finns synnerliga skäl kan omplaceringen förlängas ytterligare två veckor. Förvaltningen förstärkt arbetet med övergångar med fokus på att elever i behov av särskilt stöd får stöd i att göra väl underbyggda val. Socialnämnden kontaktas alltid i samband med avstängning av elever som är under 18 år. I samverkan med socialtjänsten tas adekvata insatser fram och planeras för enskilda ungdomar.

Utbildningsförvaltningen har påbörjat en utredning med syfte att utveckla en modell inom introduktionsprogrammet individuellt alternativ för att stärka övergången från grundskolan för de elever som är i behov av extraordinära insatser, till exempel på grund av utåtagerande beteende, samt för att ha en beredskap och mottagarorganisation för dessa inom gymnasieskolan. Utredningen ska vara klar i januari 2020 och därefter fattas eventuella beslut om införande av modellen.

Normkritiskt arbete

En utbildning i ”Erfarenhetsbaserad kurs i normkritik för pedagoger” på 7,5 högskolepoäng har genomförts under hösten. Utbildningen genomförs i samarbete med Södertörns högskola och Mångkulturellt Centrum i Botkyrka på uppdrag av utbildningsförvaltningen. Kursdeltagarna får under utbildningen fördjupade kunskaper kring normkritik och intersektionalitet och kan efter genomförd utbildning utgöra ett bra stöd på sina skolor och arbetsplatser för att arbeta främjande och förebyggande mot diskriminering och kränkningar.

Förvaltningen har erbjudit stadens skolor stöd i form av medel och råd för att utveckla det normkritiska värdegrundsarbetet på grundskolorna. Totalt har under året 34 skolor tagit del av detta för att bland annat bekosta HBTQ-diplomeringsarbetet, utveckla arbetet med våldsprevention, utveckla arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck samt driva utvecklingsarbete om samtycke, pornografins påverkan och sex- och samlevnadsundervisningen. Skolor har också kunnat köpa in normkritisk skönlitteratur till skolbibliotek och klassrum samt material för att synliggöra mångfalden på skolorna. En uppföljning har gjorts under hösten på de skolor som har beviljats medel för att få en ökad kunskap om hur medlen har använts och för att få kunskap kring vad som fungerat bra och vad som fungerat mindre bra. Detta som ett led i att kunna fortsätta driva systematiskt kvalitetsarbete gällande skolornas arbete med normer, värden och allas lika rätt.

Gymnasieskolorna arbetar aktivt med att främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Eleverna uppmuntras att utveckla sina intressen utan att begränsas av rådande föreställningar och normer om vad som är kvinnligt och manligt. 2,1 mnkr har avsatts för satsningar inom normkritiskt förhållningssätt och HBTQ för 2019. Nio gymnasieskolor har ansökt om och fått beviljat medel till olika projekt och utbildningar. Alla medel har fördelats.

Skolorna arbetar och har arbetat med insatser och fokusområden såsom förebyggande arbete mot diskriminering, normkritisk pedagogik med fokus på att motverka könsstereotypa attityder och beteenden, normkritiskt förhållningssätt kring könsidentitet och maskulinitetsnormer, diplomutbildning HBTQ, MVP (mentorer i våldspreventivt arbete) samt jämställdhet och likabehandling.

Nämndmål:

1.3.3 Alla elever har inflytande över, förståelse för och tar ansvar för sitt eget lärande utifrån sina förutsättningar

■ Uppfylls inte

Förväntat resultat

Med ökad ålder ökar elevers delaktighet i planering och uppföljning. Eleverna får genom detta en god kännedom om sin prestationsförmåga i förhållande till målen, vilket leder till att eleverna utvecklar en positiv attityd till lärande och ser sin egen ansträngning som betydelsefull. Arbetet för att eleverna ska förstå progressionen i lärandet synliggörs i lärandemiljön genom exempelvis kontinuerlig feedback från lärarna och andra bedömningsunderlag.

Resultaten enligt skol-/elevundersökningen visar att indexet gällande inflytande har minskat marginellt i årskurs 2 och 5 men har minskat med 4 procentenheter i årskurs 8. Andelen elever som uppger att de vet vad de ska kunna för att nå målen/kunskapskraven minskar något i de årskurser som besvarat enkäten. Flickorna i årskurs 8 är i mindre grad nöjda än pojkarna, där endast 40 procent av flickorna instämmer i påståendet i jämförelse med 46 procent för pojkarna.

Området elevinflytande kommenteras ytterligare i bilaga 6, Kvalitetsarbete samt vissa resultat i den kommunala grundskolan. För gymnasieskola redovisades resultaten i tertialrapport 2.

Demokratisatsningen *Ungdomsparlamentet*, som riktar sig till stadens gymnasieelever, har samordnats av utbildningsförvaltningen sedan 2006. Satsningen har varit uppskattad av de lärare och elever som deltagit, men har inte nått en tillräckligt bred målgrupp. Därför kommer Ungdomsparlamentet under 2020 att avslutas i sin nuvarande form.

Barns rättigheter

I förvaltningens arbete för likvärdighet utifrån nationella och kommunala styrdokument ingår barns rättigheter som ett viktigt perspektiv, särskilt i framtagande av olika riktlinjer.

Barnkonventionen är inkorporerad i skollagstiftningen och utgångspunkten är att den som följer skollagen också följer artiklarna i barnkonventionen.

Förvaltningen arbetar aktivt för att elevernas rättigheter och rätt till inflytande och delaktighet ska beaktas i samtliga verksamheter. Förvaltningen har följt upp elevernas upplevda inflytande över sin utbildning i skol-/elevundersökningen 2019. Utfallet redovisades i Tertialrapport 2.

Det är alltid viktigt att beakta barnperspektivet när förändringar i förvaltningens organisationer planeras och genomförs. Därför ska alla verksamheter inom utbildningsförvaltningen genomföra en barnkonsekvensanalys för att säkerställa att barns rättigheter finns med i beslutsfattandet kring förändringar i organisationen inom en verksamhet. En barnkonsekvensanalys måste anpassas utifrån lokala förutsättningar.

Under året har förvaltningen lyft fram barnkonventionen och mänskliga rättigheter i interna utbildningar liksom i den konferens, Förskolesummit, som anordnats. Det har även skett genom förvaltningens MR-grupp och deltagande i Barnrättsdagarna.

I samtliga utredningar kopplade till förvaltningens myndighetsutövning (tillsyn, tillståndsprövning och beslut om tilläggsbelopp) är utgångspunkten skollagen som är en rättighetslagstiftning för barnen. I utredningarna inför olika beslut utreds och granskas barnens inflytande, rättigheter, hela tiden med utgångspunkt i barnens bästa.

Arbetet med att öka andelen barn inskrivna i förskola, liksom arbetet med tilläggsbelopp, syftar till att ge alla barn samma förutsättningar utifrån ett barnrättsperspektiv. Nätverken för fritidshemmen har fortsatt sitt arbete utifrån olika teman och har anordnat föreläsningar om skolsamverkan och barnkonventionen. Genom kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte har nätverken bidragit till ett långsiktigt processarbete för att stärka och öka likvärdigheten inom stadens fritidshem.

I de fall där en barnkonsekvensanalys redovisas i tjänsteutlåtanden, är jämställdhet mellan pojkar och flickor en faktor. Information om barnkonsekvens- och jämställdhetsanalyser ingår i förvaltningens utbildning kring tjänsteutlåtanden som medarbetarna erbjuds.

Under hösten 2018 och våren 2019 deltog Stockholms stad i ett forskningsprojekt för utvärdering av skollokaler. Projektet genomfördes med stöd av metoden gåturer och såväl elever som personal från skolan, central förvaltning och SISAB deltog för stadens räkning. Lokaler och skolgårdar på Kungsholmens grundskola, Sjöstadsskolan och Lindeskolan utvärderades. Förvaltningens syfte med deltagandet i projektet var dels att få en utvärdering av de tre skolorna, dels att hitta en modell för utvärdering av nya eller ombyggda skolor och erfarenhetsåterföring till funktionsprogrammet.

Kommunfullmäktiges och utbildningsnämndens indikatorer och aktiviteter kopplade till KF:s mål för verksamhetsområdet 1.3

Kommunfullmäktiges indikator	Utfall 2019	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2018	Årsmål 2019	KF:s årsmål	Period
  Andel elever i årskurs 2 som känner sig trygga i skolan	84 %	84 %	84 %	84 %	90 %	90 %	2019
  Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i matematik i årskurs 3	91 %	91 %	92 %		95 %	94 %	2019
  Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i årskurs 3	92 %	89 %	94 %		93 %	92 %	2019
  Andel elever i årskurs 5 som känner sig trygga i skolan	78 %	82 %	75 %	78 %	90 %	90 %	2019
  Andel elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	77,8 %	75,9 %	79,9 %	78,5 %	84 %	84 %	2019
  Andel elever i årskurs 8 som känner sig trygga i skolan	75 %	80 %	73 %	78 %	87 %	87 %	2019
  Andel elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	80,9 %	80 %	82 %	79 %	80 %	80 %	2019
  Andel elever som är behöriga till nationella program, exklusive nyinvaldade och elever med okänd bakgrund	91,4 %	91,8 %	91,4 %	92,1 %	94 %	94 %	2019
  Andel gymnasieelever som känner sig trygga i skolan	86 %	89 %	84 %	86 %	90 %	90 %	2019
  Andel gymnasieelever som slutfört utbildningen inom tre år med gymnasieexamen	78,7 %	*	*	65 %	77 %	77 %	2019

* Skolverket levererar inte uppgiften könsuppdelat.

Kommunfullmäktiges aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla arbetssätt och rutiner för att säkerställa att utbildningsnämndens samordningsansvar för elever med upprepad och längre frånvaro är väl fungerande oavsett huvudman	2019-01-01	2019-12-31	

	Kommunfullmäktiges aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden utreda organisationen och samverka kring elevers skolfrånvaro och skolplikt	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Utbildningsnämnden ska införa verktyg för att testa språkförståelse, matematiskt tänkande och eventuellt övriga behov hos alla elever i förskoleklass	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Utbildningsnämnden ska upprätta en handlingsplan för hur skolor kan möta särskilt begåvade elevers behov	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Utbildningsnämnden ska utreda den regionala samverkansmodellen för gymnasiet och stadens utbildningsutbud med syfte att uppnå bättre kostnadstäckning	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Utbildningsnämnden ska utreda förutsättningarna för att systematiskt sammanställa och rapportera anmälningar om kränkande behandling	2019-01-01	2019-12-31	
!	Utbildningsnämnden ska utreda förutsättningarna för en elevhälsogaranti med fokus på bland annat elevernas psykiska hälsa	2019-01-01	2019-12-31	Försenad. Fortsätter 2020
✓	Utbildningsnämnden ska utreda förutsättningarna för en utökad lärlingsutbildning	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Utbildningsnämnden ska utreda förutsättningarna för ett aktivt skolval med målet att samtliga föräldrar gör ett aktivt val	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Utbildningsnämnden ska utreda förutsättningarna för införandet av en skolakut på gymnasieskolan	2019-01-01	2019-04-30	
✓	Utbildningsnämnden ska utreda möjligheten till central rättning av nationella prov i Stockholms stads skolor i kommunal regi	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Utbildningsnämnden ska utreda organisationen för barnomsorg på obekvämt arbetstid	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Utbildningsnämnden ska utreda placering av en ny naturskola att öppnas under året för att möjliggöra för fler barn att få tillgång till naturskolans verksamhet	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Utbildningsnämnden ska utreda vilka möjliga insatser som kan vidtas för att förbättra stadens möjligheter att rekrytera speciallärare till stadens skolor	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Utbildningsnämnden ska utvärdera och fortsätta pilotprojektet med lärarassistenter och studiepedagoger	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Utbildningsnämnden ska utvärdera och fortsätta pilotprojektet med lönetillägg på skolor med högt socioekonomiskt index	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål: 1.3.1 Alla elever utvecklas och når målen för sin utbildning

	Utbildningsnämndens indikator	Utfall 2019	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2018	Årsmål 2019	KF:s årsmål	Period
—	Andel elever som dagligen deltar i en styrd rörelseaktivitet	*				80 %		2019
— ♀	Andel elever som vid höstterminsslut i åk 1 har uppnått grundläggande taluppfattning inom matematik	**			80 %	90 %		2019
— ♀	Andel elever som vid höstterminsslut i åk 1 kan läsa bekanta meningar i korta, elevnära texter genom att använda ljudningsstrategi och helordsläsning på ett delvis fungerande sätt	**			80 %	90 %		2019
◆ ♀	Andel elever i åk 5 nöjda med - Jag är nöjd med de kulturupplevelser som jag får ta del av i skolan (t.ex. författarbesök, teater, konserter och museibesök).	63 %	62 %	64 %	63 %	76 %		2019

Utbildningsnämndens indikator	Utfall 2019	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2018	Årsmål 2019	KF:s årsmål	Period
♦ ♀ Andel elever som uppnått kravnivån på det nationella provet i matematik i åk 6	92 %	92 %	92 %	93 %	96 %		2019
♦ ♀ Andel elever som uppnått kravnivån på det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i åk 6	95 %	94 %	97 %	95 %	97 %		2019
■ ♀ Andel elever i åk 8 nöjda med - Jag är nöjd med de kulturupplevelser som jag får ta del av i skolan (t.ex. författarbesök, teater, konserter och museibesök).	37 %	39 %	37 %	42 %	55 %		2019
♦ ♀ Andel elever som uppnått kravnivån på det nationella provet i matematik i åk 9	87 %	88 %	86 %	92 %	95 %		2019
♦ ♀ Andel elever som uppnått kravnivån på det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i åk 9	96 %	96 %	96 %	98 %	99 %		2019
♦ ♀ Andel elever, av samtliga elever i åk 9, som är behöriga till nationella program	87,1 %	87 %	87 %	86,9 %	89 %		2019
● ♀ Meritvärde i årskurs 9	249,2 Poäng	240 Poäng	259 Poäng	245,5 Poäng	246 Poäng		2019
♦ Andel legitimerade lärare i grundskolan	76,5 %			76,8 %	77 %		2019
● ♀ Andel gymnasieelever med examensbevis, oavsett studielängd	88 %	87 %	89 %	86 %	85 %		2019
♦ ♀ Andel gymnasieelever med minst betyg E i samtliga kurser i examensbevisen	79 %	76 %	82 %	79 %	80 %		2019
♦ ♀ Andel gymnasieelever nöjda med - Jag är nöjd med de kulturupplevelser som jag får ta del av i skolan (t.ex. författarbesök, teater, konserter och museibesök).	44 %	43 %	45 %	47 %	55 %		2019
♦ Andel legitimerade lärare i gymnasieskolan	87,7 %			85,5 %	92 %		2019

I nuvarande inrapporteringsystem kan inte indikatorerna om rörelseaktivitet, taluppfattning i matematik och läsning i årskurs 1 följas upp på ett sätt som ger statistiskt säkerställt utfall, varför redovisningen görs på detta sätt.

* Över 75 procent av eleverna deltar dagligen i en rörelsestyrd aktivitet i 70 procent av skolorna.

** Över 74 procent av eleverna har grundläggande taluppfattning i matematik enligt bedömningsstödet i 90 procent av skolorna.

*** Över 76 procent av eleverna har uppnått kraven för läsning enligt bedömningsstödet i 90 procent av skolorna.

Nämndmål: 1.3.2 Alla elever har en god lärmiljö

Utbildningsnämndens indikator	Utfall 2019	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2018	Årsmål 2019	KF:s årsmål	Period
♦ ♀ Andel elever åk 2 nöjda med - Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna.	67 %	66 %	68 %	66 %	75 %		2019
■ ♀ Andel elever åk 5 nöjda med - Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna	57 %	57 %	57 %	54 %	85 %		2019

Utbildningsnämndens indikator	Utfall 2019	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2018	Årsmål 2019	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel elever åk 8 nöjda med - Jag kan arbeta i lugn och ro på lektionerna	44 %	47 %	41 %	46 %	56 %		2019
 ♀ Andel gymnasieelever nöjda med - Det är arbetsro på mina lektioner	53 %	52 %	52 %	53 %	62 %		2019
 ♀ Andel vårdnadshavare F-klass nöjda med - Mitt barn känner sig tryggt i skolan	84 %	81 %	86 %	83 %	90 %		2019
 ♀ Total frånvaro i grundskolan	7,35 %	7,4 %	7,3 5	8,5 %	5 %		2019
 ♀ Total frånvaro i gymnasieskolan	Kan inte anges			13,7 %	13 %		2019

Nämndmål: 1.3.3 Alla elever har inflytande över, förståelse för och tar ansvar för sitt eget lärande utifrån sina förutsättningar

Utbildningsnämndens indikator	Utfall 2019	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2018	Årsmål 2019	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel elever åk 5 nöjda med - Jag vet vad jag behöver kunna för att nå målen/kunskapskraven i alla olika ämnen	66 %	66 %	66 %	68 %	85 %		2019
 ♀ Andel elever åk 8 nöjda med - Jag vet vad jag behöver kunna för att nå målen/kunskapskraven i alla olika ämnen	43 %	46 %	40 %	46 %	70 %		2019
 ♀ Andel gymnasieelever nöjda med - Hur deras lärare informerar om vad som krävs för att uppnå de olika betygen	51 %	56 %	48 %	54 %	65 %		2019
 ♀ Andel gymnasieelever nöjda med - Hur deras lärare under kursens gång informerar om hur man ligger till	43 %	48 %	38 %	47 %	60 %		2019
 ♀ Andel gymnasieelever nöjda med - Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna	29 %	32 %	26 %	34 %	50 %		2019
 ♀ Andel vårdnadshavare F-klass nöjda med - Jag och mitt barn vet vad mitt barn behöver för att lära och utvecklas	74 %	73 %	75 %	74 %	80 %		2019
 ♀ Andel vårdnadshavare fritidshem nöjda med – det inflytande mitt barn har över fritidshemmets aktiviteter	69 %	67 %	71 %	75 %	80 %		2019
 ♀ Andel vårdnadshavare åk 2 nöjda med - Jag vet vad mitt barn behöver kunna för att nå målen i de olika ämnena	63 %	63 %	63 %	64 %	83 %		2019

Utbildningsnämndens aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ge stöd till stadens skolor i arbetet med att ta fram en ANDT-handlingsplan	2019-01-01	2019-12-31	
 Påbörja ett arbete med att identifiera brister i tillgängligheten i skolplattformen och digitala läromedel i undervisningen för elever, skolpersonal och vårdnadshavare med nedsatt funktionsförmåga avseende rörelse och orientering (syn, hörsel, kognition), bland annat vid upphandlingar.	2019-01-01	2019-12-31	
 Säkerställa att läromedel är anpassade för elever med särskilda behov och att lämplig teknik finns att tillgå för elever som är i behov av detta	2019-01-01	2019-12-31	
 Ta fram underlag för utbildningsnämndens riktlinjer för ett förväntansdokument och riktlinjer om trygghet och studiero.	2019-01-01	2019-06-30	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

● Uppfylls helt

Målet bedöms vara helt uppfyllt och bedömningen grundar sig på det omfattande samarbete som bedrivits mellan socialförvaltningen, stadsdelsförvaltningarna och utbildningsförvaltningen i syfte att fler elever ska kunna genomföra sin skolgång och nå målen för sin utbildning. Kommunfullmäktiges aktiviteter har genomförts.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta att utveckla stödet till elever med funktionsnedsättning som går ut ungdomsgymnasiet och gymnasiesärskolan.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden göra en översyn av gällande riktlinjer med inriktning att utveckla insatser för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av riktlinjerna för hur socialtjänsten agerar när ett barn eller en ungdom stängs av från skolan med sikte på snabbare insatser.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn avseende stadens ungdomsmottagningar gällande bland annat organisation och huvudmannaskap.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna att införa kompetenshöjande insatser om könsstymning genom att införa en särskild utbildning som riktas till personal inom skola, vård och socialtjänst.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden utreda förutsättningarna för att införa SAMS-modellen (samverkan skola socialtjänst) för att verka för en obruten skolgång för placerade barn.	2019-01-01	2019-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samverkan med utbildningsnämnden utreda och föreslå en organisationsmodell för Skolfam, som förstärker samarbetet mellan elevhälsa och socialtjänst, med utgångspunkt från nämndernas ansvar för elevhälsa respektive socialtjänst.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Samverkan sker utifrån det hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbetet i syfte att fler elever når målen för utbildningen

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Samarbete med stadsdelsförvaltningarna och andra samhällsaktörer bidrar till elevernas lärande, utveckling och framtidstro.

Samverkan mellan skola och socialtjänst utgår från de lokala BUS-överenskommelserna mellan stadsdelsförvaltning, skola och region kring elever i behov av särskilt stöd, och stödmaterialet för samverkan mellan skola och socialtjänst. Flera stadsdelsförvaltningar har ett pågående arbete med att skapa en tydligare struktur för BUS-samverkan.

För tidiga och tvärprofessionella insatser krävs samverkan nära eleverna. I Skarpnäcks och Rinkeby-Kista (Kista) stadsdelsnämndsområden etablerades under 2018 verksamheter där skola och socialtjänst samverkar i syfte att tidigt fånga upp barn och unga som befinner sig i riskzonen. Under hösten 2019 har ytterligare en sådan verksamhet etablerats i Rinkeby.

Skolfrånvaro och skolplikt

I budget 2019 fick utbildningsnämnden i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna i uppdrag att utveckla arbetssätt och rutiner för att säkerställa att utbildningsnämndens samordningsansvar för elever med upprepade eller längre frånvaro är välfungerande oavsett huvudman, samt att utreda organisation och samverkan kring elevers skolfrånvaro och skolplikt.

Utbildningsförvaltningen har tillsammans med socialförvaltningen kartlagt stadens nuvarande organisation kring den aktuella elevgruppen samt sett över hur det gemensamma arbetet kring målgruppen kan stärkas. Till uppdraget har en referensgrupp varit knuten med representanter från stadsdelsförvaltningarnas socialtjänst (myndighet och öppenvård) samt kommunala och fristående skolor. Resultatet av kartläggningen och inventeringen förväntas underlätta för berörda aktörer att vidta gemensamma och snabba åtgärder som leder till att elevernas skolfrånvaro minskar. Utredningsuppdraget är i sitt slutskede och förväntas bli klart under början av 2020.

Skolsociala team

Pilotprojektet samverkan skola och socialtjänst (PPSS) startade 2013 i åtta stadsdelsförvaltningar i Stockholms stad. Syftet med projektet var att hitta metoder för att kunna stödja barn och unga att få ökad skolnärvaro och ökad måluppfyllelse. Arbetet i projektet var baserat på tvärprofessionella team som antogs öka möjligheterna att tillgodose olika behov samt möjliggöra att insatserna blev samordnade och målinriktade. Verksamheten är idag permanentad och insatsens namn är numera skolsociala team (SST).

Mot bakgrund av de samlade erfarenheterna från de tre åren med PPSS tog socialförvaltningen, i samverkan med utbildningsförvaltningen, år 2017 fram ett ramverk inom vilket de skolsociala teamen hade möjlighet att utforma sina verksamheter. Ett arbete har genomförts under 2019 för att ersätta ramverket med en vägledning som ska vara styrande för skolans och socialtjänstens arbete med skolsociala team.

Vägledningen kommer att beskriva och tydliggöra strukturer och processer för arbetet med skolsociala team. Till vägledningen kommer dokument att bifogas som är praktiskt användbara i det vardagliga arbetet. Syftet med vägledningen är att bidra till likställighet och ökad måluppfyllelse i stadens arbete med skolsociala team. Vägledningen kommer att vara klar i början av 2020 och följas upp och revideras årligen med utgångspunkt i beprövad erfarenhet och aktuellt kunskapsläge.

Skolpliktiga elever hos annan huvudman

Stockholms stad har som hemkommun ett ansvar att bevaka att stockholmselever som går i skolor hos andra huvudmän får sin rätt till utbildning tillgodosedd samt att skolplikten fullgörs. Om en elev har upprepad eller längre frånvaro är huvudmannen skyldig att inleda en utredning och kontakta hemkommunen.

Under 2019 har det kommit in 453 anmälningar från andra huvudmän, vilket är fler än 2018. Elevärendena utreds i syfte att bevaka att eleven får sin rätt till utbildning tillgodosedd och fullgör sin skolplikt samt för att klargöra om hemkommunen behöver vidta några åtgärder. Elevärendena avslutas när eleverna återgår till att delta i utbildningen. Det kan innebära att elevärenden pågår under en längre tid, en del under flera år. Ärenden avslutas också om en elev flyttar från Stockholm och folkbokförs i en annan kommun, och när eleven går ut årskurs 9 då elevens skolplikt upphör. Under året har 435 elevärenden gällande upprepad eller längre frånvaro avslutats. I december fanns 309 pågående elevärenden.

För att förbättra förutsättningarna för samverkan har förvaltningen under året genomfört informationsinsatser för socialtjänsten om de skoljuridiska aspekterna som rör skolplikt och frånvaro.

Skolpliktsbevakning av oplacerade elever

De kommunala skolorna har ansvaret att bevaka att alla skolpliktiga elever har en skolplacering. Utbildningsförvaltningen genomför regelbundet en central skolpliktsbevakning som redovisar hur många elever som står utan en registrerad skolplacering. Under året genomfördes också en kvalitativ analys av skolornas arbete med skolpliktsbevakning. Analysen ledde bland annat till en fördjupad kunskap om vilka skolor som behöver en mer fokuserad utbildningsinsats kring skolpliktsarbetet, och har återkopplats till grundskolechef. Förvaltningen har kontinuerligt arbetat med stöd och vägledning till skolorna via exempelvis workshops, information på intranät och särskilda kontaktpersoner. Systemutveckling i barn- och elevregistret, BER, har genomförts för att underlätta handläggningen av ärenden.

Antalet oplacerade elever har fortsatt att minska under året och i december månad var cirka 1 200 elever utan registrerad skolplacering. Detta kan jämföras med cirka 1 900 elever utan registrerad skolplacering i december 2018.

Antalet elever utan registrerad skolplacering är en ögonblicksbild och kan förändras från dag till dag i och med att en skolplacering registreras för en elev eller att elever flyttar in eller ut ur kommunen. Antalet oplacerade elever har pendlat mellan cirka 2 600 och cirka 1 000 under hela året.

Den vanligaste anledningen till att en skolpliktig elev saknar registrerad skolplacering är att eleven befinner sig varaktigt i utlandet. Andra elever kan exempelvis ha en skolplacering på en fristående skola som ännu inte rapporterat in eleven till Stockholms stad.

Uppskjuten skolplikt

Förvaltningen har under året handlagt och beslutat i ärenden om uppskjuten skolplikt till förskoleklass för 87 barn. Av dessa har 67 ärenden bifallits. Förvaltningen har genomfört informationsinsatser riktade mot fristående och kommunala förskolor i syfte att få in ansökningarna om uppskjuten skolplikt innan den 15 januari för läsåret 2020/2021.

Samverkan för obruten skolgång - SAMS

Socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen utreder tillsammans förutsättningarna för att införa SAMS-modellen för obruten skolgång för placerade barn och unga. En pilot kommer att genomföras i Rinkeby-Kista, Södermalm och Enskede-Årsta-Vantör. Utbildningsförvaltningen samordnar arbetet med införandet i samverkan med socialförvaltningen. Arbetet har påbörjats under 2019.

SAMS-modellen har tagits fram av Skolverket, Socialstyrelsen och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Den innebär inga tillkommande åtaganden för kommunerna, utan den bygger helt på rådande författningsreglering. Det övergripande syftet är att säkerställa en obruten skolgång för placerade barn och unga. Modellen ger riktlinjer för hur berörda aktörer ska samverka kring en elev som blir placerad av socialtjänsten och som behöver en skolgång under placeringen samt tydliggör vilken aktör som har huvudansvaret för respektive steg i modellen.

Översyn av gällande riktlinjer

Under 2019 har stödmaterialet för samverkan mellan skola och socialtjänst reviderats. Socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen fattade i början av november 2019 beslut att godkänna revideringen. Det reviderade materialet innehåller även rutiner och samordning för att säkerställa att utbildningsförvaltningens samordningsansvar för elever med upprepad och längre frånvaro är välfungerande oavsett huvudman, samt organisation och samverkan kring elevers skolfrånvaro och skolplikt. Detta i syfte att skapa ett så heltäckande och användbart material som möjligt. I arbetet med stödmaterialet har även en plan för spridning av materialet till de olika verksamheterna tagits fram. En inventering av stadsdelsförvaltningarnas arbete i samverkan med skolan avseende skolfrånvaro och skolplikt har genomförts och sammanställts av socialförvaltningen.

Socialförvaltningen har genomfört en kartläggning av stadens öppenvård för barn, unga och familjer. Kartläggningen har legat till grund för att se vilka insatser inom socialtjänsten som kan användas för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten och som skyndsamt kan sättas in när ett barn stängs av från skolan. Vid behov sätts insatser in för att stabilisera barnets/den unges skolgång, förutsatt att vårdnadshavarna samtycker till insatserna. I flertalet stadsdelsförvaltningar pågår ett arbete med att utveckla öppenvårdens insatser med fokus på att stabilisera skolgången. Erfarenheter från arbetet med skolsociala team och Skolfam har tagits med i kartläggningen. I riktlinjer och i stödmaterial för samverkan mellan skolan och socialtjänsten har insatser för att stabilisera skolgången förtydligats med syftet att arbetet med målgruppen ska prioriteras tydligare framöver. I

stödmaterialet tydliggörs att det är av stor vikt att vidta de eventuella åtgärder som behövs för att stabilisera barnets och ungas skolgång när hen är aktuell inom socialtjänsten.

Lokala operativa samverkansforum

I samarbete med socialförvaltningen pågår ett arbete för att stärka samverkan med stadsdelsförvaltningarna kring elever i behov av samlade insatser från skola och socialtjänst. I samband med detta görs en översyn av gällande riktlinjer med inriktning att alla stadsdelsförvaltningar ska inrätta lokala operativa samverkansforum för denna samverkan. Målsättningen är att detta forum ska vara en del av redan etablerade mötesforum som ingår i de nuvarande samverkansöverenskommelserna mellan utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna.

En inventering av nuvarande samverkansöverenskommelser har genomförts. Inventeringen visar att det finns olika forum för att samverka kring det förebyggande arbetet kring barn och unga som är i behov av samlade insatser från skola, polis och stadsdelsförvaltningen. Vid kommande översyn av överenskommelserna strävar förvaltningen efter en högre grad av likvärdighet.

Sammanfattningsvis har insikten om vikten av samverkan, mellan framförallt stadsdelsförvaltningarnas socialtjänst, socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen, ökat och även förbättrats under det senaste året. Arbetet med att initiera kompletterande insatser för barn/elever i behov av detta har utvecklats.

Ungdomsmottagning

En översyn avseende stadens ungdomsmottagningar gällande bland annat organisation och huvudmannaskap är genomförd. I Stockholms stad finns nio ungdomsmottagningar. På åtta av dessa delas driften av mottagningarna mellan Region Stockholm med ansvar för det medicinska uppdraget och stadsdelsnämnderna med ansvar för det psykosociala uppdraget. Utbildningsförvaltningen ansvarar för den enda helt kommunalt drivna ungdomsmottagningen, Stockholms skolors ungdomsmottagning (SKUM). Utredningsarbetet kommer att fortgå våren 2020.

Region Stockholm har beslutat att avtal om drift av nuvarande modell med enskilda ungdomsmottagningar inte kommer att fortgå efter år 2020. Detta innebär att SKUM inte kommer att kunna fortsätta sin verksamhet i nuvarande omfattning och organisation och utbildningsnämnden har fattat beslut om avveckling. Dialog pågår och kommer att fortgå under 2020 inom utbildningsförvaltningen och internt i staden samt med Region Stockholm om former för verksamhetsövergång och avveckling.

Skolfam

Utredningen gällande organisationsmodell för Skolfam har påbörjats och kommer att fortsätta våren 2020. I avvaktan på att utredningen slutförs har en tillfällig överenskommelse fattats mellan socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen.

KF:s inriktningsmål:

2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

● Uppfylls helt

Utbildningsförvaltningen bedömer att målet är uppnått. En hög kvalitet i utbildningen i stadens förskolor och skolor, liksom ett rikt och varierat utbud av förskolor, skolor och inriktningar, ska bidra till att öka attraktiviteten för arbetskraft att söka sig till staden och för företag att kunna etablera sin verksamhet här. Yrkesutbildningar med hög kvalitet gynnar företagande och näringsliv. Förvaltningen har under året utrett förutsättningarna för en utökad lärlingsutbildning.

Den centrala anskaffningen av praoplatser som ett komplement till skolornas eget arbete med praoplatser fortsätter. Ett tätt samarbete med andra aktörer, arbetsgivare, myndigheter och skolor har varit centralt.

Samverkan med lärosäten och andra externa aktörer - Praktisk forskning

Stockholm Teaching & Learning Studies (STLS)

Inom ramen för STLS har cirka 60 lärare från 14 grund- och 9 gymnasieskolor deltagit i och drivit undervisningsutvecklande forskningsprojekt. Verksamheten, som är ett kommunövergripande samarbete med Stockholms Universitet kring praktisk och lärardriven forskning, har ett ämnesdidaktiskt fokus och samtliga projekt undersöker konsekvenser av undervisning för elevernas lärande i ett skolämne. Resultatet från projekten har spridits via workshops, seminarier och konferenser samt artiklar i ämnes- och vetenskapliga tidskrifter.

ULF-projekt

Utbildningsförvaltningen deltar i ett regeringsuppdrag om praktisk forskning tillsammans med Stockholms universitet. ULF står för Utveckling, Lärande, Forskning och är en nationell försöksverksamhet som involverar samtliga lärosäten med lärarutbildningar i landet. Syftet är att utveckla och pröva hållbara samverkansmodeller mellan akademi och skola vad gäller forskning, skolverksamhet och lärarutbildning. Samverkan sker inom ramen för Stockholm Teaching & Learning Studies. Inom ULF-projektet har de olika ämnesnätverken inom STLS arbetat med att utveckla projekt som utgår från huvudmännens systematiska kvalitetsarbete. Utpekade områden har här varit språkutvecklande arbetssätt och litteracitet.

Förvaltningen ingår också i kungliga tekniska högskolans (KTH) deltagande i försöksverksamheten. Arbetet organiseras inom ramen för Vetenskapens Hus som utgör en plattform för samverkan kring den praktiska forskningen. Syftet med arbetet är att hitta samverkansformer för att bidra till ökad kunskap kring hur olika pedagogiska metoder kan bidra till att stärka skolans kompensatoriska uppdrag för att stödja samtliga elevers lärande. Arbetet länkar

samma studenternas VFU och examensarbeten med övergripande praktisknära forskningsfrågor som identifieras i skolornas kvalitetsarbete.

Hållbart Lärande

På två av stadens skolor, en grundskola och en gymnasieskola, genomförs en interaktiv forskningsinsats kring hållbart lärande. Forskningsinsatsen leds från Örebro universitet. Studiens övergripande frågeställning handlar om hur en skolkultur präglad av ett meningsfullt och hållbart lärande kan utvecklas och bli en del av en skolkultur där höga betyg är normen. Forskningsinsatsen undersöker vidare om och hur det går att kombinera hög måluppfyllelse med stressreducerande åtgärder.

Tre forskare med olika forskningsinriktningar (ledarskap/skolutveckling, betyg/bedömning, profession, system och lärande) deltar i insatsen. Ambitionen är att generera ny teoretisk kunskap, tillsammans med skolornas skolläda, lärare och skolans elevhälsa. Under året har tre spridningsseminarier genomförts för berörd personal på central förvaltning. Därutöver har det varit ett rektorsseminarium dit samtliga rektorer på stadens skolor inbjudits.

Aktionsforskningsinsats på fritidshemmet

Stockholms Universitet arbetar sedan ett år tillbaka tillsammans med fritidshemspersonalen på två grundskolor med olika upptagningsområden. Syftet är att utforska hur de gör för att *”utgå från elevers behov och intressen”* (Lgr 11, kap 4) i fritidshemsverksamheten.

Aktionsforskning har inneburit en process där fritidshemspersonalen utforskat sin egen praktik handleda av forskare. Under hösten 2019 har arbetet med att ta fram ett stödmaterial för fritidshemmets systematiska kvalitetsarbete som bygger på elevernas behov, intressen och erfarenheter och hur det realiserar i fritidshemmets vardag, påbörjats.

Verksamhetsförlagd utbildning

Utvecklingen av den verksamhetsförlagda utbildningen fortsätter i samarbete med främst Södertörns högskola och Stockholms universitet. Detta beskrivs under mål 3.2.

Indikator	Utfall 2019	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2018	Årsmål 2019	KF:s årsmål	Period
  Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	45 %				48 %	Tas fram av nämnd	2019

Nämndmål:

En bra förskola och skola ger förutsättningar för ett gott företags- och näringslivsklimat

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Stockholms skolor har tillräckligt med platser och god kvalitet för att ge förutsättningar för att gott företags- och näringslivsklimat. Alla elever har under sin skolgång kontakt med högskolor, branscher, näringsliv och andra aktörer. Eleverna ska därigenom ges möjlighet till kunskap, inspiration och underlag inför framtida studier och yrkesval.

Utbildningsförvaltningen bidrar till att stärka Stockholm som en världsledande kunskapsregion genom att utveckla samverkan med lärosäten, myndigheter och andra externa aktörer såväl regionalt som nationellt och ge både elever och lärare möjlighet till olika former av samarbeten.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

● Uppfylls helt

Förvaltningen bedömer att målet har uppnåtts helt genom de insatser om bedrivs när det gäller såväl långsiktig skollokalplanering som att utnyttja befintliga lokaler effektivt. Förvaltningens beställningar av tillgänglighetsåtgärder i skolornas publika lokaler är försenade då det saknas upphandlade entreprenörer.

Nämndmål:

2.2.1 God planering för skolutbyggnad säkerställs genom välutvecklade behovsanalyser och samverkan inom staden kring skolplanering

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Förvaltningen verkar för att komma in tidigt i stadens planeringsprocesser och lämnar goda behovsanalyser som underlag.

Planering och utbyggnad

Utbildningsförvaltningens lokalplanering syftar till att ge alla elever tillgång till ändamåls- enliga och kostnadseffektiva lokaler i ett växande Stockholm. Under året har en ny lokal- försörjningsplan tagits fram som omfattar planeringsinriktning för de kommande tre åren samt med framåtblick till 2040. Stadsledningskontoret har inom ramen för SAMS (Samordnad skolplanering i Stockholm) tagit fram en planeringsinriktning för 2019 som kommunstyrelsen beslutade i juni månad. Planeringsinriktningen syftar till att säkerställa det långsiktiga behovet av grundskolor fram till år 2040. Utbildningsförvaltningen ingår i SAMS styrgrupp och arbetsgrupp och har bistått i planeringen. Gymnasieplaneringen följer nämndens uppdrag

kring en regional samverkansmodell för gymnasiet och har under år 2019 inte integrerats i det ordinarie samordnade skolplaneringsarbetet.

Förvaltningen för samtal med stadsledningskontoret för utveckling av stadens elevantalsprognoser i syfte att öka tillförlitligheten och få samstämmighet med processen för grundskoleantagningen. I årets prognos för grundskolan har staden inkluderat blivande elever boende i nybyggnadsområden, så kallade 0-områden. Arbetet att utveckla både grund- och gymnasieskolornas prognoser kommer att fortsätta under år 2020.

I somras levererades stadens årliga befolkningsprognos och antaganden kring nybyggnation. Totalt finns det cirka 74 000 bostäder med i planeringen med färdigställande 2019–2028. Bostadsantagandet är tydligt nedjusterat för de kommande två åren och flera större bostadsprojekt har skjutits på framtiden och skrivits ner i antal planerade bostäder. Fram till 2040 förväntas antal barn och unga, 6–15 år i Stockholm, öka med 26 200 från dagens nivå. Det är en ökning med 4 600 jämfört med förra årets prognos. Den största ökningen gentemot fjolårets prognos finns efter år 2030.

För att säkerställa god planering för skolutbyggnad tar utbildningsförvaltningen, i samråd med stadsledningskontoret, fram mall- och stödtexter för att få enhetliga behovsanalyser som underlag till stadens skolplanering. Arbetet kommer att fortsätta under 2020.

Inom flera av stadens större planprogram för nya bostäder har utbildningsförvaltningen påverkat placeringen av nya grundskolor för en ökad heterogen elevsammansättning. Exempel på sådana placeringar finns inom Fokus Skärholmen och Spångadalen.

Arbetet för att säkerställa tillgång till idrottssalar har fortsatt under året i samverkan med andra berörda förvaltningar och bolag inom staden.

Externa inhyrningar

En första beskrivning har tagits fram för att tydliggöra utbildningsförvaltningens och SISAB:s gemensamma och egna processer vid förvärv och extern inhyrning av skollokaler. Flera identifierade frågor behöver utredas vidare. Det finns också ett behov att tydliggöra roller och ansvar vid externa inhyrningar.

Kommunfullmäktige har uppdragit åt utbildningsnämnden och SISAB att, tillsammans med ett antal andra nämnder och bolag, genomföra pilotprojekt för externa inhyrningar. Syftet är att vidareutveckla kompetens och organisation utifrån lagen om offentlig upphandling, LOU. Nämnder och bolag har genomförandeansvar och kommunstyrelsen svarar tillsammans med Stockholms Stadshus AB för den strategiska inriktningen. Utbildningsförvaltningen har under året deltagit i projektet. Projektet pågår fortfarande och förhandlingar med fastighetsägare pågår men några hyresavtal har ännu inte slutits.

Nämndmål:

2.2.2 Utbildningsnämndens verksamheter bedrivs i ändamålsenliga och effektiva lokaler som bidrar till hög kvalitet för elever och medarbetare

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Lokalerna byggs och underhålls utifrån utbildningsnämndens funktionsprogram samt utifrån ett klimat- och miljöperspektiv. Lokalerna ska vara flexibla samt kostnads- och areaeffektiva.

Funktionsprogram

Ett större arbete har under 2019 gjorts kring lokaler för elever i behov av särskilt stöd – i första hand inom grundsärskola, gymnasiesärskola, CSI-grupper och gymnasieprogram med specialpedagogisk profil. Arbetet resulterade i ett antal mindre revideringar i *Funktionsprogram för skollokaler* och ett stödmaterial till funktionsprogrammet som syftar till att stödja korrekta och effektiva beslut i lokalprojekt för dessa grupper av elever.

Två ytterligare stöddokument har tagits fram som syftar till att stödja tolkning och implementering av funktionsprogrammet i lokalprojekt, ett med fokus på hemvistens utformning och ett med fokus på rumssamband och flöden. Lokalprogrammet, som anger vilka lokaler som normalt behövs i en grundskola samt areariktlinjer för dessa lokaler, har uppdaterats för att bli tydligare och för att reflektera ändringar i funktionsprogrammets kravställningar sedan den ursprungliga versionen togs fram 2014. Uppdateringen av lokalprogrammet utgör till viss del även en anpassning till praxis i lokalprojekt, avseende exempelvis slutgiltig totalarea per elev.

Förvaltningens måldokument för skolgårdar har setts över för ökad tydlighet, men ingen översyn har gjorts av befintliga funktionskrav kring naturmaterial och grönytor. Förvaltningen arbetar inom skolgårdsprojektet aktivt med att hitta hållbara lösningar för att skapa fler grönytor på skolgårdarna.

Även erfarenheter från genomförda lokalprojekt är en viktig grund för funktionsprogrammets årliga revidering. Under hösten 2018 och våren 2019 deltog Stockholms stad i ett forskningsprojekt för utvärdering av skollokaler som genomfördes av det fristående forskningsinstitutet Ifous. Projektet genomfördes med stöd av metoden gåturer och såväl elever som personal från skolan, central förvaltning och SISAB deltog för stadens räkning. Lokaler och skolgårdar på Kungsholmens grundskola, Sjöstadsskolan och Lindeskolan utvärderades. Förvaltningens syfte med deltagandet i projektet var dels att få en utvärdering av de tre skolorna, dels att hitta en modell för utvärdering av nya eller ombyggda skolor och erfarenhetsåterföring till funktionsprogrammet.

Utifrån erfarenheterna från projektet har förvaltningen under sommaren och hösten 2019 inlett arbete med att ta fram en modell för utvärdering av nya skollokaler som beställts enligt funktionsprogrammets krav. De viktigaste objekten för en denna utvärdering är Sjöviksskolan

och Bobergsskolan som startade höstterminen 2019. För att lokalerna ska kunna utvärderas med ett användbart resultat behöver verksamheten ha varit igång en tid, varför det faktiska genomförandet av dessa utvärderingar kommer att dröja åtminstone till höstterminen 2020.

Datakommunikation

För att skapa likvärdighet bland stadens skolor har ett arbete utförts under året för att utöka datakommunikationen till en gemensam basnivå på alla skolor, i enlighet med den standard för datakapacitet och trådlöst nätverk som gäller vid nybyggnation av skollokaler. För ett fåtal lokaler där större underhållsarbeten eller avflytt planeras i närtid har en avvägning skett avseende kostnaderna för att utöka datakommunikationen i förhållande till den nytta det skulle innebära. Arbetet med utökningen slutförs under kvartal 1 år 2020. Kostnaden för datakommunikation bärs sedan januari 2019 av utbildningsförvaltningen centralt genom ett avtal med SISAB för de lokaler som SISAB ansvarar för, och för övriga skolor direkt med Sankt Erik kommunikation. Kostnader som avser extrabeställningar, exempelvis ytterligare nätverksuttag och kabeldragning utöver basnivån, kommer fortsatt att finansieras av skolorna.

Avslutade och pågående större projekt

Nedan redovisas de förändringar som har skett i de ekonomiskt största projekt som färdigställs hittills under år 2019 och som särredovisades i nämndens verksamhetsplan för 2019.

Underhållsprojekt som hanteras av SISAB ingår inte i redovisningen. Hyresökningen per helår har sänkts från tidigare prognostiserat 120,5 mnkr till 109 mnkr. Detta beror på sänkta kostnader i projekten till följd av bland annat entreprenörens anbud vid upphandling, att projekten inte har behövt använda hela sin budgeterade riskpeng samt en ökad kostnads-effektivitet överlag inom byggprojekten.

Bobergsskolan med plats för 900 elever och Sjöviksskolan med plats för 1200 elever har haft utmaningar med tidplan för färdigställande. Bobergsskolan har tagits i bruk etappvis under augusti och september och Sjöviksskolans första etapp under augusti och andra etapp under januari. Idag är båda skolorna i full drift. Hyreskostnader har minskat från tidigare uppskattade kostnader på båda skolorna till följd av längre avskrivningstid. Ytterligare ett stort nybyggnadsprojekt som färdigställdes under 2019 var annex Ekängen på Johan Skytteskolan. Detta projekt följde tidplan och minskade cirka 3 mnkr i årshyra jämfört med beslut i utbildningsnämnden. De kostnadsintensivaste största projekten utöver ovan nämnda som färdigställts under 2019 är:

- idrottstält på Johannes skola som fungerar som evakuering för flera skolor i närområdet,
- Hökarängsskolans om- och tillbyggnad,
- Sjöängsskolans kök- och matsalspaviljong,
- Roslagstullsskolans paviljonger etapp ett,
- Skanskvärnsskolans paviljonger vid Värmdö gymnasium,

Till vårterminen år 2020 står även Kämpetorpsskolan och Kilabergs evakueringskola klara för verksamhet.

Av pågående projekt kommer om- och tillbyggnadsprojektet på Rödabergsskolan att redovisas i ett särskilt ärende då projektets ekonomi avviker från tidigare fattade beslut.

Den planerade utbyggnaden av Blackebergs gymnasium har avbrutits. Tensta gymnasium avslutades från och med den 1 juli 2019. Avvecklingen av undervisningslokalerna är i sitt slutskede. Stockholms byggtekniska gymnasium avvecklas efter läsåret 2020/2021. Hyresavtalet är uppsagt.

Skolgårdsutveckling

Skolgårdprojektet har fortlöpt under 2019 enligt nämndbeslut från mars 2018 och maj 2019. Projektet arbetar aktivt med elevinflytande under hela förslagshandlingsprocessen. Nämndens funktionsprogram är även en viktig grund för planering och ombyggnation av skolgårdarna.

Under sommaren 2019 byggdes skolgårdar om på Backluraskolan, Husbygårdsskolan, Hägerstensåsens skola och Sätterskolan. Under hösten 2019 har förslagshandlingar tagits fram för Gullingskolan, Hökarängsskolan, Katarina Södra skola, Kvarnbackaskolan och Östberga-skolan. Enligt tidplan ska dessa skolgårdar byggas om sommaren 2020.

I samband med utbyggnad av befintliga skolor ska förvaltningen arbeta aktivt med kompensatoriska åtgärder för att säkerställa skolgårdens funktioner och kvalitet. Vid ny- och tillbyggnationer används nämndens funktionsprogram som beställningsunderlag, programmet ska säkerställa att utemiljön är tillgänglig för alla elevers behov där olika zoner finns som uppmanar till lek och rörelse, socialt samspel och plats för återhämtning.

Tillgänglighetsåtgärder

Åtgärder för att tillgängliggöra lokaler och skolgårdar ingår i alla större ny-, om- och tillbyggnadsprojekt. Nämnden har därutöver tagit beslut om att beställa åtgärder för att tillgängliggöra skolornas publika lokaler, det så kallade HIN-projektet. Under de senaste två åren har beställning av åtgärder inom projektet inte varit möjlig på grund av avsaknad av upphandlad entreprenör. Under våren avbröt SISAB den upphandling som planerades vara klar under första halvan av 2019. En ny upphandling beräknas vara slutförd årsskiftet 2019/2020.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Beställa åtgärder för att tillgängliggöra skolornas publika lokaler.	2019-01-01	2020-12-31	Ej genomfört. Se ovan
 Säkerställ skolornas inklusive skolgårdarnas tillgänglighet och användbarhet för elever, skolpersonal, vårdnadshavare och andra besökare med olika funktionsnedsättningar, i samband med ny-, om- och tillbyggnad.	2019-01-01	2019-12-31	
 Tillgängliggöra information om vilka skolor i egen regi som är tillgänglighetsanpassade.	2018-12-31	2019-12-31	
 Uppmärksamma tillgänglighetsaspekter när verksamheten genomför förändringar i lokaler eller omorganiserar	2019-01-01	2019-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

◆ Uppfylls delvis

Målet bedöms endast vara delvis uppfyllt, årsmålet för indikatorn har inte uppnåtts helt. Under hösten 2019 har ett nytt förslag till mötes- och resepolicy för Stockholms stad arbetats fram. Förslaget väntas beslutas i kommunfullmäktige under 2020. Aktiviteten att uppdatera förvaltningens resepolicy har mot bakgrund av detta inte genomförts. Efter kommunfullmäktiges beslut avser förvaltningen uppdatera resepolicyen.

Indikator	Utfall 2019	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2018	Årsmål 2019	KF:s årsmål	Period
◆ Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	70 %			70 %	86 %	86 %	2019

Nämndmål:

Utbildningsnämnden bidrar till effektiva och hållbara transporter

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Utbildningsnämndens verksamheter planeras och placeras så att behovet av resor och transporter minskar. Resor genomförs på det minst miljöpåverkande sättet. Nämndens tjänstefordon drivs av förnybara bränslen som gas eller el. I upphandlingar ställs miljökrav i enlighet med stadens miljöprogram och stadens mål om fossilbränslefri organisation 2030.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
II Förvaltningens resepolicy ska förnyas i enlighet med stadens miljöprogram och stadens mål om fossilbränslefri organisation 2030	2019-01-01	2020-12-31	Ej genomfört. Se ovan

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

● Uppfylls helt

Målet uppnås helt. Antalet bokade timmar i skolidrottslokaler utanför skoltid överträffar årsmålet. Kulturförvaltningen har i samarbete med utbildningsförvaltningen och stadsledningskontoret genomfört en utredning gällande införande av kulturpeng.

Indikator	Utfall 2019	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2018	Årsmål 2019	KF:s årsmål	Period
◆ Antal bokade timmar i skolidrottslokaler utanför skoltid	92 500			89 485	93 000	93 000	2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kulturnämnden och utbildningsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utreda införandet av en kulturpeng i syfte att bidra till att fler barn, inom förskolor och skolor, i högre utsträckning tar del av kultur.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Fler stockholmare har tillgång till fler ytor för föreningsliv, kultur, rörelse och motion

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Antalet skolgårdsytor och skol- och idrottslokaler som är tillgängliga för föreningsliv och fysisk aktivitet ökar.

Förvaltningen bedriver sedan 2015 ett övergripande samarbete med idrottsförvaltningen och SISAB i syfte att öka antalet bokningsbara salar för idrotts- och föreningslivet. Antalet bokade timmar i nämndens skolidrottssalar utanför skoltid uppgick under år 2019 till 92 500 timmar och ska ses i förhållande till årsmålet 93 000 bokade timmar.

SISAB har under 2019 upprättat en förslagshandling för åtgärder för att möjliggöra extern uthyrning av andra lokaler än idrottslokaler via idrottsförvaltningens bokningssystem. Kostnaderna är högre än vad som tidigare bedömts. Förvaltningen avser därför att i största möjliga utsträckning samplanera åtgärder för extern uthyrning med övriga byggprojekt. Samplanering kan leda till sänkta kostnader, men innebär också att åtgärderna sprids ut under en längre tidsperiod.

Under 2019 genomfördes anpassningar i nämndens utvalda övernattningsskolor för att upprätthålla brandskyddet och kompensera för lokaler som inte längre är lämpliga för övernattning.

Kommunfullmäktige beslutade i samband med budget 2019 om ny taxa för uthyrningar av övriga skollokaler (inte idrott). Taxan tillämpas från 2019 på samtliga lokaler som hyrs ut via idrottsförvaltningens bokningssystem.

Utredning om införande av kulturpeng

Kulturförvaltningen har genomfört en utredning gällande införande av kulturpeng i samarbete med utbildningsförvaltningen och stadsledningskontoret. Utredningen visade att det befintliga systemet med Kulan fungerar bra i staden varför ytterligare kulturpeng inte är aktuell. Två målgrupper identifierades dock som svåra att nå vilket beaktas i kommande arbete. Dessa är gymnasieelever samt elever på fristående skolor i staden.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

◆ Uppfylls delvis

Utbildningsförvaltningen bedömer att nämnden sammantaget delvis har uppnått målet. Årsmål på indikatorerna inom området uppnås inte helt, bland annat uppgår andelen ekologiska livsmedel till 41,8 procent, jämfört med årsmålet 50 procent.

Indikator	Utfall 2019	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2018	Årsmål 2019	KF:s årsmål	Period
◆ Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	50,2 %			--	60 %	60 %	2019
◆ Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	41,8 %			41,08	50 %	50%	2019

Nämndmål:

Skolan bidrar till en hållbar livsmiljö

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

FN:s globala hållbarhetsmål "Agenda 2030" och lärande för hållbar utveckling är en självklar del av verksamheten. Det finns övergripande strategier för energihushållning, kosthållning och hållbar utveckling. Detta vävs även in i undervisningen för att synliggöra betydelsen av det personliga ansvaret för vår gemensamma livsmiljö och hälsa.

Hållbar utveckling

Förvaltningen arbetar för att främja hållbar utveckling ur ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt perspektiv med utgångspunkt bland annat i Agenda 2030 och Stockholms stads miljöprogram 2016-2019. Arbetet för att utveckla lärandet för hållbar utveckling ska ske i samarbete med stadens andra förvaltningar och myndigheter, det civila samhället och näringslivet.

Under 2019 har den tidigare genomförda kompetensutbildningen för lärare kring klimatfrågor utvecklats till en klimatvandring i samarbete med Bolincentret för klimatforskning vid Stockholms universitet, Vetenskapens hus samt Stockholms miljöförvaltning. Klimatvandringen testades av elever och även av medarbetare inom förvaltningen med efterföljande utvärdering. Fortbildningen fick positiva omdömen från deltagarna. Vid fyra tillfällen har klimatvandringar erbjudits under hösten, de har inte varit fullbokade men förvaltningen ser ett ökat intresse. Utvärdering samt planering för 2021 kommer att ske i januari 2020.

En utredning kring ytterligare en naturskola har genomförts och utbildningsnämnden har beslutat att införa ytterligare en mobil naturskola med bas i södra delen av staden. Den utredning som har gjorts kring nyttjandegraden av naturskolorna visade stor variation av

nyttjandegrad över staden vilket har resulterat i beslutet att naturskolorna har fått ett geografiskt ansvarsområde att bevaka. En ledningsgrupp för naturskolorna har etablerats under året för att få en samordning av insatser.

Ett samarbete har under året etablerats med Baltic Sea Science Center i syfte att få ökad kunskap kring Östersjön i stadens skolor.

Arbetet för att utveckla lärande för hållbar utveckling genom samarbeten med stadens andra förvaltningar och myndigheter, det civila samhället och näringslivet har i första hand skett på skolnivån. Förvaltningens verksamheter har under 2019 ökat återbruket av möbler och inventarier genom att använda Stocket, tjänsten från serviceförvaltningen som bidrar till bättre klimat (<https://socket.stockholm.se/>). Utbildningsförvaltningen är genom skolorna stadens största nyttjare av tjänsten. Det framgångsrika arbetet med att utveckla och samordna återbruket av möbler och inventarier har skett genom Campus Konradsberg i samverkan med Stocket. Behovet av lämpliga lokaler, dels för att tillfälligt lagra möbler och inventarier, dels för att magasinera vid längre skolevakueringar har under året inte lösts permanent. De förrådsmöjligheter som finns på Campus Konradsberg och i Enskede gårds gymnasiums lokaler samt tillfälliga lokaler som SISAB upplåtit räcker inte till.

Skolmåltider och avfallshantering

Reviderade riktlinjer för skolmåltider antogs av utbildningsnämnden under våren 2019. De nya riktlinjerna har under året implementerats i alla grund- och gymnasieskolor. Kompetensutvecklingsinsatser har genomförts i livsmedelssäkerhet, där en ny leverantör av utbildningar upphandlades i mitten av 2019. En tvådagarskonferens genomfördes för stadens alla skolkökschefer med fokus på miljö- och klimat utifrån ett livsmedelsperspektiv.

Under hösten 2019 genomfördes projektet ”Planetens mat” med åtta skolor och fyra förskolor i syfte att minska klimatpåverkan från måltiderna, öka användningen av ekologiska råvaror och minska tallrikssvinnet. Skolorna har inom projektet erbjudits utbildningar i teoretisk och praktisk specialkost, där ett stödmaterial har utformats och finns tillgängligt för alla skolor. Inom projektet har även klimat- och näringsberäknade recept tagits fram. En upphandling av ett kostdatasystem för närings- och klimatberäkningar av skolmåltiderna vid samtliga skolor påbörjades under året, men avbröts på grund av högt pris och låg konkurrens. Förvaltningen fortsätter att föra en dialog inom staden om ett stadsgemensamt system för närings- och klimatberäkning av måltider.

Nya livsmedelsavtal för staden har upphandlats och implementerats i verksamheterna. De nya avtalen har ett större utbud av ekologiska produkter och möjliggör därför för skolorna att nå stadens mål om andel ekologiska inköpta livsmedel. Stadens utgångspunkt i upphandlingen har varit att de kött-, fågel- och mjölkprodukter som ingår i anbudssortimentet ska vara i nivå med svensk djurskyddslagstiftning och restriktiv antibiotikaanvändning.

109 skolor anger att de på något sätt sorterar matavfall för biologisk behandling, vilket är en ökning med 20 enheter sedan 2018. Flera skolor nämner arbetet för att minska matsvinn (både tallrikssvinn och produktionssvinn) som ett konkret sätt att kunna påverka miljöarbetet inom verksamheten och även involvera eleverna. Det handlar också om resursanvändning, eftersom minskat svinn innebär att pengar som inte läggs på kastad mat kan användas i verksamheten på ett bättre sätt. Några skolor som på grund av ombyggnader bedriver sin verksamhet i tillfälliga lokaler, anger att de saknar utrymme för matavfallssortering. När lokalerna är färdigställda kan de påbörja eller fortsätta med matavfallssortering.

Hälften av skolornas hämtställen för avfall har möjlighet till matavfallsinsamling. Totalt antal hämtställen inom skolornas lokaler är 243 stycken, vilket betyder att *en* skola kan ha *flera* hämtställen. Antalet hämtställen med matavfallsinsamling är 122.

Agenda 2030

Utbildningsnämnden är målsansvarig för två av målen i Agenda 2030, *Ingen hunger* (mål 2) och *God utbildning för alla* (mål 4). Under 2019 genomförde förvaltningen en målanalys för bägge målen i syfte att identifiera utmaningar och utvecklingsområden samt redovisa kopplingar till relevanta styrdokument. Främst handlar det om bristande likvärdighet i skolan, skillnader i studieresultat, stora skillnader i den vuxna befolkningens utbildningsnivå, liksom brist på lärare. Genomförda insatser för ökad måluppfyllelse inom dessa områden redovisas under nämndmålen 1.3.1 samt 3.2.

Indikator	Utfall 2019	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2018	Årsmål 2019	KF:s årsmål	Period
 Antal skolor som har genomfört checklista för skolmåltider och som uppfyller utbildningsförvaltningens grundläggande krav på måltidsverksamheten	139 följer upp*			--	167 följer upp		2019
 Enheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling	109 sorterat			90 sorterat	80 sorterar		2019

* Skolornas rapportering för 2019 pågår till och med den 31 januari och slutligt utfall kan inte anges ännu.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förebygga uppkomsten av avfall och öka insamlingen av matavfall	2019-01-01	2019-12-31	
 Ge stöd till skolorna kring att skapa tillgängliga, inkluderande och säkra lösningar för skolmåltider med hänsyn till elever med matallergi och annan överkänslighet mot födoämnen (t.ex. gluten, laktos).	2019-01-01	2019-12-31	

KF:s inriktningsmål:

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Det samlade utfallet av indikatorer under målområdet pekar på att målet delvis är uppfyllt. Förvaltningen vill ändå ange hel måluppfyllelse med tanke på de mycket omfattande åtgärder för kompetensförsörjning och kompetensutveckling som genomförts under året. Det gäller medarbetare inom såväl den egna regins grundskole- och gymnasieskoleverksamheter som stadsdelsnämndernas och enskilda huvudmäns förskolor. De åtgärderna speglas inte i någon indikator, men är av allra största vikt för att upprätthålla kvaliteten i verksamheterna.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

● Uppfylls helt

Utbildningsförvaltningen bedömer att målet har uppnåtts helt. Det ekonomiska resultatet är i balans. Genom bland annat åtgärder som påbörjades under våren har det befarade underskottet i tertialrapport 2 om 25 mnkr efter resultatfonder vänts till ett överskott om 3,4 mnkr. Resultatfonderna minskar med 118,9 mnkr.

Investeringsutgifterna uppgår till 118,6 mnkr jämfört med investeringsbudget 135,0 mnkr.

Indikator	Utfall 2019	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2018	Årsmål 2019	KF:s årsmål	Period
● Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %			100 %	100 %	100 %	2019
◆ Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100,6 %			99,2 %	100 %	100 %	2019
● Nämndens prognossäkerhet T2	0 %			-1 %	+/-1 %	+/- 1 %	2019

Nämndmål:

Det ekonomiska resultatet är i balans

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Nämndens verksamheter håller budget. Goda analyser bidrar till att prognossäkerheten är hög.

Det ekonomiska utfallet och bokslutsinformation finns i avsnitt Uppföljning av ekonomi.

Förvaltningen har under året, i överensstämmelse med utbildningsnämndens riktlinjer för EU-arbetet, lagt fokus på samverkan inom ramen för Eurocities. De årliga nätverksträffarna inom arbetsgruppen ”Education” har hållits i Barcelona och Wien. Nätverksträffarna skapar möjligheter att hitta framtida projekt- och samarbetspartners, ta del av och dela med sig av goda exempel städerna emellan samt stärka och bevaka de stadsgemensamma intressena i Europa.

EU:s medlemsländer står inför likartade utmaningar inom utbildningsområdet: integrering av nyanlända inom skolsystemet, digitalisering, kompetensförsörjning, skollokaler i urban miljö och ökade skillnader i resultat mellan olika elevgrupper. Intresset för Stockholms skolor och skolsystem är fortsatt stort. Förvaltningen har tagit emot och förmedlat ett femtiotal internationella besök under året; främst från Nordeuropa, men också Asien, mellanöstern och Nordamerika. Delegationernas fokus har bland annat legat på inkludering, mänskliga rättigheter, digitalisering, förskola, skollokaler och fritidshem.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Delta i EU-projekt som bidrar till verksamhetsutveckling	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Delta i EUROCITIES-nätverket och specifika nätverk inom EUROCITIES för kunskapsinhämtning och erfarenhetsutbyte	2019-01-01	2019-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

◆ Uppfylls delvis

Utbildningsförvaltningen bedömer att målet delvis har uppnåtts. Utfallet från medarbetarenkäten, för indikatorer om sjukfrånvaro samt andel elektroniska inköp påverkar bedömningen av måluppfyllelse.

Indikator	Utfall 2019	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall 2018	Årsmål 2019	KF:s årsmål	Period
◆ Aktivt Medskapandeindex	78	77	78	79	82	82	2019
◆ Andel elektroniska inköp	55 %			53 %	60 %	tas fram av nämnd	2019
◆ Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	83,3 %			19,12 %	100 %	tas fram av nämnd	2019
● Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %			100 %	87 %	87%	2019
◆ Index Bra arbetsgivare	82			83	85	85	2019
◆ Sjukfrånvaro*	5,2%	4,0 %	5,7%	5,4 %	5 %	tas fram av nämnd	2019
◆ Sjukfrånvaro dag 1-14*	1,93 %	1,91 %	1,94 %	2 %	1,8 %	tas fram av nämnd	2019

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Kommunstyrelsen ska tillsammans med utbildningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och servicenämnden utveckla gällande upphandling av livsmedelsprodukter som minskar klimatpåverkan samt säkerställa att staden ställer krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i livsmedelsproduktionen motsvarande svensk nivå i stadens upphandlingar	2019-01-01	2019-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen, Stockholms Stadshus AB, exploateringsnämnden, utbildningsnämnden, idrottsnämnden, SISAB och Micasa ska genomföra pilotprojekt för externa inhyrningar i syfte att vidareutveckla kompetens och organisation utifrån lagen om offentlig upphandling, LOU. Nämnder och bolag har genomförandeansvar och kommunstyrelsen svarar tillsammans med Stockholms Stadshus AB för den strategiska inriktningen	2019-01-01	2019-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att ta fram en handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för barnskötare och förskollärare	2019-01-01	2019-08-31	

Nämndmål:

Utbildningsförvaltningen är en attraktiv arbetsgivare för chefer, medarbetare och framtida medarbetare

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Utbildningsförvaltningen är en arbetsgivare med attraktiva arbetsvillkor. Förvaltningen utvecklar, behåller, attraherar, rekryterar och introducerar kompetenta och engagerade medarbetare som tar initiativ till och får möjlighet att utveckla sig själva och sitt uppdrag. Arbetsmiljön på utbildningsförvaltningens samtliga arbetsplatser är god och erbjuder och stimulerar medarbetare att utveckla verksamheten. Arbetet med strategisk kompetensförsörjning säkerställer att medarbetare på alla nivåer har den kompetens som behövs för att skapa den bästa skolan för varje elev. Lärarna kan fokusera på undervisningen.

Kompetensförsörjning

Utbildningsförvaltningens långsiktiga och strategiska arbete inom kompetensförsörjningsområdet har fortsatt under 2019. Förvaltningens verksamheter står inför kompetensförsörjningsutmaningar med brist på såväl utbildade lärare som andra yrkeskategorier som till exempel inom elevhälsans professioner. Förvaltningens utmaningar kräver ett målmedvetet och långsiktigt arbete som sträcker sig många år framöver.

För att möta rekryteringsbehovet arbetar utbildningsförvaltningen strategiskt med kompetensförsörjningens alla delar – utveckla och behålla, attrahera, rekrytera och introducera och samtliga delar ska utvecklas och kvalitetssäkras på alla nivåer i organisationen. Att arbeta för att öka läraryrkets attraktivitet, nyansera bilden av skolan och stärka Stockholms stad som arbetsgivare blir allt viktigare till följd av det stora rekryteringsbehovet. Attraktiva anställningsvillkor, en god arbetsmiljö och möjligheter till kompetensutveckling ska finnas. Nämnden antog under våren 2019 en kompetensförsörjningsplan med analys och åtgärder för att möta de långsiktiga behoven inom kompetensförsörjningsområdet.

Utåtriktat arbete för att locka fler till Stockholms stad och läraryrket

Förvaltningen bedriver ett kommunikativt och utåtriktat arbete för att kommunicera arbetsgivarvarumärket, öka intresset för läraryrket och Stockholms stad som arbetsgivare. Förvaltningen arbetar för att bredda och nyansera bilden av skolan genom att ge relevanta bilder av att arbeta i skolan samt visa på komplexiteten i läraryrket och rektorsrollen. Med fler

berättelser från skolans värld vill förvaltningen också ge en röst åt lärare, skolledare och andra medarbetare i stadens skolor för att öka den interna stoltheten. Denna kommunikation syns i olika interna och externa kommunikationskanaler, framför allt i sociala medier.

Som lärare i Stockholms stad finns möjlighet att utvecklas i den pedagogiska rollen och göra karriär inom läraryrket. Lärare har tillgång till kompetensutveckling, nätverk och seminarier.

Under våren 2019 gjordes en nysatsning på digitala kanaler och instagramkontot [whyouarealarare](#). Syftet är att sprida fler positiva bilder av läraryrket och skolan samt att ge autentiska berättelser från stadens skolor. De som följer instagramkontot får en inblick i en medarbetares arbetsdag.

Förvaltningen fortsätter att delta på relevanta arbetsmarknadsmässor för att möta nya blivande medarbetare och stärka arbetsgivarvarumärket. Förvaltningen har under våren även anordnat två seminarier för studenter vid lärarutbildningen. Under seminarierna har lärarstudenterna haft möjlighet att få möta erfarna lärare och rektorer.

Stärkt introduktion för nyanställda nyexaminerade lärare

En god introduktion av nyanställda och nyexaminerade lärare har identifierats som en särskilt viktig faktor för att rekrytera och behålla nya lärare på arbetsplatsen och i professionen. Förvaltningen har under året arbetat för att stärka nyexaminerade och nyanställda lärare i sin yrkesroll och verka för att lärare får en bra introduktion. En undersökning av hur nyanställda nyexaminerade lärare upplevt sin introduktion har genomförts för att ge underlag till det fortsatta arbetet. Under hösten har en seminarieserie riktad till nyexaminerade nyanställda lärare erbjudits och möjligheten till stöd av senior lärare har introducerats. Arbetet kommer att fortgå under 2020.

Kompletterande kompetenser

Utbildningsnämnden har enligt uppdrag från kommunfullmäktige bedrivit ett pilotprojekt kring hur kompletterande kompetenser i form av lärarassistenter och studiepedagoger kan introduceras i verksamheten. Syftet med projektet var att få kunskap om hur kompletterande kompetenser kan bidra till att avlasta lärare så att de i högre grad kan fokusera på undervisningen. Projektet syftade också till att identifiera arbetsuppgifter som inte nödvändigtvis behöver utföras av legitimerade lärare.

Pilotprojektet är slutfört och sammanställt i en slutrapport. Resultaten visar att det finns potential och vinster i att omdisponera vissa arbetsuppgifter från lärare till andra funktioner. Ett tydligt resultat är att det inte är administrationen som lärarna upplever som betungande utan det elevsociala arbetet. Resultaten visar vidare att behoven skiljer sig mellan skolor och stadier inom en skola. Vilka arbetsuppgifter som kan omdisponeras och vilka funktioner som ska utföra dem ser olika ut. En viktig insikt i projektet är att varje skola måste genomföra en analys av sin organisation för att kunna avgöra vilken organisatorisk förändring och, i

förekommande fall, vilken kompletterande kompetens som behövs. En kompletterande kompetens måste sättas i relation till hela skolans organisation och de gränssnitt som uppstår i relation till alla funktioner samt och roller inom skolan.

Under sommaren 2019 beslutade regeringen om ett statsbidrag för att stimulera anställning av lärarassistenter. Statsbidraget har varit tillgängligt från höstterminen 2019 och bidragsramen för Stockholms stad uppgår till 28,6 mnkr. För att ta del av statsbidraget krävs att insatsen till hälften finansieras av huvudmannen. I Stockholms stad har totalt 15 skolor ansökt om statsbidraget. Totalt omfattar ansökan 52 nya lärarassistentstjänster motsvarande totalt 45 årsarbetare. Utbildningsförvaltningen har ansökt om 3,1 mnkr av bidragsramen.

Digital vikarieförmedling i egen regi

Projektet *Mobila lärarteam* har under året pågått i ett grundskoleområde och en uppföljning har genomförts. Projektet innebär att förvaltningen anställer vikarier i en central vikariepool och att skolorna använder en digital tjänst för att boka in dessa vikarier. Uppföljningen visar att arbetsgivarvarumärket stärks gentemot stadens vikarier och att vikarieanskaffningen underlättas på skolorna. Uppföljningen visar även att projektet varit en rekryteringsplattform för lärarstudenter, deltagare i projektet *Från nyanländ till nyanställd*, pensionerade lärare och personer med annan akademisk utbildning.

Förvaltningen har beslutat att fortsätta arbeta med den centrala vikariepoolen i nuvarande form till och med vårterminen 2020. Förvaltningen har under hösten påbörjat en utredning för att se över förutsättningar och kostnader för att införa en utökad vikarieförmedling i egen regi enligt den modell som testats.

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)

Utvecklingen av den verksamhetsförlagda utbildningen fortsätter i samarbete med främst Södertörns högskola och Stockholms universitet. Utifrån gjorda utvärderingar av övningsskoleprojektet har Stockholms Universitet beslutat att i samarbete med kommunerna organisera VFU i kluster vilket innebär en större koncentration av studenter inom skolor och områden. En gemensam plan för förskola, grundskola och gymnasieskola har tagits fram och en tidplan för genomförandet är upprättad med målet att klusterorganisationen ska vara fullt utbyggd 2024. Förvaltningen bedriver även ett arbete i samarbete med Södertörns Högskola för att utveckla VFU enligt CPU-modellen (Centrum för professionsutveckling).

Under 2019 har cirka 3 450 lärarstudenter varit inskrivna i VFU i Stockholms skolor och förskolor och arbetet för att erbjuda en likvärdig och kvalitativ verksamhetsförlagd utbildning är pågående. De lärarstudenter som gör och har gjort sin VFU i stadens skolor och förskolor utgör en bred grund för rekrytering och det är därför viktigt att medarbetare och chefer förmedlar en positiv bild av läraryrket och är goda ambassadörer för Stockholms stad som arbetsgivare.

Under våren har en VFU-handbok för Stockholms stads skolor tagits fram med en mall för lokal handlingsplan. Fyra lokalt förlagda handledarutbildningar har påbörjats under våren med sammanlagt cirka 130 deltagande lärare. Under året har en handledarutbildning riktad till lärare i fritidshem startats för att öka andelen handledare inom stadens fritidshem.

Teach for Sweden

Samarbetet med Teach for Sweden (TFS) fortsätter. Under läsåret 2018/2019 har 17 deltagare arbetat i stadens skolor inom ramen för samarbetet. Av den tvååriga utbildningen har 9 kandidater genomfört år ett och 8 kandidater har genomfört år två. Av de 8 deltagare som tog examen under våren arbetar 6 vidare i stadens skolor. Under läsåret 2019/2020 har 8 nya kandidater påbörjat sin utbildning och arbetar i staden inom ramen för TFS.

Från nyanländ till nyanställd

Sedan starten 2016 har utbildningsförvaltningen inom ramen för satsningen *Från nyanländ till nyanställd* haft kontakt med cirka 350 lärare och förskollärare med utländsk examen. Av dessa har 32 kunnat erhålla lärarlegitimation och ytterligare 40 av deltagarna läser kompletterande utbildning på universitetsnivå och är därmed på god väg. 29 deltagare har under året slutfört kursen Svenska som andraspråk 3 och är därmed också behöriga att söka kompletterande utbildning på universitetet. Genom aktiviteten har vägen till lärarlegitimation blivit snabbare och en stor anledning till detta är den praktik som stadens skolor och språkcentrum har kunnat erbjuda deltagarna. Totalt sedan starten 2016 har 380 praktikperioder kunnat genomföras.

Förvaltningen har under året haft för avsikt att utveckla traineelärartjänster. Försöket har hämmats främst på grund av ändrade finansiella förutsättningar då det statliga anslaget för nya extratjänster har dragits in. Av två deltagare som haft extratjänster går en in i tillsvidare tjänst i annan befattning och en har påbörjat kompletterande utbildning. Som alternativ till trainee-tjänster har Mobila lärarteam fungerat som en dörröppnare för deltagarna att arbeta i stadens skolor.

Förbättra stadens möjligheter att rekrytera speciallärare

Utbildningsnämnden har haft i uppdrag att utreda insatser som kan vidtas för att förbättra stadens möjligheter att rekrytera speciallärare till stadens skolor. Tillgången till specialpedagogisk kompetens är en kritisk resurs för att möta likvärdighetsuppdraget och säkerställa att elever som har behov av särskilt stöd får insatser av hög kvalitet. Behov av specialpedagogisk kompetens finns inom såväl elevhälsan som särskilda undervisningsgrupper och CSI-grupper. Bristen på speciallärare med rätt utbildning och behörighet är särskilt stor inom grund- och gymnasiesärskolans område, där den formella behörigheten är låg sedan behörighetsreglerna förändrades i samband med legitimationsreformen. Medelåldern för professionen är högre än för lärarkollektivet i stort och pensionsavgångarna förväntas vara stora de kommande åren. Till exempel är 26 procent av förvaltningens speciallärare 60 år eller äldre.

Insatser som kan vidtas för att förbättra tillgången till speciallärare och specialpedagoger rymms till viss del inom ordinarie kompetensförsörjningsinsatser, det vill säga insatser som riktar sig mot att utveckla, behålla, attrahera och rekrytera. Insatser ska långsiktigt säkerställa att Stockholms stads verksamheter är attraktiva arbetsplatser. Det kan för speciallärare och specialpedagoger handla om professionsstärkande insatser som goda karriärmöjligheter, ett bra introduktionsstöd, tillgång till professionsnätverk och centrala stödresurser och en professionell rekryteringsprocess. Insatser av den här typen stärker stadens arbetsgivarvarumärke och bidrar samtidigt till en högre kvalitet på de insatser som ges. Insatser kan också göras för att göra det möjligt för fler att läsa in en speciallärar- eller specialpedagogexamen. Speciallärar- och specialpedagogexamen är en vidareutbildning som befintliga lärare kan läsa inom ramen för lärarlyftet II eller i form en reguljär utbildning. Under 2019 beslutade förvaltningen att garantera grundskolor med lärare som fortbildar sig inom specialpedagogik ersättning för att erbjuda läraren 80 procent av lönen under studietiden. Det statsbidrag som staten ger inom ramen för Lärarlyftet har inte räckt för att fullt ut finansiera satsningen. Förvaltningen kommer under 2020 fortsätta att utreda möjligheterna för att fler lärare ska kunna vidareutbilda sig till speciallärare på delvis betald arbetstid.

Chefsprogrammet

Chefer inom utbildningsförvaltningen ska ges goda förutsättningar att leda och utveckla förvaltningens verksamheter. Inom ramen för förvaltningens chefsprogram erbjuds utvecklingsinsatser och stöd till stadens chefer för skapa hållbarhet och lyckas i sina uppdrag. Utbildningsförvaltningens chefsprogram arbetar i dialog med verksamhetsavdelningarna utifrån behov och efterfrågan.

Utbildningsinsatser inom chefsprogrammet har sin utgångspunkt i kompetenskompassen och arbetet med att förankra verktyget Kompetenskompassen fortgår. Verktyget är ett stöd för att hitta rätt vid rekrytering samt för att utveckla den enskilda chefen. I samarbete med gymnasieavdelningen har kravprofiler för rektor och biträdande rektor tagits fram för att tydliggöra skolledares uppdrag i gymnasieorganisationen.

En serie med rektorsseminarier, nätverk, utbildningsinsatser samt coaching har erbjudits samtliga skolledare under 2019 med teman som hållbart lärande, hållbart ledarskap, kollektiv intelligens och arbetsmiljö. En treårig utbildningsinsats för att stärka elevernas förståelse av sitt lärande och rektors ledning av densamma har påbörjats inom ramen för ”Synligt lärande” på 10 skolor. För att stärka ledarskapet på skolan har 27 skolor påbörjat ledningsgruppsutveckling och under året har det skett en ökning av efterfrågan på coaching/handledning som stöd i rektors yrkesprofession. Under 2019 har fem nätverk för rektorer genomförts. Nätverken har fokusområden som analys, kommunikation, FoU, erfarenhetsutbyte och handledning. Under våren 2019 har nätverk för enhetschefer startats i syfte att ge dem ett forum för kollegialt utbyte.

Under 2019 har 24 chefsrekryteringar (15 rektorer och 9 chefer vid central förvaltning) genomförts. Antalet rekryteringar har avtagit under 2019 jämfört med 2018 (35 chefer varav 29 rektorer och 6 chefer vid central förvaltning)

Introduktionsutbildningen Ny chef i utbildningsförvaltningen har genomförts i två omgångar under 2019. Som ett komplement till denna utbildning bjuds nyanställda rektorer in till introduktionsfrukost där de träffar nyckelfunktioner, andra nyanställda rektorer och får en övergripande bild av förvaltningen. Nyanställda rektorer erbjuds en senior rektor som mentor som en del i introduktionen och utvärdering har visat på hög uppskattning bland nyanställda rektorer.

Utbildningsförvaltningen erbjuder varje termin ledarskapsutbildning i två steg för lärare som är intresserade av karriärspåret chef. Under 2019 har cirka 180 medarbetare gått ledarskapsutbildning 1 och cirka 40 medarbetare har gått ledarskapsutbildning 2. Ett tredje steg i utbildningsförvaltningens chefsförsörjningsprogram har tagits fram för att ytterligare förbereda och meritera blivande skolledare. Antagningsprocessen har påbörjats 2019 och pilotutbildning startar mars 2020. I samarbete inom förvaltningen har fortbildningsinsatser för kökschefer inom chef och ledarskap genomförts hösten 2019.

Stärkta karriärvägar för lärare

Utbildningsförvaltningen har karriärspår för lärare som möjliggör goda utvecklingsmöjligheter på stadens skolor. Karriärtjänsterna utvecklingslärare, förstelärare och lärare med lektorat (forskarutbildade lärare med karriärtjänst som lektor) är egna befattningar och dessa grupper utgör nästan 1 100 av stadens lärare. Befattningarna förstelärare och lärare med lektorat är statligt reglerade karriärtjänster kopplade till statsbidrag. Tjänsterna syftar till att skapa god undervisning, som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, för alla elever.

Befattning	Sammanlagt	Varav kvinnor	Varav män
Förstelärare	941	715	226
Lärare med lektorat	24	14	10
Utvecklingslärare	108	80	28

Regeringen beslutade i juni om en ändring i förordningen (2014:145) om extra statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare i förskoleklasser och grundskolor i utanförskapsområden. Beslutet innebär att förstelärare på utpekade skolor kan få 10 000 kronor mer i lön per månad. Lärare med lektorat har inte fått motsvarande höjning. Det extra statsbidraget går till huvudmän med förskoleklasser och grundskolor i områden som definierats med en kod för Small Areas for Market Statistics, SAMS. För Stockholms stads del berördes skolorna i Rinkeby och Tensta (Askebyskolan, Elinsborgsskolan, Enbacksskolan, Gullingskolan, Hjulsta skola, Knutbyskolan, Kvarnbyskolan och Rinkebyskolan). Dessa har sedan hösten 2014 haft en extra tilldelning av karriärtjänster. Vid höstens rekvisition av det extra statsbidraget fanns 78 förstelärare på de utpekade skolorna som fått sammanlagt 10 000 kronor i

löneökning per månad. På Rinkebyskolan finns sedan höstterminsstart även en lärare med lektorat.

Leda Lärande 2019

Leda Lärande 2019 genomfördes den 26 september och var den sjätte konferensen i raden. Syftet är bland annat att erbjuda ett kvalificerat innehåll till karriärlärare och skolledare till stöd för professionsutveckling. Under dagen hölls två huvudföreläsningar – *Undervisningens centrala plats och lärarens överlägsna betydelse – om vikten av att finna och hålla balansen* samt *Skolutveckling på blodigt allvar*. På eftermiddagen genomfördes ett fyrtiotal seminarier under medverkan av externa forskare samt lärare och skolledare från utbildningsförvaltningens egna skolor.

Professionsutveckling för rektorer

En ny typ av längre professionsstärkande insatser för rektorer, har genomförts med rektorerna i två grundskoleområden. I det ena området har rektorerna genomfört litteraturstudier och deltagit i tre seminarier samt ett internat under ledning av en extern forskare. Fokus har legat på att stärka rektors ledarskap ur ett organisationsperspektiv tillsammans med kollegor och att skapa förståelse och tillit i rektorsgruppen för att skapa goda förutsättningar för undervisningsutveckling. I april deltog 13 av 17 rektorer i en studieresa till Ottawa för att studera skolsystemet i Kanada, som innehåller flera likheter med, men även skillnader mot det svenska systemet. Förutom att få värdefulla kunskaper och erfarenheter om de utmaningar och lösningar som finns där, var målet med resan att utveckla rektors ledarskap tillsammans med kollegor och skapa förståelse för varandra i rektorsgruppen. I det andra området har rektorerna inlett litteraturstudier och den valda litteraturen har under hösten diskuterats vid tre seminarietillfällen. En förvaltningsövergripande arbetsgrupp har beslutat att genomföra en kartläggning över de professionsutvecklingsinsatser som genomförs. Kartläggningen påbörjades under hösten 2019 och beräknas vara klar under våren 2020.

Fler utbildade barnskötare i fritidshem

Satsningen för att göra det möjligt för utbildade barnskötare inom fritidshem att läsa in en utbildning till barnskötare/elevassistent har fortsatt under 2019. Under våren har två grupper med totalt 49 medarbetare avslutat sin gymnasiala yrkesutbildning för barnskötare/elevassistenter. Förvaltningen fortsätter samarbetet med Midsommarkransens gymnasium och under hösten har 46 medarbetare påbörjat termin 1. Utbildningen genomförs under ett år med studier en dag per vecka.

För barnskötare och fritidsledare inom fritidshem har tre seminarier med olika teman anordnats under året. På seminariet om Lågaffektivt bemötande har 150 medarbetare deltagit, på seminariet om Neuropsykiatriska diagnoser har 169 medarbetare deltagit och på seminariet om Tydliggörande Pedagogik har 185 medarbetare deltagit.

Vidareutbildning till lärare i fritidshem

Under 2019 har vikarieersättning utbetalats för totalt 60 studerande barnskötare som läser den erfarenhetsbaserade utbildningen till lärare i fritidshem vid Södertörns högskola. Vikarieersättningen ersätter skolorna en dag per vecka.

För erfarna barnskötare har en fördjupningskurs anordnats i samarbete med Midsommarkransens gymnasium. Studierna bedrivs 1 dag per vecka under en termin och totalt har 18 medarbetare deltagit.

Nya Pedagog Stockholm

Under 2019 har förvaltningen lanserat webbplatsen nya Pedagog Stockholm. Webbplatsen skiljer sig visuellt, tekniskt och innehållsmässigt från sin föregångare. Nytt fokus är att vara en samlingsplats för utbildningsförvaltningens gemensamma erbjudande till pedagogisk personal. Därmed har Mediotekets utbud integrerats i webbplatsen. Webbplatsen är en första fungerande och användbar version som ska vidareutvecklas.

Kompetensförsörjning i förskolan

Personalens utbildning är den viktigaste faktorn för att barnen i stadens förskolor ska erbjudas en utbildning med hög kvalitet. Staden står inför stora utmaningar de kommande åren för att möta rekryteringsbehovet av förskollärare och barnskötare samt behålla och utveckla de som redan arbetar i stadens förskolor.

Förvaltningen ska inom ramen för sitt samordningsansvar verka för en god tillgång till barnskötare och legitimerade förskollärare i stadens kommunala och fristående förskolor. Förvaltningen ska även verka för ett gott ledarskap genom satsningar på förskolechefer och förskollärarnas pedagogiska ledarskap.

Rekryteringsbehovet av förskollärare och barnskötare i den kommunala verksamheten i staden förväntas ligga på cirka 1 100 personer per år de närmaste åren för att sedan öka till cirka 1 300 personer fram till år 2027. Det innebär att det krävs en rad strategiska satsningar på kort och lång sikt för att bibehålla en fortsatt hög kvalitet i stadens förskolor.

Insatser med medel från kompetensutvecklingsinsatsningen

Medel har beviljats inom utvecklingsområdet förskoleverksamhet för barnskötareutbildning; grundläggande- samt fördjupningsutbildning. Insatsen ska öka andelen utbildade barnskötare i stadens förskolor och därigenom stärka kvaliteten i den pedagogiska verksamheten för barnen. Utbildningen syftar till att höja deltagarnas kompetens kring förskolans uppdrag utifrån styrdokumentet samt öka kunskapen om aktuell forskning och nya arbetssätt. Utbildningsinsatsen ger den anställde möjlighet till professionsutveckling inom ramen för sitt arbete och stärker möjligheterna för staden att behålla medarbetare. På sikt kan även utbildningen inspirera barnskötarna att vidareutbilda sig till förskollärare. Se resultat av insatserna nedan.

Barnskötarutbildningar

Under våren genomfördes den andra terminen av två för att ge 60 tillsvidareanställda barnskötare en grundutbildning till barnskötare om 1 300 gymnasiepoäng, de tog examen i juni.

Förvaltningen har beviljats medel från stadens kompetensutvecklingssatsning och Sveriges Kommuner och Regioners omställningsfond. Två nya grundutbildningar till barnskötare startades på Midsommarkransen gymnasium hösten 2019 liksom två fördjupningsutbildningar för barnskötare med en äldre utbildning. Fördjupningsutbildningarna avslutades i mitten av december och 60 studerande fullbordade då den utbildningen medan grundutbildningarna fortsätter även våren 2020.

Vikarieersättning

Vikarieersättningen är en viktig satsning för att möjliggöra deltagande i ovan nämnda utbildningar och den erfarenhetsbaserade förskolläraryt utbildning vilket leder till en höjning av kompetensen och ökad andel förskollärare i stadens förskolor. Budgeterad kostnad för vikarieersättning 2019 var 21,9 mnkr. Under hösten 2019 har det skjutits till medel från stadens kompetensutvecklingssatsning för vikarieersättning för deltagarna i en ny fördjupningskurs med inriktning på skapande som startas vid Midsommarkransens gymnasium.

Antal överenskommelser om vikarieersättning 2017–2019

Nya överenskommelser	2017	2018	2019
Kommunala förskolor	185	180	184
Fristående förskolor	135	116	122
Totalt	320	296	306

Under året har 306 personer blivit beviljade vikarieersättning, något fler än 2018. Av dessa arbetar 184 i kommunala förskolor och 122 i fristående förskolor. Därtill tillkommer närmare 25 personer som studerar på högre akademisk nivå.

I grundutbildningen till barnskötare har vikarieersättning utgått för 43 deltagare i kommunala förskolor och 18 deltagare i fristående förskola. I fördjupningsutbildningen har 30 deltagare från kommunala förskolor och 3 i fristående förskolor genererat vikarieersättning. Sedan 2013 har 407 personer erhållit förskolläraryt legitimation med stöd av vikarieersättningen.

Uppdragsutbildning

I början av året publicerade förvaltningen ett upphandlingsunderlag för en uppdragsutbildning till förskollärare. Fram till i maj var det möjligt för lärosäten i Sverige att lämna anbud. På grund av bristande konkurrens beslutade förvaltningen att inte gå vidare med upphandlingen.

Kompetensförsörjning av förskolechef/rektorer

Cirka 40 procent av stadens rektorer för förskola går i pension de kommande fem åren samtidigt som andelen förskolebarn på sikt förväntas öka. För att möta det rekryteringsbehov

som finns av rektorer och biträdande genomför förvaltningen sedan flera år ett ledarskapsprogram för blivande chefer som riktar sig till förskollärare med ledningsuppdrag.

Programmet ger deltagarna en större insikt i vad uppdraget som rektor innebär, kunskaper om stadens styrsystem samt reflektioner om de egna ledaregenskaperna. Under våren slutfördes en omgång av Ledarskapsprogrammet för 25 deltagare. En utvärdering av de tre senaste utbildningarna visar att 90 procent av de svarande i hög grad eller helt instämmer i att utbildningen som helhet har varit givande och att 46 procent innehade en biträdande rektorstjänst när de besvarade enkäten.

Från den 1 juli 2019 ändrades skollagen vilket innebär att den som leder det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska benämnas rektor i stället för förskolechef. Det är också obligatoriskt att genomgå en befattningsutbildning på 30 högskolepoäng enligt samma krav som finns på rektorer i skolan. Under 2020 kommer förvaltningen tillsammans med stadsdelsförvaltningarna att följa upp hur många av rektorerna i förskolan som har genomgått den statliga befattningsutbildningen.

Under 2019 förbereddes en ny omgång av Ledarskapsprogram 1 under 2020 tillsammans med representanter för stadsdelsförvaltningarna. Inbjudan skickades ut i december.

Stadsövergripande kompetensutvecklingsinsatser i förskolan

Utbildningsförvaltningen genomför tillsammans med stadsdelsförvaltningarna kompetensutvecklingsinsatser riktade främst till chefer och ledare i stadens förskolor. Syftet med de övergripande kompetensutvecklingsinsatserna är att bidra till likvärdighet, ökad kompetens och verksamhetsutveckling inom centrala utvecklingsområden för stadens förskolor. Följande aktiviteter har genomförts under 2019 för att bidra till förvaltningens uppdrag.

- Förskolesummit
- Stöd i implementering av reviderad läroplan för förskolan
- Digitalisering i förskolan
- Arbete med nationella minoriteters rättigheter
- Språkutvecklande arbetssätt

Förskolesummit

Förskolesummit 2019 genomfördes i juni 2019 i lokaler vid Stockholms universitet. Syftet med konferensen var att bidra till verksamhetsutveckling i kommunala och fristående förskolor som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Konferensen ska medverka till att alla barn och vårdnadshavare erbjuds en likvärdig förskoleverksamhet av hög kvalitet samt bidra till kompetenshöjning för medarbetare i förskola genom att lyfta fram aktuell forskning.

Årets konferens erbjöd deltagaren totalt 25 föreläsningar, 6 keynotes och 19 valbara föreläsningar, vilket gör Förskolesummit till landets största ickekommersiella evenemang för förskola för forskare och praktiker.

Totalt deltog cirka 1 400 personer, de flesta från kommunala förskolor i staden men även cirka 100 personer från fristående förskolor i Stockholm och cirka 150 från andra kommuner. Goda exempel från kommunala förskolor i Stockholms stad visades i utställningar från stadsdelsförvaltningarna och även de stadsövergripande verksamheterna Kulan och Mediateket fanns representerade liksom Stockholms Universitet och Skolforskningsinstitutet. deltog.

Den sammanfattade upplevelsen är att Förskolesummit 2019 var ett väl genomfört arrangemang med ett utbud av föreläsningar som svarar mot de behov av kompetensutvecklande insatser som finns i förskolorna och som bidragit till ökad kunskap och fördjupade diskussioner. Konferensen är väl etablerad och lockar deltagare från såväl Stockholm med kranskommuner som från övriga landet utan någon form av annonsering. Förskolesummit får därmed betraktas som ett viktigt bidrag för att fortsätta lyfta fram aktuell forskning, stärka samarbetet mellan staden och högskolor/universitet, höja kvaliteten i stadens förskolor och lyfta fram förskolans roll som det första viktiga steget för barns utveckling och lärande i det nationella utbildningssystemet.

Reviderad läroplan – kompetensutveckling

Utbildningsförvaltningen har tillsammans med stadsdelsförvaltningarna genomfört kompetensutvecklingsinsatser riktade till chefer i stadens förskolor. Syftet är att ge stöd i implementering av reviderad läroplan för förskolan och inleddes med två föreläsningar i mars. Hans-Åke Scherp föreläste om *att skapa goda förutsättningar för kvalitetsarbete och implementering av förskolans läroplan*. Ann S Pihlgren föreläste om *Undervisning i förskolan – att skapa lärande undervisningsmiljöer*. Den direkta återkopplingen (via Mentimeter) från deltagarna vid föreläsningarna var att de i hög grad bidragit till ny kunskap som kommer göra nytta i förskolornas kvalitetsarbete.

För att stödja det pedagogiska ledarskapet har även två riktade utbildningsinsatser för förskolechefer i kommunala förskolor initierats. En kommunförlagd kurs omfattande 7,5 högskolepoäng om *Undervisning i förskolan*, genomfördes i samarbete med Uppsala universitet. Utbildningen har genomförts vid fem tillfällen under året och ett hundratal kommunala förskolechefer eller biträdande förskolechefer har deltagit. Kursen kommer att utvärderas av Uppsala universitet. Vidare pågår två forskningscirkel i samarbete med Malmö universitet där 13 kommunala förskolechefer deltar på temat pedagogiskt ledarskap. Aktiviteterna är pågående och följs upp efter att de är avslutade till hösten 2020.

Stadens självvärderingsmaterial Kvalitetsindikatorn har reviderats utifrån förändringarna i förskolans läroplan.

Långt och hållbart arbetsliv

Under 2019 har utbildningsförvaltningen fortsatt arbetet för att säkerställa att det systematiska arbetsmiljöarbete är av hög kvalitet och bidrar till en god arbetsmiljö som främjar hälsa och kontinuitet i verksamheten samt förebygger sjukfrånvaro. Förvaltningen har bland annat tagit

fram nya stödmaterial för att stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet, till exempel ett årshjul för skolors systematiska arbetsmiljöarbete, exempel på krisplan med checklistor, förslag på checklista för arbetet med gränsdragning mellan fritid och arbete och stödmaterial för hur enheterna kan arbeta med ensamarbete.

Ett målområde har varit att stärka samverkansgruppens roll som skyddskommitté, bland annat genom att partsgemensamt utveckla delar i samverkansutbildningen för chefer och skyddsombud kring förebyggande arbetsmiljöarbete, kommunikation och goda exempel i samverkan.

Förvaltningen har även gjort tillägg i anvisningarna till chefer avseende mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön för att säkerställa att förvaltningens verksamheter har kontinuerliga mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Förvaltningen har vidare reviderat befintligt stödmaterial och utbildningar utifrån det skolanpassade stödmaterial till Arbetsmiljöverkets föreskrifter om Organisatorisk och Social Arbetsmiljö, Skol-OSA, däribland APT-materialet kring OSA, exempelmallar för riskbedömningar och den grundläggande arbetsmiljöutbildningen. I skol-OSA finns texter som utvecklar föreskriftens paragrafer utifrån skolan och förskolan som arbetsplats med råd och tips på hur skolledare och samverkansgrupper kan arbeta med arbetsmiljöfrågor i skolan. Förvaltningen har under året valt att lyfta fram goda exempel från verksamheter kring hur de bland annat arbetat med organisatorisk och social arbetsmiljö samt hur verksamheterna kan arbeta med aktiva åtgärder mot diskriminering och för lika möjligheter. Arbetet med att sprida goda exempel kommer att fortsätta under 2020, bland annat om arbetet med att göra heltid till norm vid nyanställning och kring frågan om arbetsbelastning.

Förbättrad arbetsmiljö och minskad sjukfrånvaro

Förvaltningen uppvisar under 2019 en minskad total sjukfrånvaro jämfört med föregående år. År 2019 var den totala sjukfrånvaron 5,20 procent, 4,02 procent för män och 5,74 procent för kvinnor (sjukfrånvaro mäts rullande för 12 månader). Motsvarande siffror för 2018 var 5,4 procent avseende total sjukfrånvaro, 4,0 procent för män respektive 6,1 procent för kvinnor. Utfallet motsvarar dock inte årsmålet för 2019. Inom förvaltningen, liksom staden i övrigt, har kvinnor högre total sjukfrånvaro än män, men en fortsatt minskning har skett under 2019 i likhet med 2018. Korttidsfrånvaron (dag 1-14) uppgick 2019 till 1,93 procent (1,91 procent för män och 1,94 procent för kvinnor), vilket är lägre än 2018.

För att underlätta för chefer att utveckla arbetsmiljöarbetet på sina arbetsplatser och arbeta med friskfaktorer, som ett led att minska sjukfrånvaro och främja hälsa på arbetet, har förvaltningen bland annat fortsatt att tillhandahålla sjukfrånvarostatistik. För att stödja chefer att analysera sin verksamhet och ta fram ändamålsenliga insatser utifrån verksamhetens unika förutsättningar har förvaltningen, förutom att erbjuda lokal uppföljning på enheterna, tagit fram ett förslag på processtöd för verksamheter som har hög korttidsfrånvaro. Syftet är ge chefer och samverkansgrupper stöd i hur analys av korttidssjukfrånvaro kan göras. Förvaltningen har även sett över den organisatoriska och sociala skyddsronden och presenterat förslag på en ny enkät som ska kunna användas som ett komplement vid behov för

att undersöka den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Förvaltningen har i samarbete med bland annat företagshälsovården tagit fram två föreläsningar/workshops som ska kunna avropas av förvaltningens chefer för att användas i sina verksamheter. Dessa riktar sig dels till att stärka individens hälsa och livsbalans genom att identifiera och prioritera friskfaktorerna och genom ett aktivt medarbetarskap och en god kommunikation stärka gruppens friskfaktorer. Vidare har en chefsutbildning tagit fram för att utveckla chefernas förmåga att leda sig själva och andra mot friskfaktorer samt ett APT-material som chefer kan använda för att arbeta med feedback på arbetsplatsen. Målsättningen från förvaltningens sida är att tillhandahålla ett brett utbud av insatser av hög kvalitet som är lättillgängliga för chefer att använda i sin verksamhet och i sitt arbetsmiljöarbete.

För att säkerställa att arbetsskador och tillbud anmäls, utreds, åtgärdas och följs upp har förvaltningen under året tagit fram en ny rutin för uppföljning av incidentrapportering på förvaltningsövergripande nivå. För att säkerställa kunskap bland förvaltningens chefer och skyddsombud avseende arbetsskador, tillbud och incidentrapportering har avsnitt om incidentrapporteringsverktyget KIA tagits upp inom ramen för den grundläggande arbetsmiljöutbildningen och i programmet för ny chef i utbildningsförvaltningen. Vidare har ett APT-material tagits fram för att ge medarbetare inspiration till arbetssätt och verktyg för att arbeta med incidentrapportering. Med ökad kunskap hos förvaltningens medarbetare i KIA kring vad som ska rapporteras och hur det ska göras, kan kvaliteten i arbetsmiljöarbetet förbättras.

Lika rättigheter och möjligheter

Alla arbetsplatser på utbildningsförvaltningen ska präglas av en öppen, respektfull och jämställd arbetsmiljö fri från diskriminering där alla medarbetare har lika rättigheter och möjligheter. Förvaltningen har under året därför fortsatt genomfört flertalet aktiviteter för att främja målen om lika rättigheter och möjligheter på arbetet och förhindra diskriminering. Förvaltningen har bland annat genomfört en kommunikationssatsning i syfte att uppmärksamma medarbetare på funktionsnedsättning som diskrimineringsgrund och hur bristande tillgänglighet kan yttra sig på arbetsplatsen. Filmer från Diskrimineringsombudsmannen har publicerats och beskriver hur exempelvis en arbetsplats kan upplevas av någon som har en kognitiv funktionsnedsättning.

Ett särskilt fokus har även varit att synliggöra för både chefer och medarbetare vilka åtgärder i arbetsmiljön som kan genomföras för att säkerställa att alla oavsett diskrimineringsgrund har lika rättigheter och möjligheter på jobbet. För att säkerställa att tillgänglighetsarbetet ingår som en naturlig del i det arbetet har förvaltningen vidare uppdaterat befintligt stödmaterial utifrån att tillgänglighetsaspekten ska beaktas, såsom riskbedömningar/skyddsronder men också haft perspektivet i beaktande vid framtagande av nytt stödmaterial.

Utbildningsförvaltningen arbetar med att säkerställa att de rekryteringskrav som ställs för tjänster inom förvaltningen inte ska missgynna eller utestänga personer med funktionsnedsättning eller på annat sätt vara diskriminerande. I år har arbetet bland annat bedrivits genom förvaltningens fortsatta arbete med att ta fram typannonser för de vanligaste

befattningarna som kan användas av förvaltningens verksamheter. Vidare har information kring hur chefer kan förebygga diskriminering i samband med rekrytering tillhandahållits på intranätet för att ge ytterligare stöd till verksamhetens rekryterande chefer i aktuella frågor.

Förvaltningen arbetar för att säkerställa att riktlinjerna avseende kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier är väl kända i verksamheten och att alla medarbetare vet till vem de ska vända sig om de upplever sig utsatta. Avsnitt om riktlinjerna förekommer i flertalet av förvaltningens utbildningar som genomförts under året och information finns tillgänglig på intranätet. Årligen i uppföljningsenkäten kring enheternas systematiska arbetsmiljöarbete och i medarbetarenkäten undersöks bland annat kännedomen kring riktlinjerna avseende kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier. I årets medarbetarenkät hade 81 procent av medarbetarna på utbildningsförvaltningen svarat positivt (4 och 5, i en femgradig skala) på frågan att de känner till vart man ska vända sin om man upplever sig utsatt för kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier.

Handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för förskollärare och barnskötare

Projektet med att ta fram en handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för förskollärare och barnskötare avslutades 30 juni 2019. Under projektets tid har intervjuer och fokusgrupper med fem olika yrkesgrupper genomförts i stadens 14 stadsdelsförvaltningar. Detta för att undersöka professionens upplevelse av sin (förskollärarnas och barnskötarnas) arbetssituation samt av ledningen och styrningen av förskolan. Totalt har 42 fokusgrupper och 28 enskilda intervjuer genomförts. Under våren genomfördes det workshop i 13 av 14 stadsdelsförvaltningar, utifrån valda fokusområden. Avdelningscheferna för förskolan på stadsdelsförvaltningarna bjöd in barnskötare, förskollärare, förskolechefer, HR och fackliga företrädare för samtal i tvärgrupper. Även andra intressenter kunde bjudas in. Deltagarna valde utifrån intresse vilket område som de ville diskutera i mindre grupper. Alla reflektioner samlas in inför en kommande återkoppling till avdelningscheferna för förskola.

Slutrapporten tar upp 10 fokusområden som i intervjuerna återkommande beskrivits som dilemman i förskolepersonalens vardag. Handlingsplanen kan ses som en sammanfattning av de viktigaste förslag på åtgärder som framkommit i kartläggningen och som sedan måste anpassas efter den lokala kontexten på varje stadsdelsförvaltning eller på varje enhet eller förskola. Dessa fokusområden är 1. Grundläggande förutsättningar, 2. Närvarande ledarskap, 3. Tydliga roller och ansvar, 4. Minska på praktiska arbetsuppgifter, 5. Chefsutbildningar & mentorskap, 6. Frånvarohantering, 7. Inskolningar, 8. Introduktion av nyanställda, 9. Verksamhetsutveckling och 10. Hälsa.

Handlingsplanen kan ses som en sammanfattning av de viktigaste åtgärderna som framkommit i kartläggningen och som sedan måste anpassas efter den lokala kontexten på varje stadsdelsförvaltning eller på varje enhet eller förskola. De 10 områdena går i varandra och en åtgärd kan förbättra arbetssituationen för medarbetarna inom flera områden. Förskolan

är en komplex verksamhet där interaktionen mellan olika områden i handlingsplanen utgör viktiga förutsättningar för kvaliteten i helheten. Handlingsplanen ska ses som en del i stadsdelsförvaltningens, enheternas och förskolornas systematiska kvalitetsarbete och arbetsmiljöarbete.

Förhoppningen är att både handlingsplanen och slutrapporten ska bidra till att långsiktigt skapa de förutsättningar som förskolans medarbetare behöver för att kunna fokusera på sitt uppdrag och att både förskollärare och barnskötare ska uppleva att de har en god arbets-situation.

Eftersom projektet är avslutat och godkänt av styrgruppen har det överlämnats till de 14 stadsdelsförvaltningarna för implementering. Utbildningsförvaltningen har fått i uppdrag att stödja stadsdelsförvaltningarna i det fortsatta arbetet med handlingsplanen. Detta har bland annat skett genom en workshop med representanter från stadsdelsförvaltningarna som resulterade i en nulägesbeskrivning som blir ett underlag för kommande förskolerapport. Insatser vid stadsdelsförvaltningarna utifrån handlingsplanen kommer att inledas 2020 och först därefter kan effekter av arbetet börja följas upp.

Jämställdhetsanalys i tjänsteutlåtanden

Arbetet med att införa jämställdhetsanalyser i relevanta ärenden till utbildningsnämnden har prioriterats under året, och utfallet har också kontinuerligt förbättrats. I tertialrapport 1 redovisades utfallet 71 procent, i tertialrapport 2 redovisades 78 procent. För hela 2018 innehöll 19 procent av de relevanta tjänsteutlåtandena en jämställdhetsanalys.

I de fall där en barnkonsekvensanalys redovisas i tjänsteutlåtanden, är jämställdhet mellan pojkar och flickor en faktor. Information om barnkonsekvens- och jämställdhetsanalyser ingår i förvaltningens utbildning kring tjänsteutlåtanden som medarbetarna erbjuds.

Lön som verktyg för verksamhetsutveckling

Utbildningsförvaltningens löneöversyn 2019 avslutades i enlighet med stadens tidplan. De nya lönerna betalades ut före sommaren med undantag för medlemmar i Vårdförbundet samt oorganiserade inom avtalsområdet. På grund av en utdragen avtalsrörelse har dessa fått ny lön samt retroaktiv ersättning utbetald med novemberlönen. I enlighet med förvaltningens kvalitetsprocess har en utvärdering av löneprocessen samt redovisning av löneutfallet genomförts med samtliga större fackliga organisationer utom med Vårdförbundet.

Det partsgemensamma arbetet inom ramen för HÖK 18, det centrala kollektivavtal som träffats mellan Sveriges kommuner och regioner och Lärarnas samverkansråd, har fortsatt. Inför löneöversynen 2019 tog den partsgemensamma arbetsgruppen fram definitioner av de i HÖK 18 centrala begreppen, kontinuitet och erfarenhet, samt riktlinjer för rektorerna att utifrån dessa definitioner styra prioriteringarna i kommande löneöversyner. Årets löneöversyn visar en något minskad lönespridning för legitimerade lärare vilket är en indikator på att

lönesättande chefer tagit till sig avtalets intentioner och inom ramen för löneöversynen hanterat de obalanser i lönestrukturen som uppkommit på grund av marknadspåverkan.

Under hösten har arbetsgruppen tagit fram lönekriterier för lärare som ska användas i löneöversynen 2020 och framgent. Lönesättande chefer har i uppdrag att före årets slut implementera de nya lönekriterierna.

Pilotprojektet med syfte att öka attraktiviteten genom att ge ut ett lönetillägg till legitimerade lärare, utbildade fritidspedagoger samt biträdande rektorer vid två grundskolor med högt socioekonomiskt index avslutas den sista december 2019. De positiva effekterna av projektet tillvaratas i en modell där rektor i skolor med högt socioekonomiskt index kan besluta om ett tidsbegränsat lönetillägg för särskilt marknadskänsliga och skickliga legitimerade lärare, förskollärare, biträdande rektorer, kuratorer, psykologer och skolsköterskor. Modellen förutsätter att utrymme finns inom skolans budgetram.

Upphandling och avtalsförvaltning

Under 2019 har förvaltningen fortsatt utveckla stödet till verksamheterna vad gäller upphandling, inköp och avtalsförvaltning.

Upphandlingar som slutfördes under 2019 var bemanningstjänster inom elevhälsan, handledningstjänster, byggservice (hantverkstjänster), projektledare tekniska konsulter, material och utrustning till textilslöjd- och musikundervisningen samt ramavtal för lokalvård söderort och västerort. Miljökrav och arbetsrättsliga krav har ställts i nämndens upphandlingar där det varit relevant. Implementering av dessa avtal pågår och fortsätter under 2020. Upphandlingen gällande lokalvård för innerstadens skolor är dock överprövad.

Under året påbörjades upphandlingar av utrustning till undervisningen i idrott, trä- och metallslöjd samt hantverksprogrammen, kemi- och fysik, reparation och service av storköksutrustning, pedagogiska bemanningstjänster, låssmeds- och glasarbeten samt övervakningskameror.

För att underlätta grund- och gymnasieskolornas upphandlingar av måltidsverksamhet på entreprenad finns sedan tidigare upphandlingsunderlag och dessa har reviderats samt uppdaterats i förhållande till stadens krav på djurskydd, livsmedel, miljö, transporter och nämndens riktlinjer för skolmåltider samt övriga krav som följer av regelverket för offentliga upphandlingar och stadens styrdokument. Att skolorna använder gemensamma upphandlingsunderlag underlättar i upphandlingsprocessen och minskar kostnaden för genomförandet och effektiviserar avtalsuppföljningen. Ett gemensamt underlag ger också igenkänning och skapar en tydlig profil för förvaltningens måltidsupphandlingar vilket underlättar för de leverantörer som väljer att delta i dessa upphandlingar.

Stödmaterial och underlag för direktupphandling, att användas när ramavtal saknas, har tagits fram och tillgängliggjorts på intranätet.

Förvaltningens plan för avtalsuppföljning har reviderats och en tydligare struktur för uppföljningsprocessen definierats. I samtliga lokala ramavtal finns beskrivet hur avtalen ska följas upp under avtalstiden vad gäller seriositet och kvalitet. Under året har förvaltningens resurser för avtalsuppföljning förstärkts med särskilt fokus på verksamhetskritiska avtal såsom bemanningstjänster till elevhälsan och de pedagogiska verksamheterna (inhyrning av vikarier) samt lokalvård på entreprenad.

Förvaltningen har under året deltagit i stadens centrala och gemensamma upphandlingar såsom systemstöd för elektronisk upphandling (e-upphandling) och ny avtalskatalog, ljuskällor, järnhandelsvaror, dryckesautomater, budtransporter, postförmedlingstjänster, flyttjänster, livsmedel med mera.

För att säkerställa att beställningar (avrop) sker på rätt sätt och till avtalade priser ansluts samtliga lokala ramavtal till stadens inköpssystem Agresso. Beställningar via Agresso underlättar bland annat uppföljning av avtalstrohet, genomförda direktupphandlingar och att för beställarna relevant produktsortiment finns att tillgå då systemet medger uppföljning på artikelnivå.

Under året har förvaltningen fått tillgång till ett verktyg för att analysera förvaltningens inköp från stadens ramavtal men även köp utanför gällande avtal. Genomförda inköpsanalyser har visat på några avtalsområden där ramavtal saknas och dessa har lyfts in i nämndens upphandlingsplan för 2020.

Förvaltningen har deltagit aktivt i stadens gemensamma projekt VINST (verktyg för inköp i Stockholms stad). Projektet omfattar flera olika delar däribland att utveckla arbetssätt inom upphandling, inköp och inköpsanalys samt kategoristyrning. Lokalvård är en av flera kategorier som ingår i stadens kategoristyrning och förvaltningen ansvarar för denna kategori. I uppdraget ingår att samordna och utveckla lokalvården för stadens samtliga förvaltningar och bolag. För detta uppdrag har en kategoriledare anställts. Arbetet under 2019 har lett till att kategoridefinition och kategoriprofil för stadens lokalvård är fastställda. Övriga kategorier inom kategoristyrningsarbetet där förvaltningen deltar med resurser är måltider och livsmedel, vitvaror och storkök samt möbler och inredning.

Inköp

Utbildningsförvaltningen följer kontinuerligt upp andelen elektroniska inköp. Avdelningar eller enheter med ett lågt systemutnyttjande får stöd för att inköpsrutinerna ska kunna följas. Systemutnyttjandet uppgår till 55 procent för utbildningsförvaltningen, att jämföra med årsmålet 60 procent. Under hösten 2019 har ett omfattande arbete påbörjats för att ge en

förståelse för hur avtalen ska avropas. Viss positiv förändring i detta hänseende kan noteras till exempel avseende bemanning av pedagogiska tjänster.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Identifiera befintliga brister i tillgängligheten i verksamhetens arbetsplatser för medarbetare med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga (syn, hörsel, kognitiv förmåga). Dokumentera bristerna i en åtgärdsplan. Åtgärda bristerna.	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Informera alla medarbetare om funktionsnedsättning som diskrimineringsgrund och om brister i tillgänglighet som en form av diskriminering.	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Samordna tillgänglighetsarbetet med det systematiska arbetsmiljöarbetet.	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Se över rekryteringskrav som kan missgynna eller utestänga personer med funktionsnedsättning, eller som på annat sätt kan vara diskriminerande.	2019-01-01	2019-12-31	
✓	Ställ krav på tillgänglighet och användbarhet vid upphandling av digitala tjänster och produkter.	2019-01-01	2019-12-31	

Bedömning av nämndens interna kontroll

Utbildningsnämnden bedömer att den interna kontrollen under år 2019 varit tillräcklig. Internkontrollplanen för 2019 har omfattat följande områden, IT-säkerhet, SL-kort vid kommunala gymnasieskolor, prognossäkerhet, skolmåltid samt administrativa rutiner avseende ekonomi och personal på de kommunala skolorna.

Delar av uppföljningen består av kontroller av förvaltningens enheters arbete med intern kontroll. Under året har den interna kontrollen följts upp vid 36 av förvaltningens enheter, mot planerade 40. Besök har blivit inställda på grund av att enheter lagts ned eller varit på gång att läggas ned samt på grund av personalförändringar.

Utöver aktiviteterna i internkontrollplanen har förvaltningen genomfört externa granskningar av vid fem enheter. Granskningarna har fokuserat på bisysslor samt på otillåtna direktupphandlingar. En av granskningarna har lett till polisanmälan för misstänkta oegentligheter. Övriga granskningar har lett till att den interna kontrollen vid de granskade skolorna har förbättrats genom att interna rutiner vid de enheterna har ändrats.

I bilaga 8 finns rapporten över genomförd internkontroll.

Kvalitetsarbete

System för systematiskt kvalitetsarbete

Forskning och utvärderingar av olika slag konstaterar att ett välfungerande systematiskt kvalitetsarbete är en framgångsfaktor för att utveckla en verksamhets resultat. Under året har utbildningsförvaltningen fortsatt sitt arbete med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på skol- och förvaltningsnivå i syfte att stärka den strategiska styrningen och ledningen av verksamheten.

En bärande del i förvaltningens kvalitetsarbete är de dialoger som årligen genomförs mellan grundskolechef och respektive skolas ledningsgrupp samt mellan gymnasiechef och respektive skolas rektor. En central del i förvaltningens utvecklingsarbete har därför varit att utveckla de förberedande analyserna och säkerställa att alla relevanta aspekter belyses så att resultatdialogerna har rätt fokus utifrån skolans behov och förvaltningens prioriterade områden. Förvaltningens ambition är att utveckla det förvaltningsövergripande kvalitetsarbetet på ett sådant sätt att det blir utvecklingsdrivande på skolnivå och att eventuella behov av centrala stödinsatser identifieras och samordnas på ett effektivt sätt.

Kvalitetsarbetet inom grundskola och gymnasieskola har utgått från de behov som identifierats inom respektive skolform och beskrivs närmare i bilaga 6 och 7.

Förvaltningen ska genom sitt samordningsuppdrag bidra till en likvärdig förskola med hög kvalitet för alla barn. Vidare har utbildningsnämnden i samarbete med kommunstyrelsen ansvar för uppföljning av stadens förskola. Det senare innebär att förvaltningen på olika sätt följer upp utvecklingen och resultaten i förskolan.

En av förvaltningens viktigaste strategier för att bidra till en likvärdig förskola med hög kvalitet är att stödja huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Under året har det bland annat gjorts genom att ge återkoppling på stadsdelsnämndernas kvalitetsredovisningar och i förskolerapporten ge en samlad bild av stadens förskoleverksamhet med rekommendationer om fortsatt utvecklingsarbete. Tillsynen har med detta syfte riktats till huvudmannanivån och egenkontrollen för de fristående förskolorna har digitaliserats. Den kommunala utvärderingen har utvecklats för att ännu bättre stödja stadsdelsförvaltningarna och de kommunala förskolornas kvalitetsarbete och information till både kommunal och fristående förskolor har utvecklats genom att samlas i återkommande Nyhetsbrev. Stödet till finsk förskoleverksamhet har till stora delar handlat om att utveckla arbetet med digitala verktyg.

Redovisning av synpunkter och klagomål

Stockholms stads klagomålshantering för 2019 framgår av webbplatsen <http://www.stockholm.se/ForskolaSkola/Synpunkter--klagomal/>.

Grundskola

På skolornas webbplatser finns ett formulär som kan användas av vårdnadshavare för att rapportera in synpunkter och klagomål. Formuläret ska ses som ett av fler sätt för skolorna att möta klagomål och synpunkter, idag tas de ofta emot via e-post, telefonsamtal eller löses på plats i samtal med elevens lärare eller fritidshemskontakt.

Den gemensamma sammanställningen från grundskolorna visar att det under det första halvåret 2019 har rapporterats in 710 klagomål och synpunkter via webbformuläret. Av dessa är 363 klagomål som rör diskriminering och kränkande behandling av barn/elev. Dessa klagomål finns också inom ramen för anmälan till huvudmannen gällande kränkande

behandling. En stor del av anmälningarna handlar om vardaglig konfliktlösning och löses genom samtal och överenskommelser. Många skolor anger att det oftast handlar om upplevda kränkningar elever emellan och i mindre utsträckning mellan personal och elev. Skolorna arbetar kontinuerligt med frågor kring trygghet och trivsel.

Antalet klagomål som gäller elevs/barns skolsituation är 106 stycken och antalet synpunkter 70 stycken. Dessa klagomål och synpunkter handlar om olika saker men några återkommande områden rör bristande kommunikation och information, bland annat gällande Skolplattformens funktionalitet, trygghet och studiero, obehöriga lärare, skolplacering och klassindelning.

Antalet klagomål och synpunkter gällande den fysiska miljön uppgår till 92 stycken. Här gäller klagomålen bland annat belysning, ventilation, städning, trafiksituationen runt skolan och grannar som klagar på ljud från skolgården. Därtill finns en del klagomål gällande byggprojekt på skolan såsom ombyggnation och renoveringar.

Redovisning av synpunkter och klagomål för det andra halvåret 2019 görs i utbildningsnämndens tertialrapport 1 2020.

Anmälningsärenden

Under år 2019 har det kommit in 165 anmälningar från Skolinspektionen och Barn- och elevombudet (BEO) gällande grundskolan, vilket innebär en minskning med 17 procent i jämförelse med 2018 och en minskning med 28 procent i jämförelse med år 2017. Av dessa handlar 70 anmälningar om kränkande behandling, 45 anmälningar om rätt till stöd, 22 anmälningar om rätt till utbildning och 9 anmälningar om trygghet och studiero. Förvaltningen har fått beslut i 101 ärenden. I 57 av dessa ärenden har Skolinspektionen beslutat att lämna över ärendet till huvudmannens klagomålshantering. I 22 ärenden har huvudmannen fått kritik. Av dessa 22 handlar 15 om att skolornas rutiner för att anmäla kränkande behandling brister. De andra sju handlar om brister i att utreda stödbehov och frånvaro.

Ärendena som gäller kränkande behandling har minskat med 23 procent mellan 2018 och 2019. En möjlig orsak till det är att skolorna genom information och utbildningsinsatser utvecklat sina rutiner kring att upptäcka, anmäla och åtgärda kränkande behandling och därigenom minskat benägenheten att anmäla till Skolinspektionen. Den enda kategorin anmälningar som har ökat är rätt till utbildning, vilket oftast handlar om elever med problematisk skolfrånvaro. Denna ökning från 12 till 22 ärenden är inte så stor i absoluta tal men procentuellt är det nästan en fördubbling. Problematisk skolfrånvaro är en utmaning för förvaltningen och är en uppmärksammas fråga nationellt men det är svårt att bedöma om den verkligen har ökat eller om det bara beror på ökad anmälningsbenägenhet. Utifrån förändrad lagstiftning har förvaltningen tillsatt resurser för att arbeta med frågor kring upprepade och längre frånvaro gällande de kommunala grundskolorna.

Under 2019 till har skolorna gjort 7 986 anmälningar om kränkande behandling till huvudmannen. Under samma tid 2018 anmäldes 5 383. Tendensen sedan förvaltningen implementerade den nuvarande rutinen våren 2017 är att antalet anmälningar stigit kontinuerligt. Andelen anmälningar som förvaltningen följer upp (upprepade kränkningar, kränkningar från personal och kränkningar av sexuell karaktär) ligger på 16 procent, vilket är en minskning jämfört med samma tid förra året då den var knappt 18 procent. Förvaltningen tolkar det som att rutinerna på skolorna har förbättrats så att man i större utsträckning anmäler även händelser som inte tillhör de allvarligaste kategorierna. Av de 1 273 anmälningar förvaltningen har följt upp gäller 937 kränkning elev-elev och 336 kränkningar från personal.

Den allvarligaste typen av kränkande behandling är när personal kränker elever. Flera utredningar är fortfarande pågående så det går inte att lämna någon exakt siffra, men betydligt fler än hälften av anmälningarna mot personal bedöms inte vara kränkande behandling medan en majoritet av anmälningarna elev-elev bedöms utgöra kränkande behandling. Uppföljning av anmälningarna ingår som en viktig del i det systematiska kvalitetsarbetet. Varje grundskolechef har en skoljuridisk handläggare kopplad till sig. Två gånger per år får respektive grundskolechef och grundskolesamordnare en sammanfattande återkoppling/analys för de skolor de ansvarar för. Vid dessa tillfällen bedöms skolornas behov av riktat eller gemensamt stöd som därefter planeras och genomförs. Det kan röra sig om kompetensutveckling gällande skollagstiftning, förmågan att utreda med mera.

Under året har förvaltningen genomfört två informationstillfällen om kränkande behandling, samt har vid ett flertal tillfällen besökt grundskolor och informerat hela eller delar av personalen utifrån skolans önskemål.

Gymnasieskola och gymnasiesärskola

Av en sammanställning av de klagomål som kommit in till skolorna via det särskilda webbformuläret framgår att det har inkommit 40 synpunkter och klagomål till de kommunala gymnasieskolorna. 17 klagomål rörde skolsituationen för en elev, 15 handlade om kränkande behandling och 8 handlade om den fysiska miljön på skolan eller annat.

Allmänheten kan också framföra klagomål via ett formulär på Stockholms stads webbplats eller ta kontakt med Kontaktcenter. Alla klagomål framförs till ansvarig för verksamheten. 9 klagomål som rör utbildningen vid gymnasieskolan har inkommit. Dessa ärenden har utretts och följts upp av gymnasieavdelningen.

Den som tycker att skolan har gjort något fel kan också vända sig till Skolinspektionen, Barn- och elevombudet och i vissa fall till andra myndigheter. När det gäller den kommunala gymnasieskolan har 16 ärenden inkommit från annan myndighet under året, några gällde enskilda ärenden och andra generella inspektioner och olika sorters tillsyn.

Tio ärenden gällde anmälningar om elever i enskilda ärenden från Skolinspektionen eller Barn- och elevombudet. Samtliga ärenden har utretts och de flesta har avslutats. Inget ärende

har väckts hos andra myndigheter så som Diskrimineringsombudsmannen och Lärarnas ansvarsnämnd när det gäller elever i gymnasieskolan.

Anmälningar till huvudmannen om kränkande behandling

I år har det kommit in 41 anmälningar från rektorer till huvudmannen om upplevda kränkningar på gymnasieskolor. 14 av dessa rörde ärenden där elever känt sig kränkta av någon i personalen eller någon annan vuxen inom utbildningen. Tre ärenden handlade om upplevda sexuella trakasserier och tre ärenden handlade om upplevd upprepad kränkande behandling. Dessa ärenden har åtgärdats av skolorna och följts upp enligt huvudmannens rutiner. Skolornas anmälningar om kränkande behandling har systematiskt sammanställts per skolenhet för att kunna analysera detta tillsammans med antalet avstängningar, ärenden från andra myndigheter och klagomål. Det går för närvarande inte att se några mönster eftersom det rör sig om så få signaler men sammanställningen har varit ett underlag vid årets resultatdialoger.

Skolinspektionens tillsyn

Samtliga beslut från Skolinspektionens regelbundna tillsyn samt regelbundna kvalitetsgranskning har inkommit under våren 2019. Alla berörda gymnasieskolor har redovisat sina åtgärder och Skolinspektionen har beslutat att avsluta kvalitetsgranskningen vid Kungsholmens västra gymnasium. Beslut att avsluta tillsyn av Midsommarkransens gymnasium och S:t Eriks gymnasium har ännu inte kommit.

Innovation

Utbildningsförvaltningen bedriver en omfattande verksamhet, där innovation och samverkan med externa parter är ett naturligt sätt att främja kvaliteten. Ofta handlar det om att utveckla innovativa arbetssätt.

Samordningsförbundet Stockholms stad skapar samverkan mellan staden och förbundets andra parter Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Stockholm. Medel har beviljats från Samordningsförbundet till en ettårig förstudie i samverkan mellan arbetsmarknads-, utbildnings- och socialförvaltningarna, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Förstudien BRON syftar till att, genom innovativa arbetsmetoder, skapa övergångar till arbetsmarknad för elever från gymnasiesärskolan och deltagare inom daglig verksamhet. I förstudien ska arbetssätt och metoder utvecklas för en så kallad lotsfunktion på skolan, vägledning innefattande tidigt stöd och motivation inför övergång, koppling till arbetsplatsförlagt lärande (APL), samverkan mellan deltagande myndigheter och anhörigträffar.

Förvaltningen har också utarbetat strategier för ökad likvärdighet och jämlikhet inom ramen för statsbidraget för likvärdig skola. Med hjälp av statsbidraget görs olika satsningar och innovativa insatser, till exempel pågår uppbyggnaden av särskilda undervisningsgrupper i vissa stadsdelsnämndsområden bland annat i samverkan med socialtjänsten. Detta syftar till

att förbättra möjligheterna för elever med mindre gynnsamma förutsättningar att lyckas i skolan. Detta arbete är påbörjat men behöver fortgå en längre tid för att kunna få effekt.

Utbildningsförvaltningen har tillsammans med arbetsmarknads- och socialförvaltningarna fortsatt att samverka innovativt kring att säkerställa att ungdomar som omfattas av den tillfälliga gymnasielagen erbjuds studier som leder till etablering på arbetsmarknaden. Under våren togs ett vägledningsmaterial fram som skickades ut till gymnasieskolorna med mer information om gymnasielagen och vad studie- och yrkesvägledare skulle tänka på i samtal med elever.

Utbildningsförvaltningen har beviljats projektmedel på 30 mnkr från Europeiska socialfonden för ett treårigt kompetensutvecklingsprojekt för lärare och skolledare kring professionsutveckling med digitalisering. 10 gymnasieskolor och 26 grundskolor har anmält intresse att delta. Projektet har fått namnet BLIVA (Behovsdrivet Lärande med Innovativa Verktyg och Arbetsätt). Projektet ska utgå från etablerade strukturer, processer och nätverk, samt skapa nya innovativa mötesformer där behov finns. Kompetensutvecklingsinsatser som görs inom projektet ska utgå från identifierade behov i det systematiska kvalitetsarbetet. Stort fokus ska ligga på undervisningsutveckling. Samtliga rektorer kommer att involveras i utbildningsinsatser kring förändringsledning och för att stärka skolornas utvecklingsorganisation.

Övrigt

Arbete för ökad jämställdhet

De sex jämställdhetspolitiska delmålen är ömsesidigt beroende, förutsätter och förstärker varandra. Tillsammans bildar de en helhet. Delmålen är *En jämn fördelning av makt och inflytande, Ekonomisk jämställdhet, Jämställd utbildning, Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet, Jämställd hälsa* samt *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.*

Det nationella jämställdhetspolitiska målet om *jämställd utbildning* omfattar hela det formella utbildningssystemet från förskola till universitet och högskola. Flickor och pojkar, kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling. Arbetet mot könsbundna studieval ska omfatta alla delar av utbildningen och ge ett strategiskt fokus till arbetet för en jämställd utbildning. Det finns ett särskilt ansvar inom skolväsendet att främja personlig utveckling.

Utbildningsförvaltningen arbetar aktivt för att de jämställdhetspolitiska målen ska genomsyra alla verksamheter för att långsiktigt skapa ett mer jämställt samhälle. Förvaltningens arbete syftar till likvärdighet och god kvalitet för alla flickor och pojkar samt för kvinnor och män utifrån nationella och kommunala styrdokument, där jämställdhet är en viktig del.

I det samordnande och uppföljande uppdraget kring förskola i staden uppmärksammas och stöds arbetet på det området. Under året har könsskillnader i Förskoleundersökningen lyfts fram i de analyser som gjorts, stadens självvärderingsmaterial har förtydligats utifrån de

förstärkta skrivningarna kring jämställdhet i den reviderade läroplanen och goda exempel från arbete i stadsdelsförvaltningarna har lyfts upp och spridits i olika forum. Vidare bevakas att det perspektivet funnits med i de utredningar som tagits fram och de förslag som granskats, såväl i tillsynen som i andra utredningar.

Nedan anges exempel på insatser inom grundskolor och gymnasieskolor utifrån de jämställdhetspolitiska delmålen.

Förvaltningen har under 2019 följt upp målen för jämställd utbildning på resultatdialoger. Detta manifesteras bland annat genom vilka förväntningar som ställs på pojkar och flickor, deras utrymme i klassrummet, hur undervisningen bedrivs, tillgången till stödinsatser och den psykosociala studiemiljön.

Så gott som samtliga indikatorer som gäller elevernas kunskapsresultat och deras bedömningar i elevundersökningarna av trygghet, studiero och inflytande redovisas uppdelat för flickor respektive pojkar. Förvaltningen analyserar alltid pojkars och flickors studieresultat och arbetar med aktiva åtgärder för att motverka en utveckling där flickor upplever mer stress och mår sämre i skolan än pojkar och där pojkar har sämre studieresultat. Uppföljning och analyser görs också av utfall för män respektive kvinnor för övriga indikatorer som är individbaserade.

Personal på skolorna och på förvaltningen har erbjudits att genomgå stadens nya webbutbildning i arbetet mot våldsbejakande extremism och har även erbjudits utbildningar kring arbetet med demokrati och yttrandefrihet i klassrummet, traumamedveten omsorg, utbildningar kring normkritik och processutbildning kring att prata om rasism. Förvaltningen har i samverkan med socialförvaltningen och Origo, Stockholms läns resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck, tagit fram en handlingsplan i arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck för perioden 2019–2020.

Ett tjugotal grundskolor har under 2019 arbetat med våldspreventionsprogrammen Mentorerna i våldsprevention, MVP, och Agera tillsammans. Totalt har 160 personal från skolor och stadsdelsförvaltningar under året grundutbildats för att kunna leda lektionerna med våldsprevention. Sex skolor i staden har i samverkan med organisationen MÄN deltagit i utvecklingsarbetet med att ta fram sex nya lektioner kring hedersrelaterat våld och förtryck, rasism och pornografins påverkan.

Förvaltningen har erbjudit stadens skolor stöd i form av medel och råd för att utveckla arbetet kring jämställdhet och likabehandling, normkritisk pedagogik med fokus på att motverka könsstereotypa attityder och beteenden samt normkritiskt förhållningssätt kring könsidentitet och maskulinitetsnormer. Totalt har under året 34 grundskolor och 9 gymnasieskolor tagit del av detta för att bland annat bekosta HBTQ-diplomeringar, utveckla arbetet med våldsprevention, utveckla arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck samt driva utvecklingsarbete om samtycke, pornografins påverkan och sex- och samlevnadsundervisningen.

Under 2019 har utbildningsförvaltningen fortsatt arbetet för att säkerställa att det systematiska arbetsmiljöarbete är av hög kvalitet och bidrar till en god arbetsmiljö som främjar hälsa och kontinuitet i verksamheten samt förebygger sjukfrånvaro. Förvaltningen har bland annat tagit fram nya stödmaterial för att stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet exempelvis förslag på checklista för arbetet med gränsdragning mellan fritid och arbete och stödmaterial för hur enheterna kan arbeta med ensamarbete.

Förvaltningen har under året genomfört flertalet aktiviteter för att främja målen om lika rättigheter och möjligheter på arbetet och förhindra diskriminering. Ett särskilt fokus har även varit att synliggöra för både chefer och medarbetare vilka åtgärder i arbetsmiljön som kan genomföras för att säkerställa att alla oavsett diskrimineringsgrund har lika rättigheter och möjligheter på jobbet. Förvaltningen arbetar även för att säkerställa att riktlinjerna avseende kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier eller represalier är väl kända i verksamheten och att alla medarbetare vet till vem de ska vända sig om de upplever sig utsatta.

Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Nedan lämnas en sammanställning av det arbete med att säkerställa rättigheter för personer med funktionsnedsättning i enlighet med Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning som beskrivs i verksamhetsberättelsen.

Förvaltningen har fortsatt att arbeta utifrån strategin för utveckling av arbetet med elever i behov av särskilt stöd i grundskolan. Det har handlat om att utveckla verksamheten i de kommunövergripande särskilda undervisningsgrupperna, centrala grupper med särskild inriktning CSI, för att erbjuda en lärmiljö och undervisning som bättre möter elevernas behov.

Förvaltningen har under året startat kompetensnav inom hörselnedsättning, rörelsehinder, språkstörning och grundsärskola. Samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) pågår för att stötta kompetensnaven i deras respektive uppdrag, liksom inom förvaltningen för att utveckla kompetensnaven utifrån grundskolornas behov.

Förvaltningens arbete med att ta fram olika erbjudanden för att öka kompetensen kring elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och att utveckla lärmiljöerna har fortsatt under hösten.

Barn och unga med en funktionsnedsättning är idag den grupp i samhället som är minst aktiva på fritiden både vad gäller förenings- och fritidsaktiviteter samt friluftsliv. Mot denna bakgrund har förvaltningen startat 15 drop-in-aktiviteter i samarbete med stadens sim- och idrottshallar riktat till grund- och gymnasiesärskoleelever. Ett samarbete med en forsknings- och utvärderingsgrupp kring ung livsstil har inletts för att öka fysisk aktivitet inom grundsärskolan och ett pilotprojekt med processtöd har genomförts på en grundsärskola.

Förvaltningen har inom ramen för statsbidraget för likvärdig skola anställt en specialpedagog med digitaliseringskompetens för att arbeta med ökad tillgänglighet i skolplattformen för elever, skolpersonal och vårdnadshavare med nedsatt funktionsförmåga avseende rörelse och orientering (syn, hörsel, kognition). Under hösten har en inledande inventering och kartläggning påbörjats för att identifiera utvecklingsbehov.

Ett större arbete har under 2019 gjorts kring lokaler för elever i behov av särskilt stöd – i första hand inom grundsärskola, gymnasiesärskola, CSI-grupper och gymnasieprogram med specialpedagogisk profil. Arbetet resulterade i ett antal mindre revideringar i *Funktionsprogram för skollokaler* och ett stödmaterial till funktionsprogrammet som syftar till att stödja korrekta och effektiva beslut i lokalprojekt för dessa grupper av elever.

Åtgärder för att tillgängliggöra lokaler och skolgårdar ingår i alla större ny-, om- och tillbyggnadsprojekt. Nämnden har därutöver tagit beslut om att beställa åtgärder för att tillgängliggöra skolornas publika lokaler. Under de senaste två åren har beställning av åtgärder inom projektet inte varit möjlig på grund av avsaknad av upphandlad entreprenör. Under våren avbröt SISAB den upphandling som planerades vara klar under första halvan av 2019. En ny upphandling beräknas vara slutförd årsskiftet 2019/2020.

Förvaltningen har under året genomfört flertalet aktiviteter för att främja målen om lika rättigheter och möjligheter på arbetet och förhindra diskriminering, bland annat en kommunikationssatsning i syfte att uppmärksamma medarbetare på funktionsnedsättning som diskrimineringsgrund. Filmer från Diskrimineringsombudsmannen har publicerats och beskriver hur exempelvis en arbetsplats kan upplevas av någon som har en kognitiv funktionsnedsättning. Ett särskilt fokus har även varit att synliggöra för både chefer och medarbetare vilka åtgärder i arbetsmiljön som kan genomföras för att säkerställa att alla oavsett diskrimineringsgrund har lika rättigheter och möjligheter på jobbet. För att säkerställa att tillgänglighetsarbetet ingår som en naturlig del i det arbetet har förvaltningen vidare uppdaterat befintligt stödmaterial utifrån att tillgänglighetsaspekten ska beaktas, som riskbedömningar/skyddsronder men också haft perspektivet i beaktande vid framtagande av nytt stödmaterial.

Utbildningsförvaltningen arbetar med att säkerställa att de rekryteringskrav som ställs för tjänster inom förvaltningen inte ska missgynna eller utestänga personer med funktionsnedsättning eller på annat sätt vara diskriminerande. I år har arbetet bland annat bedrivits genom förvaltningens fortsatta arbete med att ta fram typannonser för de vanligaste befattningarna som kan användas av förvaltningens verksamheter. Vidare har information kring hur chefer kan förebygga diskriminering i samband med rekrytering tillhandahållits på intranätet för att ge ytterligare stöd till verksamhetens rekryterande chefer i aktuella frågor.

Samordningsförbundet Stockholms stad skapar samverkan mellan staden och förbundets andra parter Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Stockholm. Medel har beviljats från Samordningsförbundet till en ettårig förstudie i samverkan mellan arbetsmark-

nads-, utbildnings- och socialförvaltningarna, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Förstudien BRON syftar till att, genom innovativa arbetsmetoder, skapa övergångar till arbetsmarknad för elever från gymnasiesärskolan och deltagare inom daglig verksamhet. I förstudien ska arbetsätt och metoder utvecklas för en så kallad lotsfunktion på skolan, vägledning innefattande tidigt stöd och motivation inför övergång, koppling till arbetsplatsförlagt lärande (APL), samverkan mellan deltagande myndigheter och anhörigträffar.

Utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor sammanträder månatligen, inom ramen för ordinarie nämndprocess, tillsammans med representanter från förvaltningen och inbjudna föredragande. Rådet arbetar utifrån stadens Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning genom att bland annat yttra sig över beslutsunderlag samt förslag till policy- och styrdokument. Därtill har rådet en rådgivande funktion i frågor som har funktionshinderaspekter och ges möjlighet att initiera frågor inom utbildningsnämndens verksamhetsområde.

Kvalitets- och ledningssystem samt patientsäkerhetsberättelser

Riksgymnasiet för Rörelsehindrade (RgRh) Stockholm är ett av fyra riksgymnasier i Sverige. Regeringen har slagit fast vilka fyra kommuner som har rätt att bedriva Rh-anpassad utbildning och riksgymnasierna bedrivs på uppdrag av Specialpedagogiska Skolmyndigheten (SPSM). Ungdomar som på grund av en omfattande rörelsenedsättning behöver anpassad undervisning, habilitering, och i vissa fall boende och omvårdnad i boendet, kan söka till RgRh Stockholm. En gymnasieskola med Rh-anpassad utbildning ska ta emot sökande från hela landet och behöver då erbjuda boende för elever med lång resväg. Ett riksgymnasium erbjuder således skola och habilitering samt även elevboende för elever med långa resor.

Syftet med ledningssystemet är att den som bedriver verksamheten med stöd av ledningssystemet ska kunna planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten. Ledningssystemet är ett system för att fastställa principer för ledning av verksamheten och används för att systematiskt och fortlöpande kunna följa upp och utvärdera verksamheten i syfte att utveckla och säkra verksamhetens syfte och mål.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner Kvalitets- och ledningssystem för elevhem vid RgRh Stockholm, bilaga 10, samt Kvalitets- och ledningssystem för habilitering vid RgRh Stockholm, bilaga 11.

För de delar av elevhälsans arbete som lyder under hälso- och sjukvårdslagen ska vårdgivaren varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse. I denna ska det framgå hur patientsäkerhetsarbetet har bedrivits under det gångna året, vilka åtgärder som har vidtagits för att öka patientsäkerheten och vilka resultat som har uppnåtts.

Patientsäkerhetsberättelser 2019 redovisas för Elevhälsans medicinska och psykologiska insats i bilaga 12, för Stockholms skolors ungdomsmottagning i bilaga 13 och för Riksgymnasiet för rörelsehindrade i Stockholm i bilaga 14.

Grundskoleantagningen

Under ansökningsperioden 2019 ansökte 15 637 elever till förskoleklass respektive grundskola, vilket är en ökning med nästan 160 ansökningar jämfört med 2018. Stadens e-tjänst *Söka skola* användes av 95 procent av de sökande, vilket är en ökning med två procentenheter från tidigare år. Av de som sökte till förskoleklass fick 91 procent plats vid någon av sina tre sökta skolor.

Förvaltningen har under året arbetat aktivt med att få med fler fristående grundskolor i stadens samordnade ansöknings- och antagningsprocess och efter 2019 är 60 av dem anslutna. Jämfört med föregående år är det en ökning med sex stycken som innebär att mer än hälften av de fristående grundskolorna i staden är anslutna.

Under 2019 har förvaltningen genomfört första steget i en centralisering av beslut om skolplacering i förskoleklass och grundskola och därmed kunnat stärka rättssäkerheten. Som ett led i att vårdnadshavare ska kunna göra ett aktivt skolval, har grundskoleantagningen arbetat främjande för att ge en större förförståelse för hur stadens ansöknings- och antagningsprocess ser ut. Förvaltningen har inom ramen för att bidra till ett aktivt skolval aktivt kontaktat de vårdnadshavare som inom utsatt tid inte gjort ett val av skola för sitt barn.

Antagning till gymnasieskolan 2019/2020

Sökande och antagna från Stockholms stad

Vid den slutliga antagningen fanns totalt 10 292 sökande från Stockholms stad. Av de totalt 9 045 sökande från Stockholms stad som i första hand sökte ett nationellt program hade 7 570 sökande, 83,7 procent, valt ett högskoleförberedande program. 1 475 sökande, 16,3 procent, valde ett yrkesprogram.

Av de 7 570 sökande från Stockholms stad som i första hand sökte ett högskoleförberedande program var 90 procent behöriga. För de 1 475 sökande från Stockholms stad som hade valt yrkesprogram i första hand, var motsvarande siffra 67 procent. Utöver de som var folkbokförda i Stockholms stad hade 51 asylsökande ungdomar under 18 år med adress i Stockholms stad i första hand sökt till stadens gymnasieskolor. Under 2018 var denna elevgrupp 54.

Av de 5 697 elever som antogs till ett nationellt program vid stadens gymnasieskolor 2019 blev 69,9 procent antagna på sitt förstahandsval, vad gäller såväl program och inriktning som skola. År 2018 blev 70,7 procent antagna på sitt förstahandsval.

Av samtliga stockholmare som antagits på nationellt program i gymnasieskolan (oavsett huvudman) fick 64,8 procent sitt förstahandsval tillgodosett, motsvarande andel under 2018 var 64,4 procent.

Introduktionsprogram

Bland de sökbara introduktionsprogrammen i Stockholms stad fanns totalt 882 platser för nya elever, varav 414 platser avsåg språkintröduktion och 468 platser avsåg resterande introduktionsprogram.

Totalt antogs 769 elever till ett introduktionsprogram i Stockholms stad. 36 elever folkbokförda i Stockholm antogs till introduktionsprogram i annan kommun. 439 elever folkbokförda i Stockholm antogs till ett introduktionsprogram som anordnades av fristående huvudman.

Vid skolstart fanns det totalt 113 lediga platser på introduktionsprogrammen inom staden, jämfört med 478 lediga platser under 2018.

Gymnasiesärskolan

Av de 81 elever som antogs till gymnasiesärskolan 2019 blev 75 elever antagna på sitt förstahandsval, vilket motsvarar cirka 93 procent.

Verksamhetsförändringar – gymnasieskolan

På Campus Konradsberg har årets två verksamhetsanpassningar avslutats och gymnasie- och grundskolorna har under året flyttat internt. Den interna flytten avslutas i början på januari 2020. Planeringen inför läsåret 2020/2021 av anpassning pågår och planen är att den ska starta sommaren 2020. Det innebär att kapaciteten tillfälligt minskar samt att gymnasie- och grundskolor även under kommande läsår kommer att behöva flytta internt vid ett antal tillfällen.

På grund av för få sökande och ett minskat behov av språkintröduktionsplatser inför läsåret 2019/2020 avslutades Tensta gymnasium från och med 1 juli 2019. De elevgrupper som inte avslutade sin utbildning sommaren 2019 placerades på Spånga gymnasium och på Thorildsplans gymnasium. Dagens undervisningslokaler i före detta Kämpingskolan har sagts upp och avvecklingen av undervisningslokalerna är i sitt slutskede.

Utbildningsnämnden beslutade i samband med tertiärrapport 1 att Stockholms byggtekniska gymnasium avvecklas efter läsåret 2020/2021. Hyresavtalet är uppsagt och planeringen för hur eleverna som går på skolan idag ska få möjlighet att slutföra sina studier under läsåret 2020/2021 pågår. Samtidigt beslutades att gymnasiesärskolans program och elever vid Stockholms byggtekniska gymnasium flyttas till läsåret 2020/2021. Under hösten 2019 har beslut tagits om vilka gymnasieskolor som tar emot dessa. Målsättningen för gymnasiesärskolans organisation har varit att de nationella gymnasiesärskoleprogrammen placeras på gymnasieskolor som har motsvarande nationella yrkesprogram och introduktionsprogrammet yrkesintröduktion. Gymnasiesärskolans program fastighet, anläggning och byggnation (FAB), inriktning fastighetsskötsel, kommer att vara ett undantag från den principen då staden inte erbjuder det nationella programmet inom gymnasieskolan. Berörda gymnasieskolor har startat arbetet med att ta emot elevgrupperna och antagningsvolymerna har anpassats för övriga program för att kunna bereda plats i lokalerna läsåret 2020/2021.

En renovering av Enskede gårds gymnasium kommer att inledas av SISAB läsåret 2020/2021 och beslut har fattats om minskad antagning läsåret 2019/2020. De elevgrupper som finns kvar kommer att placeras på andra skolor från hösten 2020 då ingen undervisning kommer att bedrivas i lokalerna. Gymnasiedirektören har beslutat att elevgrupperna placeras på gymnasieskolor som har motsvarande nationella program och yrkesintroduktionsprogram. Arbetet med överlämning av elevgrupperna är påbörjat. Arbetet med att undersöka förutsättningarna för att anpassa lokalerna för framtiden har inletts i samverkan med SISAB. Inriktningen är att det ska vara högskoleförberedande program, introduktionsprogram samt ett yrkesprogram (el- och energiprogrammet). Planerad verksamhetskapacitet är mellan 1 000 och 1 400 elever beroende på de byggnadstekniska förutsättningarna och programmixen.

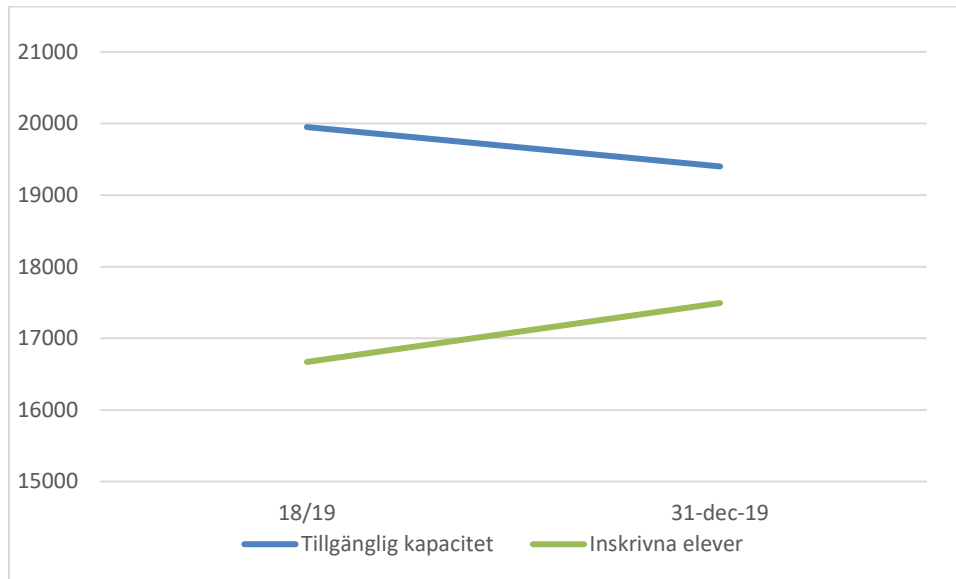
Uppdragsutbildningen för barnskötare vid Midsommarkransens gymnasium behöver flyttas till hösten 2020 för att bereda plats för gymnasiesärskolans program. Beslut har tagits under 2019 att uppdragsutbildningen för barnskötare tillsammans med yrkesintroduktionsprogrammen, som tillfälligt är placerade på Enskede gårds gymnasium, ska placeras i lokaler i Skärholmens gymnasium. Verksamheten kommer att drivas som filial till Midsommarkransens gymnasium.

Under tiden som Östra Reals gymnasiums lokaler på Karlavägen 79 har renoverats har Anna Whitlocks gymnasium och Östra Reals gymnasium delat lokaler på Hantverkargatan 29. Under hösten 2019 har det varit trångt på Hantverkargatan 29 då elevantalet varit högre än kapaciteten. Personal och elever har klarat av situationen genom lösningsfokuserad inställning och innovativa arbetsmetoder. Östra Reals gymnasium har flyttat tillbaka, elever och personal startar vårterminen 2020 i nyrenoverade lokaler.

Lokaleffektivisering i stadens gymnasieskolor

Stadens gymnasieskolor har läsåret 2019/2020 en bedömd tillgänglig elevkapacitet på 19 400 platser och den sista december fanns det 17 493 inskrivna elever inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Den lediga kapaciteten på 1 907 platser beror på att i åk 2, 3 och 4 är det färre elever kvar i klasserna samt att Enskede gårds gymnasium och Stockholms byggtkniska gymnasium har begränsad antagning till detta läsår vilket innebär ett överskott på cirka 800 platser på de två skolorna.

Bedömd tillgänglig kapacitet i stadens gymnasieskolor exkluderar Östra Reals gymnasium som renoverats 2019 samt den del av kapaciteten som inte kan nyttjas på Campus Konradsberg. Dessutom exkluderas del av Thorildsplans gymnasiums kapacitet som på grund av bristen på matsalsplatser och toaletter inte kan nyttjas.

4. Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Utfall jämfört med budget

Driftverksamhet, mnkr	Budget	Bokslut	Avvikelse
Summa kostnader	21 723,8	21 925,4	-201,6
Drift och underhåll	21 612,7	21 814,9	-202,2
Kapitalkostnader	111,1	110,6	0,5
Summa intäkter	-2 438,2	-2 524,3	86,1
Netto	19 285,6	19 401,1	-115,5
Ingående resultatfond från 2018			478,6
Resultatöverföring till 2020			-359,7
Nettoutfall efter resultatfond			3,4
Investeringsverksamhet, mnkr	Budget	Bokslut	Avvikelse
Investeringsutgifter	135,0	118,6	16,4

Utfall jämfört med budget per verksamhetsområde, netto

Driftverksamhet netto, mnkr	Budget	Bokslut	Avvikelse
Förskola	2 729,4	2 713,5	15,9
Grundskola inkl fritidshem och Grundsärskola	13 043,5	13 142,6	-99,2
Varav Grundskola inklusive fritidshem	12 575,6	12 752,9	-177,3
Varav Grundsärskola	467,9	389,7	78,1
Gymnasieskola och Gymnasiesärskola	3 141,3	3 160,7	-19,4
Varav Gymnasieskola	2 956,2	2 964,7	-8,4
Varav Gymnasiesärskola	185,1	196,1	-11,0
Nämnd och övergripande	371,4	384,2	-12,8
Netto	19 285,6	19 401,1	-115,5
Ingående resultatfond från 2018			478,6
Resultatöverföring till 2020			-359,7
Netto efter resultatfond			3,4

Nämnden redovisar ett underskott om 115,5 mnkr före resultatdispositioner och ett överskott om 3,4 mnkr efter resultatdispositioner. Resultatfonderna minskar med 118,9 mnkr.

För verksamhetsområdet grundskola beror underskottet främst på skolornas underskott om 152,8 mnkr och ett underskott för lokalkostnader om 78,7 mnkr. Skolornas underskott regleras till stor del genom att skolornas utgående fonder minskas, vilket innebär ett minskat underskott efter resultatdispositioner för grundskoleverksamheten.

Övriga större avvikelser jämfört med budget är de överskott som avser budgetreserver, verksamhetsstöd inom grundskola och personalkostnader på central förvaltning samt underskott avseende gymnasieskolor i egen regi som redovisar ett underskott om 29,7 mnkr.

Genom bland annat åtgärder som påbörjades under våren har det befarade underskottet i tertialrapport 2 om 25 mnkr efter resultatfonder vänts till ett överskott om 3,4 mnkr.

Totalt sett är kostnaderna 201,6 mnkr högre än budgeterat och intäkterna 86,1 mnkr högre än budgeterat.

Antal schablonggrundande barn och elever 2019 framgår av bilaga 2. Uppgifter som är obligatoriska för alla nämnder återfinns i bilaga 3. Bilaga 1 innehåller bokslutsinformation. Bilaga 5 innehåller obligatoriska nyckeltal.

Periodisering har gjorts av belopp över 50 000 kronor.

Omslutningsförändringar

Nämnden har under året beslutat om omslutningsförändringar motsvarande 1 902,4 mnkr.

Utfall jämfört med prognostiserat utfall i tertialrapporter

I nedanstående tabeller redovisas prognostiserade nettokostnader före resultatdispositioner i årets tertialrapporter och utfall i bokslut 2019. Kommentarer till avvikelser mellan utfall och prognoser återfinns under respektive verksamhetsområde.

Utfall jämfört med prognoser, mnkr

Nettokostnader	Tertialrapport 1	Tertialrapport 2	Bokslut
Drift och underhåll	21 580,7	21 709,4	21 814,9
Kapitalkostnader	117,3	117,4	110,6
Totalt	21 698,0	21 826,8	21 925,4

Kostnads- och intäktsutveckling bokslut 2019 och 2018

Kostnads- och intäktsutveckling, mnkr

Kostnads- och intäktsutveckling, mnkr	2019	2018	Avvikelse
Kostnader			
Förskola	3 031,4	2 982,5	48,9
Grundskola inkl fritidshem och Grundsärskola	14 432,8	13 606,4	826,5
<i>Grundskola inklusive fritidshem</i>	<i>14 013,1</i>	<i>13 202,8</i>	<i>810,3</i>
<i>Grundsärskola</i>	<i>419,7</i>	<i>403,5</i>	<i>16,1</i>
Gymnasieskola och Gymnasiesärskola	4 008,7	3 903,2	105,5
<i>Gymnasieskola</i>	<i>3 762,0</i>	<i>3 645,8</i>	<i>116,2</i>
<i>Gymnasiesärskola</i>	<i>246,7</i>	<i>257,5</i>	<i>-10,7</i>
Nämnd och övergripande	452,4	499,0	-46,6
Summa kostnader	21 925,4	20 991,2	934,3
Intäkter			
Förskola	-317,9	-383,8	65,9
Grundskola inkl fritidshem och Grundsärskola	-1 290,2	-1 244,8	-45,4
<i>Grundskola inklusive fritidshem</i>	<i>-1 260,3</i>	<i>-1 218,5</i>	<i>-41,7</i>
<i>Grundsärskola</i>	<i>-29,9</i>	<i>-26,3</i>	<i>-3,6</i>
Gymnasieskola och Gymnasiesärskola	-848,0	-915,1	67,1
<i>Gymnasieskola</i>	<i>-797,4</i>	<i>-861,1</i>	<i>63,7</i>
<i>Gymnasiesärskola</i>	<i>-50,6</i>	<i>-54,0</i>	<i>3,3</i>
Nämnd och övergripande	-68,2	-90,3	22,1
Summa intäkter	-2 524,3	-2 634,0	109,6
Netto	19 401,1	18 357,2	1 043,9

Kostnads- och intäktsutveckling, mnkr

Driftverksamhet, mnkr	2019	2018	Avvikelse
Intäkter			
Statsbidrag	-1 182,6	-1 335,0	152,4
Lokalintäkt	-35,5	-30,2	-5,3
Försäljning av verksamhet	-986,0	-963,2	-22,9
Övriga intäkter	-320,2	-305,6	-14,6
Summa intäkter	-2 524,3	-2 634,0	109,6
Kostnader			
Lönekostnader inkl pf	9 197,2	8 682,5	514,7
Övriga personalkostnader	188,4	195,1	-6,6
Lokalkostnader	2 255,7	2 076,6	179,1
Entreprenader och köp av verksamhet	8 347,2	8 134,1	213,1
Kapitalkostnader	110,6	94,5	16,0
Övriga kostnader	1 826,4	1 808,3	18,1
Summa kostnader	21 925,4	20 991,2	934,3
Netto	19 401,1	18 357,2	1 043,9

Allmänt 2019

Totalt har intäkterna minskat med 109,6 mnkr från 2 634,0 mnkr år 2018 till 2 524,3 mnkr år 2019. Kostnaderna har ökat med cirka 918,2 mnkr från 20 991,2 mnkr år 2018 till 21 925,4 mnkr år 2019. Det motsvarar en procentuell nettoökning av kostnaderna på 5,6 procent.

Intäkter 2019

Intäkterna har minskat med cirka 109,6 mnkr jämfört med föregående år. Minskningen kan till största delen förklaras av minskade bidrag om 152,4 mnkr. Totalt har alla övriga intäkter ökat med 43,8 mnkr.

Att bidragen har minskat med totalt cirka 152,4 mnkr förklaras bland annat av att statsbidragen minskat med totalt ca 131 mnkr och då främst gäller det de från Migrationsverket som minskat med 127,8 mnkr. Övriga bidrag har minskat med 27,9 mnkr och bidragen från EU har minskat med 5,1 mnkr, Bidragen från Arbetsförmedlingen har ökat med 11,7 mnkr.

Kostnader 2019

Lönekostnader inklusive PF har ökat med 514,7 mnkr

Kostnaderna för lönerna har ökat med 514,7 mnkr jämfört med föregående år. Det motsvarar en ökning på 5,9 procent. Ökningen beror på lönerevision för lärare och fler lärare då det är en elevökning i Stockholm.

Lokalkostnader har ökat med 179,1 mnkr

Lokalhyror ökade med 159,8 mnkr vilket motsvarar 8,7 procent i jämförelse mot tidigare år. Ökningen beror på nya hyresavtal för nyöppnade skolor under året, indexreglering och mindre anpassningar av lokaler.

Köp av verksamhet har ökat med 214,4 mnkr

Kostnaden för köp av huvudverksamhet har ökat med 214,4 mnkr jämfört med år 2018, vilket till stora delar avser ersättning till fristående skolor samt andra kommuner. Orsaken är ökat elevantal och att schablonerna höjts.

Kapitalkostnader totalt 110,6 mnkr

Kapitalkostnaderna uppgår till 110,6 mnkr vilket är 16 mnkr högre än år 2018. Detta avser till största delen avskrivningar och räntor.

Övriga kostnader totalt 1 826,4 mnkr

Kostnaderna för hyra av IT-utrustning har ökat i samband med ökat elevantal. Detsamma gäller för livsmedel och övrig utrustning till skolor såsom böcker och skrivmaterial. Även skolskjutskostnaderna har ökat.

Ekonomisk uppföljning per verksamhetsområde

Förskola

Ekonomisk uppföljning, förskola

Mnkr	Egen regi	Fristående	Annan kommun	Övrigt	Summa budget 2019	Utfall	Avvikelse
Peng och anslag		2 817,8			2 817,8	2 821,0	-3,2
Lokaler							
Övrig verksamhet				-88,4	-88,4	-107,5	19,1
Totalt		2 817,8		-88,4	2 729,4	2 713,5	15,9

Förskoleverksamheten redovisar ett sammanlagt överskott mot budget på 15,9 mnkr. Budgetavvikelser i form av underskott om drygt 14 mnkr kompenseras av överskott avseende ökade intäkter för statsbidrag barnskötarutbildningar och återkrav av föräldraavgifter samt lägre personalkostnader på central förvaltning. Därutöver tillkommer ett överskott på drygt 15 mnkr avseende ett felaktigt intäktskrav i kommunfullmäktiges budget.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden ansöker om en budgetjustering med 41,5 mnkr avseende kostnader för hyreskompensation till fristående förskolor med hög hyra.

Utfall jämfört med 2018

Utfallet för förskoleverksamheten har ökat med 114,8 mnkr jämfört med 2018.

Ändrade rutiner inom staden avseende hyreskompensation/stimulansbidrag förklarar en minskning av intäkter med 41,5 mnkr. Detta verksamhetsår ansöker nämnden om en budgetjustering och förra året fick nämnden en bokförd intäkt.

Intäkterna avseende statsbidraget för maxtaxa och kvalitetssäkrande åtgärder har minskat med 29 mnkr. Ersättning till fristående förskolor har ökat med 18 mnkr. Kostnader för barn i behov av särskilt stöd har ökat med 16,5 mnkr jämfört med 2018.

Utfall jämfört med prognos

Utfallet i bokslutet är 8,2 mnkr sämre än det prognostiserade utfallet i tertiärrapport 1 och 1,9 mnkr bättre än i tertiärrapport 2. Förändringarna jämfört med tertiärrapporterna under året är relativt sett små.

Grundskola inklusive fritidshem och grundsärskola

Mnkr	Egen regi	Fristående	Annan kommun	Övrigt	Summa budget 2019	Utfall	Avvikelse
Peng och anslag	7 647,7	3 398,1	127,5	0,0	11 173,3	11 287,1	-113,8
Lokaler	1 567,7	0,0	0,0	0,0	1 567,7	1 646,4	-78,7
Övrig verksamhet	244,9	11,4	0,0	46,2	302,5	209,2	93,3
Totalt	9 460,3	3 409,5	127,5	46,2	13 043,5	13 142,7	-99,2
Ingående fond från 2018							406,0
Utgående fond till 2020							-269,6
Resultat efter fonder							37,2
varav Grundskola							
<i>Peng och anslag</i>	7 354,1	3 277,5	110,4		10 742,0	10 913,0	-171,0
<i>Lokaler</i>	1 533,2				1 533,2	1 631,0	-97,8
<i>Övrig verksamhet</i>	244,1	10,3		46,0	300,4	208,9	91,5
Totalt grundskola	9 131,4	3 287,8	110,4	46,0	12 575,6	12 752,9	-177,3
varav Grundsärskola							
<i>Peng och anslag</i>	293,6	120,6	17,1		431,3	374,1	57,2
<i>Lokaler</i>	34,5				34,5	15,4	19,1
<i>Övrig verksamhet</i>	0,8	1,1		0,2	2,1	0,3	1,8
Totalt grundsärskola	328,9	121,7	17,1	0,2	467,9	389,8	78,1

Grundskoleverksamheten inklusive fritidshem och grundsärskola redovisar tillsammans ett underskott om 99,2 mnkr före och ett överskott om 37,2 mnkr efter resultatdispositioner, vilket motsvarar 0,8 procent av nettobudgeten före resultatdispositioner och 0,3 procent efter.

Underskottet återfinns framför allt i egen regi och avser framförallt lokalkostnader och underskott på skolorna. Överskottet för grundsärskola förklaras främst av redovisningstekniska orsaker. För elever mottagna i grundsärskolan som är integrerade i grundskolan bokförs kostnaderna under verksamhetsområdet grundskola, medan schablonerna tillfaller grundsärskolan.

Utfall jämfört med 2018

Nettokostnaderna för verksamhetsområdet grundskola inklusive fritidshem samt grundsärskola har ökat med 781,4 mnkr jämfört med 2018, vilket motsvarar 6,3 procent. Bruttokostnaderna har ökat med 826,7 mnkr och intäkterna med 45,4 mnkr. Kostnadsökningen beror främst på att antalet elever i grundskolan har ökat med 2 196 elever jämfört med 2018. En stor del av ökningen avser lokaler som har ökat med 192,6 mnkr vilket motsvarar en ökning med 13,3 procent jämfört med 2018 års lokalkostnader. Elevantalsökningen består av en ökning av antalet elever i fristående grundskola och i annan kommun med cirka 400 elever och i egen regi med 1 800 elever. Volymökningen medför ökade personalkostnader, ökade kostnader för inventarier, entreprenader och externa köp av verksamhet.

Ökningen på intäktssidan beror i huvudsak på ökade statsbidrag, framförallt från Skolverket om cirka 45 mnkr medan intäkten från Migrationsverket för asylsökande elever har minskat med cirka 30 mnkr.

Utfall jämfört med prognos

Grundskoleverksamheten inklusive grundsärskola redovisar ett förbättrat resultat jämfört med tertialrapport 2 om cirka 21 mnkr före och 74,1 mnkr efter resultatdispositioner. Förbättringen beror på lägre kostnader för lokaler om cirka 24 mnkr, lägre kostnader för verksamhetsstöd om cirka 20 mnkr, ökade intäkter samt att förvaltningens centrala reserver inte har behövt användas fullt ut. Samtidigt har skolornas resultat har försämrats med cirka 50 mnkr.

Grund- och grundsärskolor i egen regi

Utfall jämfört med budget

Grundskolorna i egen regi redovisar totalt ett underskott om 152,8 mnkr före resultatdispositioner och 16,4 mnkr efter resultatdispositioner.

Skolornas underskott återfinns framför allt hos resultatenheterna som redovisar ett underskott om 135,1 mnkr eftersom de i stor utsträckning utnyttjar sina upparbetade resultatfonder. De flesta skolor har fortfarande en positiv utgående fond, det är endast nio resultatenheter som redovisar en negativ utgående fond. I många fall är underskotten planerade och fonderna har använts till olika satsningar som till exempel inköp av läsplattor och läromedel samt kompetensutveckling av personal. Men de har också behövts för att möta ökade IT-kostnader till följd av det försenade införandet av GSIT 2.0. Jämfört med skolornas internbudget för IT-kostnader redovisas ett underskott om cirka 32 mnkr. Många skolor har också högre vikarie-kostnader än vad de budgeterat för. En del skolor har haft färre elever än de räknat med vilket innebär minskade intäkter, de har då använt fonden under en övergångsperiod innan de hunnit anpassa organisationen till det minskade elevantalet.

Anslagsenheterna redovisar ett underskott om 17,7 mnkr. Av dessa är fem skolor under uppbyggnad och de behöver ett antal år för att skolan ska bära sig ekonomiskt. Dessa står för cirka 12 mnkr av anslagsenheternas underskott.

Av grundskolorna redovisar 40 skolor ett överskott eller +/-0-resultat före resultatdispositioner och 88 skolor redovisar underskott. Av de skolor som redovisar underskott är 76 resultatenheter som har använt upparbetade fonder och 61 av dem har fortfarande en positiv utgående fond. Skolornas upparbetade fonder har minskat från 406 mnkr till 269,6 mnkr, en minskning med 136,4 mnkr.

Av de skolor som har underskott är tolv anslagsenheter och nio resultatenheter som har en negativ utgående fond. En av dessa avvecklas som resultatenhet i samband med bokslutet jämfört med sju som avvecklades i 2018 års bokslut. För de skolor som fortfarande har ett underskott efter fonder är orsaken främst att de planerade åtgärder som skolorna har redovisat för att komma i balans inte haft full effekt i år.

För skolor som fortfarande visar underskott kommer arbetet med att vidta åtgärder för att komma i balans fortsätta. I arbetet ingår att skolorna ska lämna in åtgärdsplaner vid prognostiserade underskott och dessa ska följas upp månadsvis i samarbete med respektive grundskolechef, controller och HR-konsult.

Övrigt, grundskola i egen regi

Avtalet för persontransporter i staden har inneburit att kostnaderna för skolskjuts i egen regi grundskolor och grundskolor har överskridit budgeterade skolskjutsschabloner och avsatta medel för skolskjuts till CSI-grupper med cirka 14 mnkr. Totalt sett uppgår kostnaderna för skolskjuts för grund- och grundskoleverksamheten till 163,9 mnkr varav 73,1 mnkr avser egen regi och 90,8 mnkr avser fristående skolor och skolor i annan kommun.

Lokalkostnaderna redovisar ett sammanlagt underskott om 78,7 mnkr. Underskottet beror framför allt på ökade hyreskostnader på grund av nystartade skolor som under 2019 har haft en helårseffekt avseende hyreskostnaden. Det har också uppstått kostnader för förgävesprojekteringar avseende Gröndalsskolan och Ekensbergsskolan.

På central förvaltning redovisas också vissa överskott som i huvudsak beror på att IKT-enheten redovisar överskott avseende avvecklingskostnader för vissa system, IT-konsulter och kostnader för applikationshantering motsvarande cirka 37 mnkr och att centrala budgetreserver redovisar överskott.

Tilläggsbelopp och verksamhetsstöd

Av de i budget avsatta 395,0 mnkr har totalt 347,6 mnkr betalats ut. Av kostnaderna avser 178,9 mnkr ersättning till skolor i egen regi och 168,7 mnkr ersättning till fristående skolor. Det innebär att ett överskott om 26,1 mnkr redovisas för skolor i egen regi medan överskottet för fristående skolor uppgår till 21 mnkr.

Liksom tidigare år redovisar förvaltningen ett överskott då det gäller både verksamhetsstöd och tilläggsbelopp. Det beror dels på att budgetramen har varit väl tilltagen för att ersättningen inte ska begränsas av en stram budget. Dels beror överskottet på att ersättning inte beviljats för elever med stor frånvaro om skolan inte också ger eleven ett extraordinärt stöd.

Förvaltningen har under året arbetat med likvärdigheten i bedömningen av ansökningar om tilläggsbelopp, vilket sammantaget har visat sig ge mindre ersättning till fristående grundskolor som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd (så kallade resursskolor). Utbildningsförvaltningen har under året blivit varse problem med konstruktionen av grundbelopp och tilläggsbelopp för dessa skolor, vilket också har uppmärksammats på nationell nivå.

En utredning kommer därför att göras under våren 2020 med syfte att skapa ett nytt system för fördelning av medel avseende elever med omfattande stödbehov. Översynen ska ta ett

helhets- och systemperspektiv och utgå från den strategi för elever i behov av stöd som beslutades 2018, samt se över det nuvarande systemet för ersättningen, inklusive tilläggsbelopp, till fristående resursskolor. Under utredningstiden har nämnden beslutat om en temporär ersättning till berörda fristående resursskolor, vilket motsvarar 30 mnkr för 2019. För detta har nämnden fått en budgetförstärkning vilket innebär att detta inte minskat överskottet mot total budget.

Fristående grundskolor och stockholmselever i andra kommuners grundskolor

Utfall jämfört med budget

Kostnader avseende stockholmselever i fristående skolor och i andra kommuners skolor redovisar ett underskott om 19,1 mnkr. Underskottet beror främst på skolskjutskostnaderna för resursskolor och grundsärskola och kostnaderna för statliga Manillaskolan och Hällsbo-skolan har blivit högre än budgeterat motsvarande 12 mnkr respektive 7 mnkr.

Gymnasieskola och gymnasiesärskola

Ekonomisk uppföljning, gymnasieskola och gymnasiesärskola

Mnkr	Egen regi	Fristående	Annan kommun	Övrigt	Summa budget 2019	Utfall	Avvikelse
Peng och anslag	831,6	1 355,9	393,7	0,0	2 581,2	2 628,7	-47,5
Lokaler	442,3	0,0	0,0	0,0	442,3	449,7	-7,4
Övrig verksamhet	70,9	2,5	0,7	43,7	117,8	82,4	35,5
Totalt	1 344,8	1 358,4	394,4	43,7	3 141,3	3 160,8	-19,4
Ingående fond från 2018							45,3
Utgående fond till 2020							-63,3
Resultat efter fonder							-37,4
varav Gymnasieskola							
<i>Peng och anslag</i>	765,9	1 281,7	367,4		2 415,0	2 447,6	-32,6
<i>Lokaler</i>	424,7				424,7	435,1	-10,4
<i>Övrig verksamhet</i>	70,7	2,5	0,7	42,6	116,5	82,0	34,6
Totalt gymnasieskola	1 261,3	1 284,2	368,1	42,6	2 956,2	2 964,7	-8,4
varav Gymnasiesärskola							
<i>Peng och anslag</i>	65,7	74,2	26,3		166,2	181,1	-14,9
<i>Lokaler</i>	17,6				17,6	14,6	3,0
<i>Övrig verksamhet</i>	0,2			1,1	1,3	0,4	0,9
Totalt gymnasiesärskola	83,5	74,2	26,3	1,1	185,1	196,1	-11,0

Verksamheten omfattar stadens gymnasie- och gymnasiesärskoleverksamhet i egen regi, samt kostnader för elever i gymnasie- och gymnasiesärskolor med annan huvudman.

Gymnasieverksamheten totalt inklusive gymnasiesärskola redovisar ett underskott om 19,4 mnkr före och ett underskott om 37,4 mnkr efter resultatdispositioner. Större budgetavvikelse som totalt sett i princip tar ut varandra, är skolornas underskott samt överskott som beror på outnyttjade reserver, besparingar med mera. Därutöver redovisas ett underskott avseende kostnader för lokaler. Kostnaderna är 18,3 mnkr högre och intäkterna 1,1 mnkr lägre än budgeten.

Utfall jämfört med 2018

De totala kostnaderna för gymnasieskola och gymnasiesärskola har ökat med 105,5 mnkr vilket motsvarar 2,6 procent och de totala intäkterna har minskat med 67,1 mnkr, motsvarande 7,9 procent, jämfört med år 2018. Nettokostnadsökningen blir 5,5 procent.

Kostnadsökningen beror främst på personalkostnader, lokalkostnader och kostnader för köp av verksamhet på grund av fler elever. Minskningen av intäkter beror i huvudsak på minskade asylbidrag från Migrationsverket om 97,5 mnkr och minskade intäkter från arbetsmarknadsnämnden om 18,1 mnkr. Intäkter från andra kommuner ökar med 57,0 mnkr.

Antalet stockholms elever har ökat med drygt 600 elever jämfört med 2018. Antalet elever från andra kommuner i stadens skolor har ökat med cirka 500 elever.

Utfall jämfört med prognos

Gymnasieverksamheten inklusive gymnasiesärskola redovisar ett förbättrat resultat jämfört med tertialrapport 2 om 8,0 mnkr före och försämrat resultat om 11,8 mnkr efter resultat-dispositioner.

Jämfört med tertialrapport 2 redovisar skolorna ett förbättrat resultat med 25,7 mnkr och 29,1 mnkr bättre resultat jämfört med tertialrapport 1.

Gymnasie- och gymnasiesärskolor i egen regi

Utfall jämfört med budget

Gymnasieskolorna redovisar ett underskott om 29,7 mnkr före och 47,7 mnkr efter resultat-dispositioner. Av gymnasieskolorna visar 17 enheter överskott och 17 enheter underskott. De skolor som uppvisar störst budgetavvikelse i förhållande till sin omslutning är Kärrtorps gymnasium, Enskede gårds gymnasium, Stockholms byggtkniska gymnasium samt S:t Eriks gymnasiesärskola. Enskede gårds gymnasium och Stockholms byggtkniska gymnasium ska avvecklas. Kärrtorps gymnasium har för lite elever i förhållande till kapacitet och för S:t Eriks gymnasiesärskola beror underskottet på höga personalkostnader i förhållande till intäkterna. För de skolor som redovisar underskott pågår arbete med att vidta åtgärder för att komma i ekonomisk balans.

Övrigt, gymnasie- och gymnasiesärskola i egen regi

Utfall jämfört med budget

Outnyttjade reserver och besparingar innebär ett överskott om 15,5 mnkr. Lokalkostnader för gymnasieskola visar ett sammanlagt underskott om 7,4 mnkr. Kostnadsökningen beror främst på högre kostnader för nya projekt.

IT-kostnader redovisar ett överskott med 7,7 mnkr. Det beror på lägre kostnader för konsulter och andra IT-relaterade kostnader. Mottagningsenheten Start Stockholm och ungdomsmottagningen SKUM redovisar sammanlagt ett överskott om 5,2 mnkr jämfört med budget. Detta beror främst på i tid förskjutna anställningar.

Övriga avvikelser som bör nämnas är ett överskott beroende på minskade kostnader för avgångsersättningar och lägre kostnader för rektorsprogram om 5,2 mnkr.

Gymnasieskola och gymnasiesärskola - fristående verksamhet och annan kommun

Utfall jämfört med budget

Kostnader för elever i fristående verksamhet och stockholms elever i annan kommun redovisar ett överskott om 14,0 mnkr. Överskottet beror på att snittpengen under året varit lägre än budgeterat och lägre kostnader för skolresor. Att snittpengen minskar beror på att elever har valt billigare gymnasieprogram än budgeterat.

Nämnd och övergripande verksamhet

Ekonomisk uppföljning, nämnd och övergripande verksamhet

Mnkr	Egen regi	Fristående	Annan kommun	Övrigt	Summa budget 2019	Utfall	Avvikelse
Peng och anslag					0,0		0,0
Lokaler				26,2	26,2	23,1	3,1
Övrig verksamhet				345,2	345,2	361,1	-15,9
Totalt	0,0	0,0	0,0	371,4	371,4	384,2	-12,8
Ingående fond från 2018							27,3
Utgående fond till 2020							-26,8
Resultat efter fonder							-12,3

Utfall jämfört med budget

Nämnd- och övergripande verksamhet redovisar ett underskott om 12,8 mnkr före och ett underskott om 12,3 mnkr efter resultatdispositioner.

Underskottet beror främst på ökade kostnader för köp av verksamhet och konsulttjänster inom IT-området.

Utfall jämfört med 2018

Utfallet för nämnd- och övergripande verksamhet har minskat med 30,5 mnkr jämfört med föregående år. Förändringen beror främst på lägre kostnader för köp av verksamhet och konsulttjänster avseende IT.

Utfall jämfört med prognos

Resultatet för nämnd- och övergripande verksamhet har försämrats med 36,6 mnkr jämfört med tertialrapport 1 och förbättrats med 26 mnkr jämfört med tertialrapport 2.

Resultatenheter

Resultatenheter, ingående och utgående fond

Ingående fond 2019 mnkr	
Grundskola	
Ingående fond resultatenheter 2019	406,0
Ingående fond resultatenheter avvecklade i bokslut 2018	0,0
Totalt ingående fond grundskola	406,0
Gymnasieskola	
Ingående fond resultatenheter 2019	45,3
Ingående fond resultatenheter avvecklade i bokslut 2018	0,0
Totalt ingående fond gymnasieskola	45,3
Övriga	
Avdelningen för uppdrag kring lärande och elevhälsa	27,3
Totalt ingående fond	478,6
Utgående fond 2019 mnkr	
Grundskola	
Resultatenheter med överskott (92)	288,2
Resultatenheter med underskott (9)	-18,6
Resultatenheter med fond +/-0 (6)	0,0
Totalt utgående fond grundskola	269,6
Gymnasieskola	
Resultatenheter med överskott (16)	65,2
Resultatenheter med underskott (2)	-1,9
Resultatenheter med fond +/-0 (0)	0,0
Totalt utgående fond gymnasieskola	63,3
Övriga	
Avdelningen för uppdrag kring lärande och elevhälsa	26,8
Totalt utgående fond	359,7

Samtliga resultatenheter redovisas i bilaga 3 och anslagsenheter i bilaga 4.

Grundskolor

Resultatenheterna inom grundskola har en positiv ingående fond om 406 mnkr. Resultatenheternas utgående fond uppgår till 269,6 mnkr, vilket fördelar sig med överskott om 288,2 mnkr och ett underskott om 18,7 mnkr. Resultatenheternas fonder har minskat med 136,4 mnkr under 2019.

En skola, Årstadalsskolan, föreslås bli avvecklad som resultatenhet i samband med bokslutet eftersom den har haft en negativ utgående fond två år i rad.

Enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning kan resultatenheterna endast föra över 5 procent av enhetens bruttobudget till nästkommande år alternativt 10 procent vid ackumulerat överskott. Det innebär att 1,3 mnkr inte förs över till 2020 utan påverkar 2019 års resultat positivt.

Grundskolans 21 anslagsenheter redovisar sammanlagt ett underskott om 17,7 mnkr. Det är nio enheter som redovisar ett överskott om totalt 8 mnkr medan tolv enheter redovisar ett underskott om 25,7 mnkr.

Följande fem skolor kommer att inrättas som resultatenheter i samband med 2019 års bokslut efter att ha redovisat ett positivt resultat två år i rad: Mariehällsskolan, Matteusskolan, Gärdesskolan, Östermalmsskolan och Adolfsbergsskolan.

Detta innebär att det 2020 kommer att finnas 111 resultatenheter och 17 anslagsenheter. Jämfört med nämndens verksamhetsplan är det två förändringar eftersom Kvarnbackaskolan som då förväntades bli anslagsenhet redovisade ett överskott i bokslutet och därmed fortsätter att vara resultatenhet och Östermalmsskolan blir inrättad som resultatenhet efter att ha haft positivt resultat två år i rad.

Gymnasieskolor

Resultatenheterna inom gymnasieverksamheten hade med sig en ingående fond om 45,3 mnkr och för med sig en utgående fond till 2020 om 63,3 mnkr.

Av gymnasieskolans 34 enheter är 18 resultatenheter. Av resultatenheterna visar tretton skolor överskott och fem skolor underskott för 2019.

Gymnasieskolans 16 anslagsenheter redovisar ett sammanlagt underskott om 38,5 mnkr. Fyra enheter redovisar överskott och tolv enheter underskott. Enskede gårds gymnasium avvecklas som resultatenhet från 2020. Tensta gymnasium har avvecklats som skolenhet från höstterminen 2019.

Övriga

Avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa minskar sin fond från 27,3 mnkr till 26,8 mnkr.

Investeringar

Investeringar

Investeringsverksamhet, mnkr	Budget	Bokslut	Avvikelse
Investeringsutgifter	135,0	118,6	16,4

Nettokostnader	Tertialrapport 1	Tertialrapport 2	Bokslut
Investeringsutgifter	135,0	135,0	118,6

Nettoavvikelser	Tertialrapport 1	Tertialrapport 2	Bokslut
Investeringsutgifter	0,0	0,0	16,4

Nämndens investeringsbudget år 2019 är 135,0 mnkr. De totala investeringsutgifterna uppgår till 118,6 mnkr

Jämfört med år 2018 har utgifterna minskat med 20 mnkr. Grundskolorna har gjort investeringar för 44,3 mnkr vilket är 6,8 mnkr högre än budget. Gymnasieskolornas investeringar uppgår till 6 mnkr vilket är 3,5 mnkr lägre än budget. Centrala investeringar uppgår till 1,5 mnkr, vilket 6,5 mnkr lägre än budget.

Verksamhetsavdelningar har investerat för 66,8 mnkr, 13,2 mnkr lägre än budget. Dessa investeringar innefattar nyetableringsstöd till grundskolor och gymnasieskolor, bland annat två nystartade grundskolor Konradsbergsskolan och Roslagstullsskolan.

Kapitalkostnader

Kapitalkostnaderna uppgår till 110,5 mnkr vilket är 0,6 mnkr lägre än budget på 111,1 mnkr och 16 mnkr mer än 2018.

Analys av balansräkning

Tillgångar	2019	2018	Avvikelse
Anläggningstillgångar	345,0	333,7	11,3
Maskiner och inventarier	345,0	333,7	11,3
Omsättningstillgångar	688,6	813,7	-125,1
Kundfordringar	64,0	110,1	-46,1
Diverse kortfristiga fordringar	31,7	41,2	-9,5
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	592,6	662,2	-69,6
Kassa och bank	0,3	0,2	0,1
Summa	1 033,5	1 147,3	-113,8

Skulder och eget kapital	2019	2018	Avvikelse
Eget kapital	-374,9	-346,1	-28,8
Kortfristiga skulder	-658,6	-801,3	142,6
Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	-12,6	-13,3	0,7
Leverantörsskulder	-428,6	-543,7	115,0
Övriga kortfristiga skulder	-39,9	-71,9	32,0
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-177,6	-172,4	-5,1
Summa	-1 033,5	-1 147,3	-113,8

Förvaltningen har periodiserat hyror, statsbidrag, timlöner, övertid och mertid samt övriga kostnader och intäkter utifrån enheternas och avdelningarnas uppdrag. Förvaltningen har, liksom tidigare år, valt att periodisera kostnader och intäkter på 50 000 kr eller mer.

Tillgångar jämfört med föregående år

Anläggningstillgångarna uppgår till 345,00 mnkr vilket är en ökning med 11,3 mnkr. Investeringsnivån på förvaltningen är fortfarande hög och investeringarna har under året uppgått till 118,6 mnkr.

Kundfordringarna har minskat med 46,1 mnkr till 64,0 mnkr vilket motsvarar en minskning med 41,9 procent. Fluktuationerna mellan åren beror på när under året som främst interkommunal ersättning samt VFU-medel faktureras.

Diverse kortfristiga fordringar har minskat från 41,2 mnkr till 31,7 mnkr vilket motsvarar en minskning med 23,1 procent. Här bokförs bland annat löneskulder och fordringar mot staten och EU. Minskningen beror bland annat på lägre förväntad ersättning från Migrationsverket samt på ett EU projekt som avslutats under 2019.

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter har minskat med 69,6 mnkr till 592,6 mnkr vilket motsvarar en minskning på 10,5 procent. De förutbetalda kostnaderna avser främst hyror och ersättning till fristående förskolor och skolor. Upplupna intäkter avser bland annat intäkter från andra kommuner samt andra förvaltningar inom Stockholms stad. Minskningen kan framförallt hänföras till upplupna intäkter och att fakturering av interkommunal ersättning är i fas.

Kassa/bank har ökat marginellt mellan åren från 0,2 mnkr till 0,3 mnkr. Kassa/bank består av underförskottskassor samt tillfälliga förskott.

Skulder och eget kapital jämfört med föregående år

Ökningen av eget kapital från 346,1 mnkr till 374,9 mnkr kan hänföras till framförallt en lägre leverantörsskuld än föregående år.

Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder har minskat marginellt med 0,7 mnkr till 12,6 mnkr. Minskningen beror främst på lägre oidentifierade intäkter som är under utredning.

Leverantörsskulderna uppgår till 428,6 mnkr vilket innebär en minskning med 115,0 mnkr. Skillnaderna mellan åren beror främst på hur leverantörerna fakturerar.

Övriga kortfristiga skulder har minskat med 32,0 mnkr till 39,9 mnkr vilket motsvarar en minskning med 44,5 procent. Minskningen beror främst på lägre oidentifierade intäkter som är under utredning.

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter har ökat marginellt med 5,1 mnkr till 177,6 mnkr vilket motsvarar en ökning på 3,0 procent. Ökningen kan främst hänföras till förutbetalda intäkter.
